

Soglasje k osnutku planskega akta sozda

V navzočnosti 69 poslovodnih organov iz sestava SOZD Mercator je bila 12. februarja v sejni sobi Mercator-Mednarodne trgovine na Titovi 66 v Ljubljani prva letošnja seja poslovodnega sveta sozda, ki jo je vodil generalni direktor, Miran Goslar. Ena od osrednjih tem med 6 točkami dnevnega reda je bila obravnava osnutka planskega akta SOZD Mercator za leto 1981.

Uvodno poročilo k letnemu planskemu aktu za leto 1981 je podal Jože Čandek, direktor razvojno planskega sektorja Delovne skupnosti SOZD. Navzoče je seznanil s potekom priprav in s tem, da je bil osnutek že predložen izvršilnemu odboru delavskega sveta sozda, ki je zahteval od strokovnih služb dodelavo poglavja Delovne skupnosti SOZD. Kar zadeva vsebino akta, je Jože Čandek poročal, da so bila pri sestavi akta uporabljena planska izhodišča, kakor jih določajo Resolucija za leto 1981 in družbeni dogovori. V razpravi na seji so bili korigirani še nekateri podatki v poglavju o izplačilih materialnih stroškov v skladu z zakonom o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev. V tabelo z investicijami je bila vnešena po pomoti izpuščena investicija M-Univerzala iz Lendave - skladišče gradbenega materiala.

Dejstvo, da je IO vrnil v ponovno obdelavo osnutek planskega akta zaradi neskladnosti s spremembami določili Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci Delovne skupnosti SOZD in delavci TOZD in DO, združenih v SOZD Mercator, ne vpliva na višino izračunanih prispevnih stopenj za zagotavljanje sredstev za delo in razvoj Delovne skupnosti SOZD.

Predsednica izvršilnega odbora, Zinka Gospodarič, je poleg pojasnila o razlogih za takšno odločitev IO v zvezi s planskim aktom posredovala tudi zahtevo IO, da se osnove in merila za vrednotenje del in nalog poslovodnih organov kvantificirajo.

V razpravi so bila sprejeta naslednja stališča:

- v planskem aktu SOZD Mercator za leto 1981 se opustijo kvantifikacije posameznih materialnih stroškov (dnevnice, stroški prenočevanja, kilometrina itd.). Namesto števil se doda besedilo, ki bo zavezovalo delavske svete TOZD in DO, da na podlagi objavljenih statističnih podatkov določijo višino teh stroškov v svojih organizacijah. Posebej bo v tem določilo obravnavan primer tozda Spectrum;
- v poglavju o izvozno-uvozni dejavnosti se razmerje med uvozom in izvozom določi za 5 indeksnih točk v korist izvoza;
- v investicijskih tabelah se opredelijo tudi sovlaganja za izvoz za lasten račun in sovlaganja v kooperantsko proizvodnjo;
- izdelati je treba še metodologijo za uporabo združenih sredstev v primerih sovlaganja.

Poleg stališč, ki so bila oblikovana na podlagi razprave, so bila obravnavana še vprašanja o formiranju stopnje amortizacije glede na priporočilo DS SOZD z dne 29. decembra 1980 v zvezi s pričakovanim predpisom o povečanju minimalnih stopenj, nadalje vprašanje oblikovanja in uporabe sredstev sklada skupne porabe z ozirom na omejitve, ter vprašanje o spremljanju izvajanja resolucije in družbenega dogovora o razporeja-

vodnih delavcev usklajujejo predvsem z gibanjem dohodka.

V zvezi z vprašanjem o prispevnih stopnjah za delo Delovne skupnosti SOZD je generalni direktor pojasnil, da so stopnje izračunane na podlagi korigiranega dohodka, kjer sta kot odbitni postavki upoštevana povprečni odstotek osebne in skupne porabe služb tozda ter prispevek tozda za delovno skupnost delovne organizacije, v katero je tozd združen.

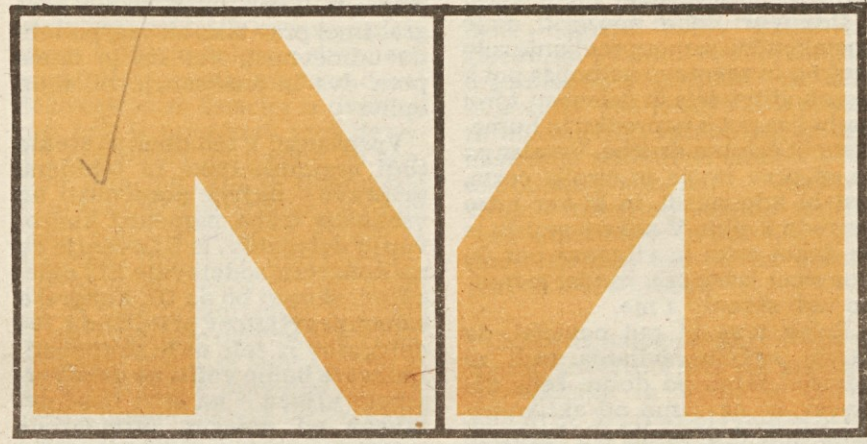
Pokrivanje izgub in izpada dohodka v sozdu

O namenu sklepanja samoupravnega sporazuma o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije je spregovoril generalni direktor Miran Goslar. Z združevanjem sredstev naj bi se v sozdu pokrivala izgube oziroma izpad dohodka, ki nastane kot posledica admini-

nju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke za leto 1980.

Poenotenje osnov in meril za vrednotenje del in nalog poslovodnih organov

Udeležencem so bila na seji predložena merila in osnove za vrednotenje del in nalog poslovodnih organov v sestavi sozda Mercator. Namestnik generalnega direktorja, Vukadin Nedeljkić, je pojasnil namen usklajevanja in

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVIII

Ljubljana, februar 1981

št.: 2

poenotenja teh del. V razpravi so prevladala naslednja stališča:

- izhodišča za poenotenje osnov in meril za vrednotenje del in nalog poslovodnih organov v SOZD Mercator so primerna in dobrodošla, zato naj predlagatelj nadaljuje s prizadevanji, da bodo uresničena v praksi;
- poleg naporov za usklajitev osnov in meril za vrednotenje te vrste del, naj postane ambicija sozda, da uskladi osnove in merila tudi za druga dela in naloge;
- pri vrednotenju del in nalog poslovodnih organov mora postati odločilen kriterij ustvarjanja akumulacija organizacije združenega dela;
- bolj kakor kriterij »število zaposlenih« v OZD naj bo pri vrednotenju del in nalog poslovodnih organov poudarjen kriterij »Struktura kadrov v OZD«;
- predlog naj bo opremljen z dopolnilnim merilom, ki naj določa razmerje med najnižjim in najvišjim osebnim dohodkom v OZD, vključno s stimulacijo;
- doda se omejitev najvišjega dohodka direktorja, tako da sme znašati največ trikratni povprečni dohodek v OZD (skupaj s stimulacijo);
- novi predlog naj vsebuje kriterije in osnove s koeficienti, izračun v absolutnem znesku pa se opusti.

V dodatnem besedilu naj predlog pojasni, da navedena merila predstavljajo zgolj osnovo za dograditev internih aktov, pri čemer pa se osebni dohodki poslo-

strativnega urejanja na področju cen.

Splošna ocena navzočih je bila, da je sprejem takšnega akta v sozdu nujen. Direktor kmetijske zadruge v Cerknici je odprl dilemo glede usmeritve sredstev za kompenzacije, ki naj bi bila namenjena v resnici pospeševanju dolgoročne proizvodnje, medtem ko gre v konkretnem primeru le za pokrivanje izpada dohodka. Zaradi tega bi morali v okviru sozda izkoristiti ves potencial sredstev, ki je izven sozda na voljo za vlaganja v dolgoročno proizvodnjo.

Sklenjeno je bilo, da se osnutek sporazuma v predlogu spremeni v toliko, da sredstva združujejo vse

Junija v Beogradu

Odlomki iz intervjuja s predsednikom RS ZSS

III. kongres samoupravljalcev

Pogovor s predsednikom koordinacijskega odbora SRS za pripravo kongresa, Vinkom Hafnerjem, za Radio Ljubljana o III. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo junija letos v Beogradu.

Ne gre samo za manifestacijo, ki je najpomembnejši družbenopolitični dogodek v Jugoslaviji letos. Gre predvsem za celovito aktivnost v pripravah na kongres. V preostalih petih mesecih bi morali delovati tako, da bo III. kongres samo končni izraz aktivnosti, v katerih naj že praktično in ne zgolj teoretično dograjujemo ter izboljšujemo tisto, kar moti še hitrejšo uveljavljanje socialističnega samoupravljanja.

Prvi kongres samoupravljalcev je bil leta 1957 v Beogradu, drugi leta 1971 v Sarajevu, tretji kongres bo spet v Beogradu. Bolj kot letnice je pomembna vsebina in akcije, ki so sledile. Oba dosedanja kongresa sta bila v časih, ko je razvoj samoupravljanja v določenem smislu zaostajal. Tako je bil nujen trdnejši dogovor, ki so mu pozneje

organizacije v sozdu v enakem odstotku (po enaki stopnji).

Vodja centra za obveščanje je pripravil informacijo o volitvah, ki bodo letošnja pomlad potekale v sozdu. V mesecu aprilu poteče mandat delavskemu svetu, odboru samoupravne delavske kontrole in delegatom na listi arbitrov sozda. V mesecu juniju poteče mandat izvršilnemu odboru delavskega sveta sozda ter organom delavskega sveta. V ta namen bo treba evidentirati, na podlagi ocene po sedanjih potrebah, 166 delegatov. Razen tega v novembru poteče mandat tudi generalnemu di-

ni okoli 80 milijonov dinarjev. Podpisniki sporazuma so tudi OZD v sestavi Mercatorja. Dogovorjeno je bilo, da nobena od podpisnic sporazuma ne bo sprejemala sama dodatnih obveznosti, dokler se zadeva enotno ne reši.

Ob zaključku seje je generalni direktor predlagal, naj bi se v letu 1981 sestajali praviloma na sejah poslovodnega sveta sozda direktorji delovnih organizacij, le izjemoma bi sklicevali tudi direktorje tozdov. Zaradi obveščenosti bodo direktorji tozdov prejeli še nadalje gradivo za te seje, medtem ko je treba vabila za seje kolegijev

Smrt brez haska. Foto Kancijan Hvastja

delovnih organizacij pošiljati generalnemu direktorju sozda, da bi bila s tem zagotovljena obveščenost o dogajanju v DO. Predvsem se to nanaša na vse večje delovne organizacije, M-Nanos, M-Rožnik, M-Velepreskrba, M-Mednarodna trgovina, M-Hoteli gostinstvo, M-Izbira Panonija in M-Tehna.

Navzoči so prvič v tem sestavu pozdravili nove direktorje oziroma direktorje nanovo pridruženih organizacij, in sicer iz tozda Hotel Mantova v sestavu M-HG, direktorico tozda Javornik iz M-Rudarja, direktorja M-Konditorja ter M-Pekarne Grosuplje ter namestnika direktorja M-KGZ Sora iz Zirov.

(J. N. po zapisniku Vesne Bleiweis)

V tej številki

Med drugimi prispevki vas v tej številki posebej opozarjamo na naslednje:

Na strani 3 odpiramo novo izobraževalno rubriko »Mali ekonomski leksikon«

Na strani 4 spet opozarjamo na nekatere važne predpise, ki zadevajo našo dejavnost

Na straneh 5 in 6 objavljamo kot prilogo v malem formatu sklepe organov M-Interne banke, v zgornjem predelu strani 5 pa nadaljujemo z informacijami iz M-Nanosa

Stran 7 smo namenili našemu največjemu tozdu na Dolenjskem, Standardu, ob njegovi obletnici

8. stran je kmetijska, to pot o razvoju na področju Cerknice

Strani 9 in 10 prinašata novice iz severovzhodne Slovenije, ki so jih to pot za začetek pokrili sodelavci iz M-Izbire-Panonije Ptuj

Na strani 12 je novost rubrika »Ne tako, marveč tako«, ki je namenjena svetovanju in vprašanjem o našem uradovalem jeziku

Na strani 13 objavljamo pregled zapisov o naših organizacijah v sredstvih javnega obveščanja, Mercatorjev mozaik in literarni poizkus na temo 8. marca

Strani 14 in 15 sta kakor vedno namenjeni pretežno proizvodnim našim dobaviteljem.

4. zimska Mercatoriada na Črnem vrhu nad Idrijo

Še nekaj dni in že bomo na Črnem vrhu nad Idrijo! Zakaj? Zato, ker se bomo po dolgem času spet zbrali 7. marca 1981 in to na snegu, soncu, v dobri družbi in s tekmovalnim duhom.

Zdaj, ko to pišem, še ni končnega števila prijaviteljev, lahko pa pohvalim nekatere športne referente, ki so se potrudili in zelo hitro poslali prijave. Ne bom napisala imen, ker bi potem morala napisati tudi nekatere, ki se še niso prijavi, pa vem, da se bodo!!

Po posebnih virih sem izvedela, da je podlaga snega na Črnem vrhu odlična, sneg v prejšnjem tednu pa je zapadel prav za nas. Strmine niso prehude, tako da bomo smučali lahko tudi tisti, ki smo letos komaj začeli.

Torej se vidimo 7. marca 1981 na Črnem vrhu nad Idrijo vsi smučarji Mercatorja!

Referentka za družbeni standard Sonja Bastar

Nadaljevanje na 2. strani

Junija v Beogradu

Odlomki iz intervjuja s predsednikom RS ZSS

III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Nadaljevanje s 1. strani

lizirati vse razpoložljive sile, organizacije in posameznike za hitrejši napredek socialističnih samoupravnih odnosov.

Naloga, ki smo si jo zastavili, pa nikakor ne more biti ločena od tistih, za katere smo se že opredelili in dogovorili. To je gospodarska stabilizacija. Naša družbena skupnost se v tem tako zahtevnem stabilizacijskem boju ukvarja še z enako pomembno nalogo, s srednjeročnimi perspektivami, torej z načrti, od katerih bo – upoštevajoč razmere doma in v svetu – odvisen naš jutrišnji dan.

Vprašanje: Osnovna tema kongresa je združeno delo v boju za socialistično samoupravljanje in družbenoekonomski razvoj. Težišče je torej na združenem delu, njegovih pravicah, odgovornostih in obveznostih. Kako bi lahko označili največje dosežke v

dosedanjem obdobju socialističnega samoupravljanja, katere so najbolj pozitivne rešitve, kateri so najbolj ustvarjalni napori?

Vinko Hafner: Ni sporno, da smo v obdobju teh 30. let – odkar je bil sprejet zakon o delavskih svetih, pa tudi po 1. in 2. kongresu samoupravljalcev, zlasti še po uveljavljanju sedanje ustave in zakona o združenem delu – dosegli resnično velik napredek v razvoju samoupravljanja. Če bi to opredelili, menim, da smo v dobršni meri že uresničili revolucionarno geslo, s katerim je tovariš Tito obrazložil pred 30. leti zakon o delavskih svetih, to je »tovarne delavcem«. Drugače povedano to pomeni, da delavec v tozdu danes že v mnogem resnično razpolaga z rezultati svojega dela, je v nekem smislu gospodar. To hkrati pomeni, da se je tozd dosegel že uveljavil kot temeljna samoupravna skupnost za krepitev delavčevega samouprav-

nega položaja. Pri tem je zelo pomembno, da se je v tem času zelo okrepil družbeni značaj dohodka, ki je zasnovan na družbeni lastni proizvodnih sredstev in seveda tudi na podružbljenem delu, in da je to pomembno vodilo družbenega napredka.

Pomemben dosežek v tem času je tudi uveljavljanje delegatskega sistema. Res je, da je to šele njegov začetek, ampak vseeno, delegatski sistem je postal odločilen vzvod za uveljavljanje delavčevega vpliva na celotno družbo, na razpolaganje s celotnim ustvarjenim dohodkom. To so veliki dosežki doseganja 30-letnega razvoja samoupravljanja.

Vprašanje: Kateri so problemi, katere so slabosti, ki otežujejo hitrejši razvoj samoupravnih odnosov? Eden od namenov kongresa je prav kritična ocena sedanje stopnje razvoja skozi razvoj samoupravljanja!

Odgovor: Želim opozoriti, da je socialistično samoupravljanje zelo izvorno in zagotovo najboljša pot k osvoboditvi dela in delavcev, torej najboljša pot k napredku in humanizaciji celotne družbe. Vendar pa to ni prav ravna in široka cesta, kot bi kdo mislil, in ki kar hitro privede k cilju. V nekem smislu je še dokaj ozka in vijugava pot, ki ima sicer jasen cilj, vendar je možno tudi skreniti z nje.

Poleg tega bi rad povedal, da razvoj samoupravljanja tudi ni odvisen samo od dobre želje delavcev in ne samo od aktivnosti zavestnih družbenih sil, komunistov, sindikatov, socialistične zveze in drugih, temveč je odvisen od čisto objektivnih okoliščin. Te pa so predvsem v razvitosti proizvodnih sil, v stopnji gospodarske razvitosti, pa tudi v družbeni kulturi, zavesti delavcev. Upoštevati je seveda treba, da obstajajo tu in tam resni odpori proti razvoju samoupravljanja, deloma v preživljenih kapitalističnih in etatističnih družbenih odnosih, ki na nek način vegetirajo še danes.

Vprašanje: Končno je tudi prav, da v osnovnih organizacijah dosežemo to mobilnost in akcijsko sposobnost za premagovanje vsakodnevnih težav.

Odgovor: Prav, naloga sindikatov – ki so navsezadnje organizirani v vseh organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih – je ustvarjati pozitiven odnos in pozitivno vzdušje med delavci za uspešne priprave na kongres in za njegovo pravo družbeno odmevnost.

Sindikati so samo eden od nosilcev priprav na kongres. Tu sta še zlasti pomembni socialistična zveza delovnega ljudstva kot organizirana fronta socialističnih sil in seveda zveza komunistov kot avantgarda delavskega razreda in najbolj vplivna družbena sila. Zato moramo priprave na III. kongres tesno povezovati tudi s pripravami na 9. kongres Zveze komunistov Slovenije in na 12. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Te priprave so se že začele.

Vprašanje: Sporočilna vrednost kongresa samoupravljalcev bo v njegovi resoluciji in v njegovih dokumentih. Kako bo-

mo pristopili k snovanju kongresne resolucije?

Odgovor: Pravzaprav so osnovna izhodišča za vsebino kongresa že podana s težami, ki so bile objavljene in se je razprava o njih praktično že začela. V pripravi je tudi že osnutek resolucije in ta bo predvidoma tja do konca marca ali v začetku aprila že v neposredni javni razpravi v vseh tozdih, v vseh družbenih organizacijah itd. Seveda bo razprava o vsebini resolucije lahko veliko pripomogla k njeni izpopolnitvi še na samem kongresu.

Vendar, bistvo kongresa in priprav nanj ni v njegovi resoluciji in v njegovem poteku, bistveno je spodbujanje delavcev in celotne družbe, da pripravne na kongres izrabijo za lastno kritično preverjanje stvarne razvitosti samoupravnih odnosov v vsakem konkretnem delovnem in družbenem okolju. Vsakdo mora iz teh priprav povzeti svoje konkretne sklepe, kako naprej z razvojem samoupravljanja.

Da bi kongres dosegel svoj namen, je bistvena njegova odmevnost v samih pripravah, v spremenjanju razmer v družbeni bazi in seveda tudi odmevnost v celotni družbi po kongresu. To pa je možno doseči samo s temeljito in poglobljeno pripravo. Zato moramo priprave voditi tako, da bo kongres imel prav tako ali vsaj podobno odmevnost, kot sta jo imela prva dva in kakršen je bil njun vpliv.

Vprašanje: V teh dneh so stekle tudi organizacijske in tehnične priprave – največ pozornosti bo vsekakor treba nameniti kadrovanju delegatov. Iz Slovenije bo na kongresu sodelovalo 212 delegatov, skupaj bo na III. kongresu samoupravljalcev približno 1.700 delegatov iz cele naše skupnosti. Delegate bomo volili po dogovorjenem ključu – na štiri tisoč delavcev en delegat. Mimogrede podatek: v tem trenutku je v Jugoslaviji zaposlenih nekaj nad pet milijonov 650 tisoč ljudi. To je tudi vprašanje – kakšen bo način izbire delegatov za kongres samoupravljalcev, kako bomo izvedli volitve?

Odgovor: Navodila za izvolitev delegatov so že sprejeta. Na približno štiri tisoč delavcev bomo volili enega delegata, s tem da v vsaki republikli izvolimo še 20 delegatov iz družbenopolitičnih organizacij. Tako da Slovenije – kot je bilo rečeno – 212 delegatov. Evidentiranje teh delegatov se bo začelo prav zdaj. V vseh oblikah sestajanja delavcev, političnega in samoupravnega, bodo tudi začeli z evidentiranjem delegatov, nato bodo občinski koordinacijski odbori predlagali končno listo delegatov, do 15. aprila pa morajo posebna volilna telesa, sestavljena iz delegatov tozgov in skupnosti iz vse občine ali pa v velikih delovnih organizacijah, na razširjenih sejah delavskih svetov izvoliti delegate. Pri tem je pomembno, da zagotovimo tak sestav delegatov, da bodo to res – kot temu učeno pravimo – avtentično predstavniški delavskega razreda in samoupravljalcev. Zato je postavljena zahteva, naj bo tri četrtine delegatov delavcev iz neposredne proizvodnje in iz tako imenovane osnovne proizvodnje. Ne gre torej samo za delavce v neposredni proizvodnji, ampak je, na primer, profesor v nekem raziskovalnem inštitutu, zdravnik v bolnišnici, lahko delegat. Poleg tega moramo zagotoviti ustrezno sestavo z vidika udeležbe žensk in mladih ljudi. V bistvu gre za to, da so to dobri, pošteni delavci, ki imajo v svojem delovnem okolju in v družbi ugled. Vrh tega morajo seveda imeti potrebne izkušnje v samoupravljanju in morajo biti sposobni, po potrebi, tudi na samem kongresu zagovarjati svoja stališča, posredovati mnenje svojega okolja, in po kongresu delovati za uveljavljanje njegovih stališč.

Vprašanje: V osnovnih organizacijah zveze sindikatov ta čas potekajo številne aktivnosti – omenimo naj le razprave ob sprejemanju zaključnih računov, potem priprave pri sprejemanju načrtov razvoja, poleg tega so tu še sindikalne volilne konference. Jasno je, da bo treba vso to široko paleto aktivnosti nekako povezati. Kako?

Odgovor: Vprašanje je zelo pomembno, kajti važno je, da pripravne na kongres povežemo z reševanjem vseh praktičnih ekonomskih in družbenih vprašanj v našem

združenem delu in v družbi ter da hkrati izkoristimo vse oblike sestajanja delavcev, politične sestanke in druge za informiranje delavcev o vsebini in pripravah na kongres ter o zahtevi, da sami ocenijo svoj družbenoekonomski položaj. Trenutno je npr. zelo pomembna priložnost obravnavanje zaključnih računov za leto 1980, ko bodo delavci poleg sprejetja zaključnih računov razpravljali tudi o predvidevanjih v svojih planskih aktih za letošnje leto v skladu s smernicami za stabilizacijo, z dogovorom o razporejanju dohodka, ko bodo to prevezovali tudi s sprejemanjem srednjeročnih računov itd. Zato bi kazalo te sestanke še bolj izrabiti – poleg solidne obravnave vseh teh vprašanj – tudi za animiranje delavcev za kongres.

Vprašanje: Ali bo na kongresu samoupravljalcev katere od točk dnevnega reda posvečena vprašanju nenehnega širjenja administracije oziroma vprašanju pravilnega vrednotenja dela neposrednih proizvajalcev in ljudi, ki delajo v pisarnah? V bistvu gre za dve vprašanji: najprej za vprašanje širjenja administracije in nato za vprašanje o svobodni menjavi dela – o tem poteka v naši družbi prav v teh dneh pospešena akcija, predvsem kar zadeva nenehno širjenje administracije.

Odgovor: Vprašanje je pomembno in bo obravnavano na kongresu, saj je omenjeno že v izhodiščih zanj. O nagrajevanju administrativnih delavcev in delavcev v neposredni proizvodnji smo slovenski sindikati zavzeli določeno in dovolj konkretno stališče na naši 2. konferenci decembra lani, ko smo zahtevali, da je treba zagotoviti kvalificiranim delavcem v proizvodnji, nosilecem proizvodnje, vsaj takšen osebni dohodek kot delavcem na administrativnotehničnih poslih s srednjo izobrazbo. To seveda ne pomeni vseh delavcev v srednjo izobrazbo, ker mnogi opravljajo tudi zelo zahtevna dela organizatorjev proizvodnje. To vprašanje bo celeno od najpomembnejših na samem kongresu.

Kar pa zadeva širjenje administracije, je v teku resna družbena akcija, ki morda ne bo prinesla zmanjšanja administracije, bo pa zavrla njeno širjenje. Menim, da smo to spodobni napraviti, in to predvsem s krepitvijo družbenega vpliva delavcev v neposredni proizvodnji, ki so najbolj zainteresirani, da je družbena nadgradnja, vključno z administracijo, taka, da koristi združenemu delu, celotnemu ekonomskemu in kulturnemu napredku naše družbe. Delavci v neposredni proizvodnji morajo večji meri vplivati na odmerjanje obsega administracije, pa tudi na dohodek delavcev v administraciji. Ta danes očitno še ni čisto pravično razdeljen, tudi zato ne, ker nagrajevanje po delu v administraciji, pa tudi v raznih strokovnih službah, ni speljano tako, da bi strokovne delavce v največji možni meri spodbujalo k večji produktivnosti dela in boljšemu gospodarjenju.

Vprašanje: Posebno tematsko področje kongresa je predvidena obravnavo delovanja delegatskega sistema in odnosov v njem.

Odgovor: Zelo pomembno je, da bo kongres obravnaval področje delegatskih odnosov kot eno bistvenih vprašanj. Gre pravzaprav za to, kako to izredno važno obliko samoupravljanja razviti do tega, da bo delegatski sistem stvarno orodje delavcev za krepitev njihovega vpliva na delitev in uporabo celotne novoustvarjene vrednosti, na porabo celotnega dohodka, na celotno družbeno reprodukcijo, od tozda do federacije.

Vprašanje: Kako spodbuditi zavestne družbene sile, osnovne organizacije ZKB, osnovne organizacije sindikatov, krajevne organizacije SZDL, da bi tvorno sodelovale v pripravah na III. kongres samoupravljalcev?

Odgovor: Del naporov, da bi se te organizacije ali – kot pravimo – zavestne družbene sile maksimalno angažirale za kongres in za pozitivno spreminjanje družbenih razmer, pravzaprav že teče. Na primer seminarji, ki jih bomo imeli v tem tednu, pa vse druge oblike informiranja in tudi najin pogovor je med oblikami, kako angažirati prav te glavne nosilce družbene aktivnosti v tozdih ter krajevnih in delovnih skupnostih. Po tonskem zapisu – iz informacij RS ZSS za obveščanje v združenem delu

Sprejetih 35 dokumentov

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Načelo javnosti dela

Na zborih v mesecu decembru smo samoupravno potrdili srednjeročno gospodarsko in družbeno politično usmeritev razvoja tozgov, delovnih organizacij, sozda, krajevnih skupnosti, občin in republike.

Občutek imam, da se ob sprejemanju res številnih, kar petintridesetih (35!) samoupravnih sporazumov, planov in drugih aktov morda nismo dovolj zavedali, kaj sprejemamo. Verjetno je bilo tudi tolmačenje teh aktov delavcem pomanjkljivo – saj drugače tudi skoraj ne bi moglo biti. Dejstvo je, da je na enem zboru nemogoče v podrobnosti obravnavati 35 različnih aktov. Menim tudi, da smo vsi preveč tolmačili številke in posledice, ki iz njih izvirajo, to pa bi morali storiti že pri obravnavah osnutkov in drugih predpripravah teh aktov. Pri vsem tem smo nemara nekoliko zanemarili politiko družbene in gospodarske usmeritve, ki jo nameravamo na osnovi sprejetih aktov uresničevati.

Sprejeti akti so vsekakor odraz velikega dela, ki ga je združeno delo v letu 1980 vložilo v zapleteni mehanizem gospodarskega in družbeno političnega razvoja ter po svojih močeh skušalo analizirati prehojeno pot, iz nje izluščiti vse pozitivne elemente in jih vgraditi v številne samoupravne akte, katerih cilj je še bolj uspešen in enakomeren razvoj družbe. Seveda pa ti akti še vedno niso idealni in vsebinsko neoporečni – v njih je še marsikaj nedorečenega. Vso družbo čaka še veliko trdega dela, raziskovanja, analiziranja in usklajevanja, da bomo dosegli raven, kakršno si želimo.

V vsakdanji praksi delimo organizacije združenega dela na dve veliki skupini: – na gospodarske organizacije – to so načeloma tiste, ki ustvarjajo dohodek, oziroma, ki svoje proizvode ali usluge zaračunavajo (tozdi, delovne organizacije, sozdi – trgovina, industrija, kmetijstvo itd.) in – na negospodarske organizacije – to so tiste, ki usluge delno ali pa sploh ne zaračunavajo (zdravstvo, šolstvo, kultura itd.).

Po teh načelih delimo tudi samoupravne akte na gospodarske in negospodarske. Pojavilo se je vprašanje, zakaj moramo prispevati za gospodarstvo, ko to vendar samo ustvarja dohodek. Dejstvo je, da je družba, v kateri živimo, polna nasprotij, kar je splošna zakonitost. Nasprotja se pojavljajo na vsakem koraku našega življenja. Naj jih nekaj naštejemo:

- nasprotje med delom in nedelom (blažilec: pravilnik o nagrajevanju po delu),
- nasprotje med željami in možnostmi (blažilec: več delati),
- nasprotje med proizvodnjo in porabo elektrike, nafte, plina,

mnogih vrst živil itn. (blažilec: samoupravni sporazumu za finansiranje omenjenih dejavnosti), – nasprotje med delovno sposobnimi in nesposobnimi delavci (blažilec: usposabljanje kadrov) itd.

Nasprotij je torej veliko in če bi družba zanemarila usklajevanje teh nasprotij, bi to lahko imelo za posledico spore, prekinitve dela ali celo revolucijo. Dokaz, da naša družba na vse mogoče načine uspešno blaži ostrino naštetih in številnih drugih nasprotij, je naš gospodarski in družbeni napredek. Močni blažilci so seveda tu sprejeti samoupravni akti – tako negospodarski kakor tudi gospodarski (gospodarske organizacije z odobrenimi cenami ne morejo doseči planiranega razvoja).

Ob sprejemanju vseh pomembnih samoupravnih aktov nikakor ne bi smeli pozabiti na načelo javnosti, ki je zelo močno orožje v rokah združenega dela. Nobena družba ne more biti do javnosti brezbrizna, torej tudi socialistična ne. Še posebno pomembna je vključitev javnosti v času odločanja o velikih razvojnih načrtih in njih financiranju, kamor vsekakor sodijo srednjeročni načrti. Javnost zahteva od ustreznih organov in organizacij dosti dela, truda in sredstev: napisati je treba, kaj bo zgrajeno, koliko bo to stalo, koliko bomo morali prispevati, in podobno.

Načela javnosti so povezana z vsem našim življenjem, žal pa se vsi pred javnostjo vse preradi skrivamo. Ko nas je tako na primer mati kot otroke poklicala, naj ji pridemo kaj pomagat, ni bilo nadoma nikjer nikogar. Kadar v šoli nismo znali, smo se na vse mogoče načine skrivali drug za drugim ali pa celo vtaknili glavo pod klop. Ko nas je pri vojakih dežurni oficir klical za pospravljane dvorišča, se je marsikdo raje skrtil. Tudi v naših prodajalnah se posamezniki radi skrivajo pogledu poslododje ali namestnika v kakšen temen kot skladišča, da si tam »v miru odpočijejo«. Posebno nevarne pa so skrivalnice takrat, kadar se odloča o velikih finančnih sredstvih tozgov, delovnih organizacij, sozdov, bank, občin in drugih, (na primer projekt Dražgoška bitka). Zato je kakovostna javna obravnavna samoupravnih aktov močno orožje v borbi proti nezavezanosti in družbi nevarnim skrivalcem. Najboljše zdravilo za odpravljanje vseh mogočih skrivalic na vseh ravneh pa je prav gotovo naše socialistično samoupravljanje.

O odločanju na vseh ravneh

Jože Renar - M-Rožnik, TOZD Grmada

Ne prenažite se pri odločitvi!

Namen sestavka, ki je pred vami, je predvsem vzpodbuditi boljše in uspešnejše odločanje na vseh ravneh, še posebej pa v vseh naših organih delavskega in družbenega samoupravljanja.

Pristojnost za odločanje se je z razvojem družbe spreminjala. V zgodovini človeštva je v določenem obdobju odločala žena (matriarhat), v drugem pa moški (patriarhat), čeprav ima slednji še vedno močne korenine, se je že po drugi svetovni vojni, še posebej v naši državi, kjer je narodnoosvobodilna vojska poleg zmage nad okupatorjem izbojevala tudi zmago nad starim buržoaznim redom, temeljito spremenil. Žene so postale ne le politično, temveč tudi ekonomsko enakopravne, saj se jih je ogromna večina zaposlila. V sodobni slovenski oziroma jugoslovanski družini odločata oba partnerja enakopravno, vse več enakopravnosti pri odločanju pa so deležni tudi otroci.

V tozdih, delovnih organizacijah in sodih je odločanje nenehen proces. Zmotno je misliti, da v organizacijah združenega dela odločajo samo vodilni in vodstveni delavci, ter organi samoupravljanja. V prodajalni mora na primer delo teči nemoteno naprej, ne glede na to, ali je poslovodja na delovnem mestu, na dopustu ali celo v bolniškem staležu; namesto poslovodje mora odločati nekdo drug. Opravi v poslovnem procesu je toliko, da vodilni delavci in organi samoupravljanja ne morejo biti navzoči pri vsaki delovni operaciji. Prav zaradi tega morajo v vsakdanjem poslovnem življenju odločati ne samo poslovodja, namestnik in pomočnik, temveč čisto tudi vajenec. Seveda vsak iz svoje pristojnosti.

Površne, slabo pripravljene, prepozne ali prehitre odločitve so mnogokrat nepopravljive. Poznamo skupinske in posamezne odločitve; pomembnejše so ponavadi tiste, katere mora sprejeti več ljudi. Te so čisto zelo pomembne za razvoj organizacije združenega dela in celotne družbe. Občutek imam, da se delavci, delegati ter vodstveni in vodilni delavci včasih premalo zavedamo teže posameznih odločitev. Niso osamljeni primeri, ko kar nekam prelahko dvignemo roke za zelo pomembne, če ne že usodne odločitve. Koliko nepravilnih, nepoštenih, nepremišljenih, prehitrih in prepočasnih odločitev smo že doživeli in jih vsak dan doživljamo v službi, v življenjskem okolju in v družini!

Prav bi bilo, da bi pred vsako odločitvijo še enkrat temeljito premislili, kaj govori za odločitev in kaj proti njej, da bi svojo aktivnost usmerjali tako, da bodo končne rešitve kar najbolj napredne, da bi se vsestransko zavzemali za pravične, poštene in pravočasne sklepe, da bi se zavedali, da morajo pri odločitvah vedno imeti prednost skupne in ne ozke posamezne koristi, da ne bi gledali le na trenutno, temveč tudi na jutrišnje interese, ter da ne bi pozabili, da zastopamo interese tistih, ki so nam dali zaupnico.

Aktivno moramo torej delovati za skladne, poštene ter napredne odnose in interese delavcev, tozda, delovne organizacije, sozda in družbe kot celote. Ogromno bomo dosegli, če bo vsaj vsak delavec sozda Mercator pripomogel k temu, da bo v letu 1981, v službi ali zunaj nje, sprejeta vsaj ena boljša odločitev. Pričakujemo 12.000 novih, boljnih odločitev!

Cenejšše gradnje v korist investitorjev

Jože Rozman

Nov sektor za investicijski inženiring

Že več let je v sestavljeni organizaciji Mercator tlela želja, da bi formirali močnejši sektor za investicijski inženiring, podkrepjena z željami ali zahtevami samih investitorjev. Delavski svet sozda je zato 29. decembra lani potrdil ustanovitev sektorja za investicijski inženiring v Delovni skupnosti sozda Mercator ter sprejel njegov plan stroškov in virov financiranja. Ta sektor kot strokovno-profesionalna služba, namenjena vsem investitorjem znotraj Mercatorja, ima osnovno nalogo, kar najbolj ekonomično in racionalno organizirati vsako investicijo iz srednjeročnega ali letnega plana, v kateri so udeležena tudi združena sredstva.

Novi sektor je fizično združil dve, že utečeni organizacijski skupini. To sta tehnični sektor tozda Investa (tam sta ostala projektivni biro in komercialni sektor) ter investicijski oddelek razvojno-planskega sektorja delovne skupnosti sozda. Nova enota ima tako devet delavcev in se financira iz dveh virov: prvi je prispevek vseh delovnih organizacij in tozdo po enakem principu, kot se financirajo čiste skupne službe delovne skupnosti sozda, vendar tu ne gre za dodatno finančno obremenitev, pač pa le za prenos priliva; drugi vir so tiste organizacije, ki imajo svoje investicije načrtovane v operativnem planu za letošnje leto in bo sektor zanje opravljal usluge. Višina tega prispevka bo določena s pogodbo med sektorjem in investitorjem.

Razlog za ustanovitev novega sektorja v sklopu Delovne skupnosti je tudi to, da ta ne bo več posloval po podjetniških principih kot preje v tozdu Investa, kjer je seveda moral paziti na interese lastnega tozda. To pa pomeni za investitorja zmanjšanje stroškov, saj mora novi sektor s prispelim denarjem pokrивati le osebne dohodke in materialne stroške, nima pa poslovnega sklada in drugih obremenitev. Tako se je uresničilo načelo, da služba, ki zastopa investitorja, ne sme biti obremenjena s pridobivanjem lastnega dohodka in zato lahko vso pozornost nameeni investitorju oziroma zastopa njegove interese in seveda interese sozda. To pa pomeni, onemogočiti kakršnekoli očitke s strani investitorja, pa drugi strani pa v dogovorih z izvajalci gradbenih in drugih del ter dobavitelji opreme nastopati kot služba sozda in ne

tozda, kar je gotovo bolj učinkovito.

Kot določa družbeni dogovor, mora imeti investitor za izvedbo neke naložbe svojo strokovno službo, ali pa mora to delo zaupati organizaciji, registrirani za tako dejavnost. Tak je seveda ta sektor za investicijski inženiring, ki ima naslednje strokovne službe: arhitektonsko-gradbeno, elektro, strojno (trenutno zunanji sodelavec), ekonomsko in pravno; v primeru slednje računa na pomoč pravne službe sozda.

Osnovna naloga tega sektorja je pomoč investitorjem pri izdelavi investicijske in tehnične dokumentacije in pri sami realizaciji investicije, ker je pač, gledano s strani investitorja, vsaka naložba zanj enkratna in zato nima primerjalnih podatkov in drugih koristnih napotil. Delo sektorja bo pri vsaki investiciji trajalo približno štiri leta oziroma se konča po poteku dveletne garancijske dobe, če traja faza priprave eno leto in ravno toliko faza gradnje.

Ustanavljati danes tak sektor, ko se investicije povsod omejujejo ali zožujejo, bi na prvi pogled lahko izgledalo paradoksalno, vendar je prav nasprotno. Ravno v obdobju takomenovanega investicijskega mrtvila se je treba dobro in temeljito pripraviti na »boljše čase«, to je pripraviti zemljišča, lokacijske dokumentacije, projekte itd., da »boljših časov« ne ujameš nepripravljen le za rep. Takšne in podobne izkušnje iz prejšnjih let, ko so se zaradi slabo pripravljenih del in nepripravljenih projektov daljšale in dražile gradnje, se ne bi smele več ponoviti.

Naloga in oprava sektorja za investicijski inženiring

Delovna opravila:

- skrb, da se pri projektiranju in gradnji upošteva velikost in standard objektov;
- predvidi tako tehnologijo gradnje, ki omogoča hitro gradnjo;
- skrb, da se kar največ uporabljajo tipski elementi pri gradnji in opremljenju;
- doseči enoten izgled Mercatorjevih trgovin in drugih objektov;
- zagotoviti, da se v podobnih lokacijskih razmerah uporabljajo tipski projekti;
- nadzor pri investiciji v vseh fazah gradnje.

Tekoča opravila:

- izdelava srednjeročnega plana investicij in spremljanje le-teh;
- izdelava in analiza letnega operativnega plana;
- izdelava predhodnih izračunov (kupna moč, ekonomičnost, rentabilnost) za nove investicije;
- pomoč in svetovanje organizacijam pri programih in naložbah, ki niso v planu sozda;
- sodelovanje z DPO glede investiranja;
- izdelava obrazložitev za pridobivanje kreditov izven temeljnih bank.

Konkretna opravila za posamezno investicijo (navajamo samo nekatera)

- Faza priprave:
 - sodelovanje pri izdelavi investicijskega programa;
 - sodelovanje pri pridobivanju lokacijske dokumentacije in lokacijske odločbe;
 - izdelava grobega terminskega plana vseh aktivnosti, potrebnih za realizacijo investicije.
- Faza projektiranja:
 - sodelovanje pri izdelavi projektne naloge;
 - skrb, da si investitor priskrbi celotno tehnično dokumentacijo;
 - zbiranje in analiza ponudb za projektantske storitve;
 - zastopanje investitorjev pri sklepanju pogodb s projektanti;
 - prevzem tehnične dokumentacije.
- Faza gradnje:
 - zbiranje ponudb za gradbena in druga dela ter predlog investitorju za izbiro izvajalca;
 - sodelovanje pri sklepanju gradbene pogodbe in drugih pogodbah;
 - skrb za pridobitev gradbenega dovoljenja;
 - izvajanje tehničnega in obračunskega nadzora pri gradbenih, obrtniških in instalcijskih delih ter pri dobavi in montaži opreme;
 - sodelovanje pri tehničnih pregledih in pridobitvi uporabnega in obratovalnega dovoljenja.
- Faza po dograditvi:
 - odprava pomanjkljivosti v garantni dobi;
 - analiza stroškov vzdrževanja;
 - priprava dokumentacije za vpis objekta v zemljiško knjigo;
 - pregled objekta pred potekom garancijske dobe.

● Mali ekonomski leksikon ●

Vukadin Nedeljković

Celotni prihodek

Celoten prihodek je skupna vrednost, katero organizacija združena dela ustvari s svojim poslovanjem. Celotni prihodek se ugotavlja iz naslednjih prihodkov, realiziranih:

- s prodajo na domačem trgu,
- iz skupnega prihodka na domačem in tujem trgu,
- s svobodno menjavo dela,
- s prodajo blaga v kompenzaciji in komisijski prodaji,
- iz naslova udeležbe v skupnem dohodku,
- s prodajo blaga ter od obresti, dotacij, subvencij, kompenzacij, regresov, premij, poslovanja v tujini in drugih prihodkov.

Prometni davek, ki ga kupec v prometu blaga plača, se ne šteje v celotni prihodek organizacije združenega dela, saj ga ta le zbira za račun družbeno političnih skupnosti.

Iz celotnega prihodka nadomešča organizacija združenega dela tekoče materialne stroške poslovanja, s pomočjo katerih je dosegla celotni prihodek, in nadomešča prenešeno ali zmanjšano vrednost osnovnih sredstev. Ostanek celotnega prihodka predstavlja dohodek.

Teškoče materialne stroške lahko razvrščamo v več skupin, kot so:

- izdatki za porabljene predmete dela: porabljena energija in material;
- izdatki za določena delovna sredstva, ki nimajo značaja osnovnih sredstev: porabljena vrednost drobne inventarja in embalaže ter izdatki za takoče investicijsko vzdrževanje delovnih sredstev;
- izdatki za sodne stroške, administrativne in druge takse;
- osebni prejemki – povračila stroškov, ki bremenijo poslovne stroške: dnevnice za službena potovanja v državi in tujini, stroški prenočevanja na službenem potovanju, povračila za nastanitev in hrano na terenu, povračilo stroškov za prevoze na službenem potovanju, povračila stroškov za prevoz na delo in z dela, nadomestilo za uporabo lastnega vozila v službene namene in drugi prejemki, ki so določeni s predpisom oziroma so v skladu s samoupravnim splošnim aktom organizacije

uporabo minimalnih amortizacijskih stopenj od nabavne vrednosti osnovnih sredstev.

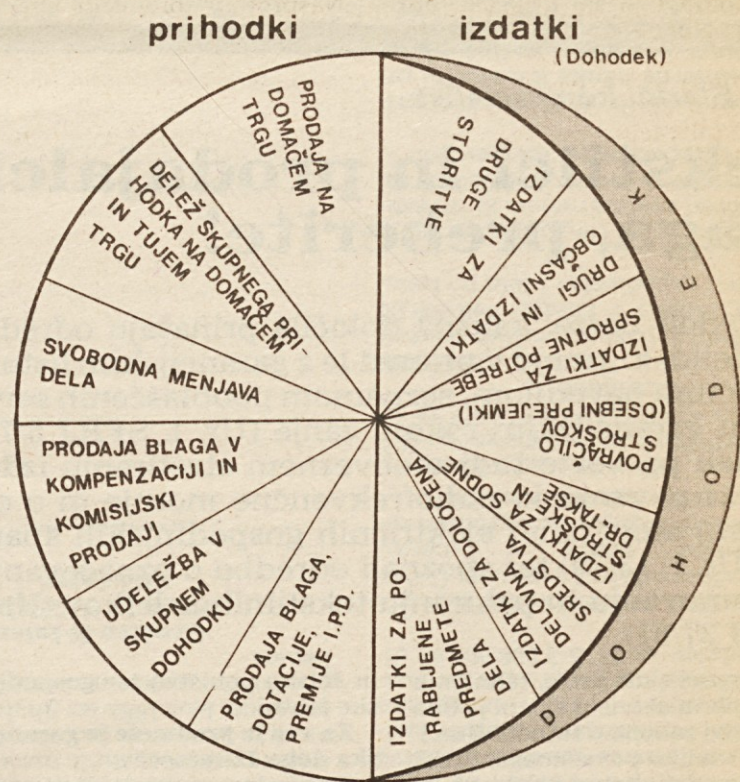
Shematski prikaz celotnega prihodka:

Delavci v organizaciji združena dela imajo pravico in obveznost nenehno spremljati rezultate svojega dela in rezultate poslovanja svoje organizacije, in sicer preko določenih kazalcev, tabel, statističnih podatkov, indeksov, struktur in podobno.

Delavec je pri opravljenju svojih delovnih opravil proizvajalec, kadar pa sodeluje pri razporejanju dohodka in čistega dohodka, je samoupravljalec. Da lahko slednjo funkcijo uspešno opravi, mora poznati način ustvarjanja prihodka, pridobivanje dohodka in razporejanje dohodka in čistega dohodka.

Za svojo organizacijo dobijo delavci prikaz celotnega prihodka v pregledu »bilanca uspeha«, analitično prikazane materialne izdatke, neštete pod točkami 2 do 7, pa v obrazcu »podatki o določenih izdatkih med letom«, ki je priloga periodičnega oziroma zaključnega računa.

Drugi vir podatkov, ki je na razpolago delavcem, zlasti delegatom v organih samoupravljanja na vseh ravneh, pa je poročilo razvojno planskega sektorja Delovne skupnosti SOZD k periodičnemu obračunu oziroma zaključnemu računu sozda Mercator. V poročilu so to tisti podatki, ki so obdelani preko AOP v obliki tabel. V tem prispevku obravnavamo samo ce-

zdrženega dela;

5. izdatki za sprotno potrebo: za varstvo pri delu, varstvo delovnega okolja, strokovno izobraževanje delavcev, specializacijo delavcev, praktično delo delavcev, napolnjenih v drugo organizacijo združenega dela, opravljanje strokovnih izpitov in za strokovne tečaje;

6. drugi in občasni izdatki: plačevanje prometnega davka, carine in carinskih davščin za proizvode in storitve;

7. izdatki za druge storitve: stroški propagande, udeležbe na sejmih in razstavah ter stroški za reprezentanco, v ključno z vrednostjo uporabljenih lastnih proizvodov, blaga in storitev v znesku, ki je določen s samoupravnim splošnim aktom.

Naštetih tekoči materialni stroški so neposreden pogoj za delo in proizvodnjo v organizaciji združena dela.

Amortizacijski stroški so nadomestitev prenešene oziroma zmanjšane vrednosti stvari ali materialnih pravic; sestavljajo osnovna sredstva, v skladu z njihovim fizičnim oziroma moralnim obrabljanjem. Amortizacija se obračuna najmanj v znesku, ki se dobi z

lotni prihodek, zato naj opozorimo na tiste podatke v omenjenih tabelah, ki so prikazani pod zaporednimi številkami 010 do 036. Če si natančneje ogledamo te podatke, lahko ugotovimo višino ustvarjenega celotnega prihodka in sicer po vrstah realiziranih prihodkov, naštetih v tem prispevku. To je prikazano na obrazcu pod zaporednimi številkami 019 do 032. Amortizacija ima v strukturi stroškov poseben pomen in je posebej prikazana pod zaporedno številko 010.

Obrazec žal ne prikazuje različnih izdatkov; ti so v skupnem znesku z amortizacijo prikazani pod zaporedno številko 011, kar pa ne zmanjšuje možnosti celotnega pregleda nad celotnim prihodkom.

Koristnost teh podatkov je velika, zlasti še, ker tabela prikazuje tudi izračun indeksov in struktur, vse podatke pa kontinuirano prikazuje med letom. Zato jih uporabljamo, da bi smotrno in racionalno odločili o dohodku temeljne organizacije, v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu – tako, kot nam to nalaga zakon o združenem delu.

Med delegati

M. M. in J. R.

Koliko smo zares povezani

Iz novinarske ankete med delegati delavskega sveta sozda.

Marjan Munda je v delavskem svetu sozda delegat iz delovne organizacije MIP Ptuj. Zastopa stališča in mnenja delavcev tozda Zadržita iz Kidričevega, kjer tudi sam združuje delo kot pomočnik direktorja. Ker pa v tem tozdu združuje delo le okoli 140 delavcev, v ptujskem tozdu Maloprodaja pa kar okrog 550 in ker ima v delavskem svetu tozda vsaka delovna

organizacija (in delovna skupnost sozda) na vsakih začetih 500 delavcev po enega delegata, zastopa tovariš Munda tudi stališča in smernice tozda Maloprodaja.

»Kakšen je vaš (delegatov) stik z bazo?«

»Zelo neposreden. Že zaradi narave dela smo v precejšnji prednosti pred trgovinskimi tozdi in delovnimi organizacijami oziroma tistimi, ki imajo v svojem sestavu prodajalne. Večina nas je v Kidričevem, le obrat Moda s tremi poslovnimi enotami je na Ptuj. Pa tudi to se bo kmalu spremenilo, saj bomo v Kidričevem odprli novo poslovno enoto (o tem bodo pisali v eni prihodnjih številčk glasila - op. pis.). Ravno zato, ker smo pravzaprav ves čas vsi »na kupu«, sem zelo pogosto v stiku z vsemi, ki v našem tozdu združujejo delo, isto pa lahko trdim tudi za tovariša Otmarja Zorčiča, direktorja tozda, ki je vsem skoraj vedno na razpolago, redno pa tudi spremlja dela, opravila in naloge delavcev tozda.

Stališča, ki jih zastopam na zasedanjih delavskega sveta sozda, verno zrcalijo interese delavcev obeh tozdov, katerih delegat sem.«

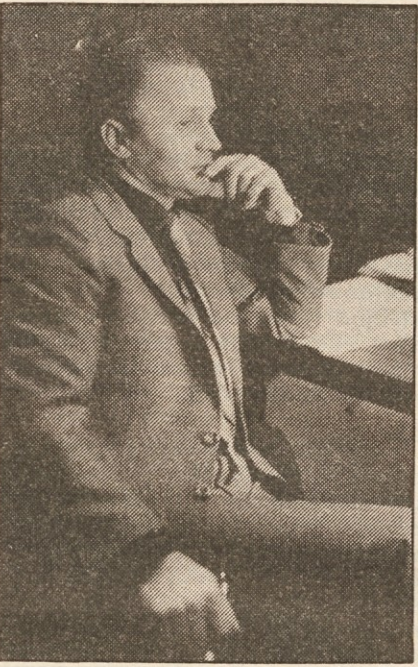
»Ste zadovoljni z gradivi za zasedanje delavskega sveta sozda?«

»Gradiva se mi zdijo primerna in tudi prejemam jih redno in pravočasno. Moti me le, da včasih nekatera gradiva prejmemo šele na samem zasedanju, ker v teh primerih ne morem zastopati mnenja baze.«

Tine Selan, delegat Trgoprometa iz Kočevja in Standarda iz Novega mesta (oba tozda iz DO M-

Velepreskrba), sicer poslovođa Manufakture v Kočevju: »Interesi na liniji delavski svet tozda-strokovne službe-delegat (v tem primeru sem to jaz)-delavski svet sozda se prepletajo, vendar jih vsklajujemo. Pobude, da se pred centralnim delavskim svetom sestanemo doma, pridejo enkrat z ene, enkrat z druge strani. S pomembnejšimi odločitvami je domači delavski svet vedno seznanjen, najprej pred sejo delavskega sveta sozda in potem po njej. Včasih pa je tudi tehnično nemogoče, da bi sklicali delavski svet. Ko se vrnem domov, najprej obvestim o sklepih delavskega sveta sozda strokovne službe tozda, na prvi seji pa tudi delavski svet tozda. To velja za matični tozda.

Drugeče je s tozdom Standard. Tu uporabljamo telefon, oni pa mi

Tine Selan. Foto M. Marinček

pismeno pošljejo pripombe in gradivo. Moja pota z njihovim direktorjem in strokovnimi službami se bolj križajo v Ljubljani kot drugje. Seveda pa se pred vsako sejo slišimo po telefonu in si povemo pripombe.

To je prvi mandat v samoupravni organiziranosti Mercatorja, kjer nekateri delegati v delavskem svetu sozda zastopajo dva ali celo tri tozde. Objektivno je, da se delegatska povezanost tozd-sozd ni uveljavila v polni meri za vse tozde enako. Razumljivo je, da delegat iz matičnega tozda bolj sproščeno in odločno zastopa ta tozda, kot pa drugega ali tretjega. Prizadevati si moramo, da poiščemo najustreznejšo tehnično rešitev in izpopolniti delovanje delegata.

Poudariti moram, da je informiranje na liniji sozd-delegat zelo dobro, menim pa, da gremo delegati na seje velikokrat verjetno slabo pripravljeni. Pogosto zagovarjamo samo domače, tozdovski probleme in stališča. Verjetno še nisimo doumeli pomembnost in kakovost, ki jo predstavlja pravilno dohodkovno povezana hiša kot je Mercator.

Delavski svet sozda je samoupravni organ, kjer se usklajujejo interesi Mercatorja, kot tudi delovnih organizacij in tozdov. Poslovne vezi na tej liniji obstajajo in ni logično, da po samoupravni verigi dogovarjanja in usklajevanja preskočimo delovno organizacijo. Hočem reči, da bi bilo bolje, če bi delegati posamezne delovne organizacije uskladili svoja mnenja pred sejo centralnega delavskega sveta.

Na delavskem svetu sozda moram seveda glasovati v skladu z navodili, ki jih dobim doma v bazi. Maneverskega prostora tu praktično ni, razen v primerih, kot je bil danes, ko sem umaknil naš amandma. Namesto našega predloga, naj se investicije zmanjšajo za tretjino, je bilo sprejeto dopolnilo, da se bodo investicije s srednjeročnim planom 1981-1985 finančno ovrednotile, določila njihova zmogljivost, uskladile z bankami itd. To pa smiselno ne menja namena predloga tozda Standard.«

V slovo

Franc Černe

Pred kratkim nas je pretresla vest o smrti Franca Černeta, dolgoletnega sodelavca našega tozda.

Franc Černe se je rodil 9. 8. 1925 v Repčah pri Trebnjem. V Ljubljani je obiskoval meščansko šolo, od 1946. leta pa je delal pri trebanjski Naprozi in potem v trgovskem podjetju, ki se je kasneje združilo v Mercator.

Vseskozi je opravljal pomembnejša vodstvena dela, nazadnje pa dela in naloge vodje splošne službe tozda.

S svojim delom in življenjem si je ustvaril ugled in

spoštovanje, zato je bil deležen zaupanja svojih sodelavcev in okolice. Človekove vrednote znamo včasih pravilno ceniti šele ob njegovi smrti. Zavedamo se, da smo izgubili tovariša, vestnega in prizadevnega sodelavca in mnogim dobrega prijatelja.

Med nami, v tozdu Gradišče Trebnje bo živel kot dober in zvest sodelavec.

Objava samoupravnih splošnih aktov

Ta mesec je Center za obveščanje pripravil posebno izdajo glasila Mercator - brošuro v obsegu 94 strani srednjega formata - v kateri objavljamo samoupravne splošne akte sozda in interne banke. Dodali smo tudi ponovno objavo dveh aktov, ki sta bila objavljena še v letu 1977 in katerih besedila uporabnikom nismo mogli več nuditi.

Brošuro smo takoj po izidu - 19. 2. 1981 - poslali v pet izvodih vsem tozdom oziroma delovnim organizacijam; drugi paket, ki je namenjen vsaki samoupravni delovni skupini oziroma poslovnimi enotami, smo razposlali v zadnjem tednu meseca februarja.

Organizacije, ki morebiti paketa niso prejele, naj o tem obvestijo Center za obveščanje sozda

• Kako poznamo zakone, odredbe in predpise • Kako poznamo zakone, odredbe in predpise • Kako poznamo zakone, odredbe in predpise •

Jože Starič, komercialist

Tekstilci in prodajalci tehničnega blaga, preberite!

Izvedeli boste, kakšna določila prinašajo odredbe in izdelki, ki smejo v promet le z garancijskim listom, tehničnim navodilom, seznamom pooblaščenih servisov in garancijskim rokom zanje (Ur. l. SFRJ 5/78), izvedeli pa boste tudi o obveznem atestiranju izdelkov, ki povzročajo radiofrekvenčne motnje in o obveznem atestiranju električnih gospodinjskih aparatov (Ur. l. 13/79) ter spoznali odredbo o označevanju, zaznamovanju in pakiranju tekstilnih izdelkov (Ur. l. SFRJ 37/61).

O garancijskih listih, tehničnih navodilih in servisni službi je bilo v razpravi zakona o standardizaciji (JUS) veliko povedanega. Sedaj boste izvedeli, kateri predmeti, ki so v prodaji, morajo imeti te listine in koliko časa velja garancijski list zanje.

Izdelki so tile: akustični aparati in optični akustični aparati (radijski in televizijski sprejemniki, magnetofoni gramofoni, ojačevala idr.), električni aparati (bojlerji, štedilniki, radiatorji, likalniki, grelniki idr.), aparati in naprave za hlajenje, ogrevanje in klimatizacijo (hladilniki, oljne, plinske, termoakumulacijske in trajno žareče peči, sobni ventilatorji idr.), sesalci za prah, aparati za glajenje in skobljanje parketa, aparati za pranje, ožemanje in sušenje perila, aparati za pomivanje posode, mešalniki, sokovniki in drugi podobni aparati za gospodinjstvo, aparati za britje, aparati za striženje in sušenje las, električni akumulacijski in stabilizatorji, kmetijski stroji in naprave, fotografski in povečevalni aparati ter merilci svetlobe, kinematografske in fotografske kamere, medicinski aparati za masažo in izboljšanje sluha idr., ure, katerih prodajna cena presega 100 dinarjev, športni rekviziti, katerih cena presega 100 dinarjev, športni motorni čolni in motorji za čolne, hišno, pisarniško

in šolsko pohištvo ter gospodinjske tehtnice.

Za vse te predmete je garancijska doba 12 mesecev.

Za pisalne, računske in kopirne stroje ter za športno in lovsko orožje je garancijska doba 18 mesecev.

Za šivalne in pletilne stroje ter za telefonske aparate je garancijski rok 24 mesecev.

Za osebne, tovarne, kombi avtomobile in avtomobilske priklopnike ter gume za vsa vozila in za kmetijske stroje je garancijska doba 6 mesecev ali prevoženih 10.000 kilometrov.

Za kmetijske traktorje in njihove priklopnike, motorna kolesa, mope, skuterje in kolesa ter zgrevalne motorje in glasbila, katerih prodajna cena presega 250 dinarjev, je garancijska doba 6 mesecev.

Obvezno atestiranje proizvodov, ki povzročajo radiofrekvenčne motnje!

Zgodi se, da se vam na radijskem ali televizijskem sprejemniku pojavijo motnje, kadar mimo vašega stanovanja pripelje moped ali avtomobil ali kadar kdo v bližini opravlja kakšno delo z električnim strojem. Do motenj pride zato, ker vozilo oziroma stroj nima naprave za odpravo teh motenj ali pa je naprava pokvarjena.

Proizvodni, ki takšno napravo morajo imeti, so: gospodinjski

električni aparati, električni stroji in naprave, radijski in televizijski sprejemniki, elektroakustični aparati in naprave, komunikacijski aparati in naprave, merilna in regulacijska oprema, sredstva za krmiljenje in avtomatizacijo v industriji in prometu, električne naprave in pribor za motorna vozila, elektroinstalacijski material, fluorescenčne svetilke ter otroške igrače na električni pogon. Vsi ti proizvodi morajo biti atestirani, da ne povzročajo radiofrekvenčnih motenj. Na proizvodu mora biti oznaka RSO, kar pomeni, da je izdelek narejen po jugoslovanskem standardu.

Drugo testiranje je opravljeno zaradi varnosti pri uporabi, in sicer pri električnih gospodinjskih, drugih električnih aparatih, ki se uporabljajo v trgovini, gostinstvu, obrti, industriji in na kmetijskih posestvih (električni grelniki, aparati z elektromotorji ali z magnetnim zasunom). Testiranje opravi za to določena ustanova. Za vsak testirani izdelek, ki ustreza normam po jugoslovanskem standardu, ustanova izda atest RSO listino in pošlje en izvod proizvajalcu ali uvozniku, drugi izvod zveznemu zavodu za standardizacijo, tretji izvod pa ostane ustanovi, ki je izdelek testirala. RSO atest morajo imeti tudi uvoženi proizvodi.

Označevanje in zaznamovanje tekstilnih izdelkov

Ta odredba predpisuje, da smejo gospodarske organizacije dajati v promet tekstilne izdelke le, če so na predpisani način označeni, zaznamovani in pakirani. Oznacbe na tekstilnih izdelkih navajajo sestavo blaga, kakovost, proizvajalca ali uvoznika in še druga določila. Tekstilni izdelki, ki jim je predpisan JUS, pa morajo imeti še oz-

nako, ki jih ta predpisuje (oznaka in številka JUS-a).

Tekstilni izdelki morajo biti označeni in zaznamovani na etiketi ali na samem izdelku. Etiketa ne sme biti uničena vse dotlej, dokler je izdelek v prometu. Oznacbe na etiketi morajo biti vidne in čitljive. Če ima izdelek napako, mora biti ta vidno označena. Napaka mora biti navedena na etiketi v odstotkih, na blagu pa zaznamovana s sukancem druge barve, kot je izdelek. Ta določila veljajo tudi za uvožene izdelke.

Zaznamba na etiketi ali na blagu vsebuje ime in vrsto izdelka, artikel, vzorec, barvo, širino, dolžino, čisto težo po komadu ali meri, številko kosa, datum proizvodnje, kontrolni znak, surovinski sestav v %, krčenje tkanine po dolžini in širini v %, način vzdrževanja in čiščenje. Izdelki, ki jih ne smemo prati, nimajo oznake % za krčenje. Za prodajalca so oznake in zaznambe pomembne zato, da zna kupcu prav svetovati pri izbiri in nakupu blaga. Pri nakupu metrskega blaga mora kupec na primer vedeti, koliko se blago pri pranju skrči. Pri pralni konfekciji, kjer je krčenje označeno v %, pa je treba kupca opozoriti, da kupi večjo številko artikla in sicer za toliko za kolikor se blago skrči. Primer: moška srajca št. 40, krčenje 3%; $40 \times 3 = 1,2$ cm. Kupec mora torej kupiti srajco št. 41; ko bo ta oprana, pa bo velikost enaka neoprani srajci št. 40. Na seminarju tekstilne stroke, ki sem se ga udeležil, je predavatelj omenil, da je v pripravi pravilnik, po katerem bo tekstilna konfekcijska industrija morala izdelovati izdelke za toliko večje, za kolikor se ti krčijo.

Tekstilna konfekcijska industrija izdeluje konfekcijo po postavah, in sicer za vitke postave zelo nizke, nizke, srednje, visoke in zelo visoke rasti, za normalne postave zelo nizke, nizke, srednje, visoke in zelo visoke rasti. Po JUS standardu je za vsako od navedenih postav določena številka in oznaka. Dober prodajalec bi moral kupcu, ko se ta odloči za

nakup konfekcije ali perila, svetovati, katero številko naj kupi, da bo mera zanj prava, saj večina kupcev ne ve, katero številko potrebujejo. Poslovno združenje za trgovino je leta 1970 izdalo priročnik za uporabo jugoslovanskih standardov v trgovini tekstilne stroke. Prav bi bilo, da bi prodajalne s konfekcijo ta priročnik imele, saj je v njem veliko zanimivega in poučnega.

Zelo pomemben podatek na etiketi je tudi surovinski sestav blaga. Se v času naših babic so bili tekstilni izdelki narejeni iz naravnih vlaken, pranje in čiščenje pa je bilo enostavno. Nova tehnologija je dala na trg tekstilne izdelke, narejene iz kemičnih vlaken, in pralni sredstva, narejena na bazi detergentov. Pranje in čiščenje zahtevata zdaj večje znanje. Tekstilna vlakna razvršča JUS v naslednje skupine in podskupine: naravna vlakna, narejena iz volne, svile idr., rudninska vlakna - azbest pod. ter kemična vlakna - viskozna, bakrena, polinozna, acetatna, triacetatna, steklena, poliamidna, poliesterna, poliakrilnitrilna in še mnoga druga.

Zaradi novih izdelkov so se na tržišču pojavila tudi nova umetna pralna in čistilna sredstva, ki so narejena iz naftnih derivatov. Zakonski predpis po JUS-u določa, da morajo proizvajalci tekstilnega blaga na etiketi označevati, iz kakšnega surovinskega sestava je blago narejeno ter s kakšnimi pralnimi in čistilnimi sredstvi in pod kakšnimi pogoji blago perejo in čistimo. Dolžnost prodajalcev je, da pri prodaji blaga kupcu pojasni surovinski sestav kupljenega blaga, način pranja in čiščenja ter stopnjo vročine, s katero sme blago likati. Vsi ti podatki so napisani na etiketi.

Na koncu bi še omenil, da ta odredba predpisuje tudi sankcije proti gospodarski organizaciji in odgovorni osebi organizacije in poslovne enote, ki ima v prodajalni blago, ki ni označeno in zaznamovano ali če kupec pri nakupu blaga ni seznanjen s podatki, ki so navedeni na deklaraciji.

Zbor banke

Na svojih zadnjih sejah je zbor Mercator – Interne banke obravnaval naslednje točke dnevnega reda:

- poročilo o delu poslovnega odbora Mercator – Interne banke za obdobje od 1. 1. do 30. 9. 1980,
- poročilo o poslovanju Mercator – Interne banke od 1. 1. do 30. 9. 1980,
- pregled gibanja in stanja združenih sredstev in pregled finančnih konstrukcij za investicije, ki so financirane tudi iz združenih sredstev,
- obravnava osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator – Interne banke in pripomb na ta osnutek ter določitev predloga Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator – Interne banke za obdobje 1981–1985,
- obravnava in sprejem plana Mercator – Interne banke za leto 1981,
- informacija o poteku volitev v odbor samoupravne delavske kontrole Mercator – Interne banke in
- poročilo s seje izvršilnega odbora Ljubljanske banke – Gospodarske banke z dne 4. 12. 1980.

Poročilo o delu poslovnega odbora M-Interne banke

Poslovni odbor je bil izvoljen na 1. seji II. sklica zbora M-Interne banke, dne 28. 2. 1980 in je imel v času od izvolitve do 31. 12. 1980 11 sej, na katerih je sprejel 134 sklepov.

Na sejah so bile obravnavane finančne konstrukcije za investicije iz letnega plana investicij SOZD Mercator za leto 1980 in sprejeti sklepi o odobritvi združenih sredstev, ki jih je sprejel poslovni odbor.

Odobreni so bili kratkoročni krediti in avali ter sprejeti sklepi v zvezi z najemanjem kreditov.

Ugotovljen je bil likvidnostni investicijski potencial za naslednje desetletje.

Ugotovljen je bil kratkoročni kreditni potencial v znesku 144.080.400,00 dinarjev za čas od 16. 8. do 14. 11. 1980 in v znesku 184.680.500,00 za čas od 16. 5. do 15. 8. 1980.

Tozdom investitorjem so bile odobrene garancije za zagotovitev sredstev za investicije in garancije za zavarovanje plačila obveznosti ter dovoljeni avali za zavarovanje plačila kreditov za investicije.

Poslovni odbor je obravnaval in sprejel periodični obračun za I., II., in III. tromesečje 1980.

Obravnaval je problematiko združevanja sredstev za investicije, pogodbe o sovlaganju sredstev za investicije, predlog spremembe sklepa o tarifi plačil za storitve M-Interne banke, zapisnik SDK o pregledu zaključnega računa za leto 1979 pri M-Interne banki ter osnutke samoupravnih sporazumov o temeljih plana M-Interne banke, Ljubljanske banke – Gospodarske banke – Združene banke.

Iz poročila poslovnega odbora je razvidno, da se je tvorno vključeval v reševanje nalog in zahtevkov članic in v obravnavanem obdobju uspešno izvrševal svojo funkcijo izvršilnega organa zbora M-Interne banke.

Iz poročila o poslovanju M-Interne banke je razvidno, da je ta v obravnavanem obdobju uspešno poslovala in da je bil njen program za to obdobje v celoti realiziran.

V zvezi z obravnavo osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator – Interne banke in pripombami na ta osnutek je poslovni odbor v skladu s sklepom zbora o obvezni pripravi Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator – Interne banke in srednjeročnega plana M-Interne banke za obdobje 1981 – 1985, določil osnutek Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana Mercator – Interne banke za obdobje 1981 – 1985. Na isti seji so člani poslovnega odbora sprejeli sklep, da se da osnutek obravnavanega sporazuma v poprejšnjo obravnavo.

Do 25. 11. 1980 so članice poslale pripombe in predloge na osnutek samoupravnega sporazuma. Poslovni odbor je na podlagi prispelih pripomb dopolnil in delno spremenil določene člene osnutka sporazuma. Ker so bile vse tehtne pripombe in predlogi vgrajeni v osnutek, je poslovni odbor predlagal zboru M-Interne banke, da določi predlog Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator - Interne banke za obdobje 1981 - 1985 in ga da v sprejem članicam M-Interne banke, skupaj z dopolnitvami osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana Mercator - Interne banke za obdobje 1981 - 1985.

Ugotovitveni sklep o sprejetju tega sporazuma so delegati sprejeli na svoji zadnji seji.

Potek volitev v odbor samoupravne delavske kontrole M-Interne banke

Zbor M-Interne banke je po predhodnem kandidacijskem postopku sprejel kandidatno listo za člane samoupravne delavske kontrole M-Interne banke v sestavi: Milena Oražem - M-Nanos Postojna, Branko Lahajner - M-Slovenija sadje, TOZD Hladilnica Zalog, Tatjana Košir - M-Velepreskrba, TOZD TMI Ljubljana, Vida Poličnik - M-Velepreskrba, TOZD Grosist in Štefka Dernovšek - M-KK Sevnica.

Odbor samoupravne delavske kontrole so članice že, tudi izvolile v predlagani sestavi.

Novoizvoljeni člani odbora samoupravne delavske kontrole so na svoji prvi seji, dne 29. 1. 1981 pregledali in obravnavali elaborat o inventuri in ugotovili, da je inventurna komisija opravila svoje delo v skladu s predpisi o izvedbi inventure.

Obravnava in sprejem plana M-Interne banke za leto 1981

Na podlagi poprejšnje obravnave pri članicah M-Interne banke so delegati na svoji zadnji seji zbora M-Interne banke soglasno sprejeli plan M-Interne banke za leto 1981, ki vsebuje program dela, plan kadrov delovne skupnosti, plan prihodkov in odhod-

kov M-Interne banke za leto 1981, plan nabave osnovnih sredstev, sklep o tarifi plačil za storitve M-Interne banke, poslovno politiko za leto 1981 v zvezi z zdruzevanjem in koriščenjem združenih sredstev za investicije po srednjeročnem programu razvoja SOZD Mercator, poslovno politiko na področju tekočega poslovanja in razporejanja skupaj ustvarjenega dohodka v M-Interni banki, načine in ukrepe za ohranjanje likvidnosti M-Interne banke in njenih članic v letu 1981 ter plan kreditne bilance.

Poročilo s seje izvršilnega odbora Ljubljanske banke - Gospodarske banke

Izvršilni odbor Ljubljanske banke - Gospodarske banke je na svoji seji sprejel ukrepe za izboljšanje likvidnosti in zagotovitev kreditne sposobnosti banke, na podlagi katerih bo banka zaustavila odobranje novih posojil tudi za selektivne in prednostne namene ter začasno prenehala sprejemati menice, z izjemo obnavljanja izvoznih posojil v zatečeni višini.

Že odobrene kredite M-Interne banke njene članice niso mogle koristiti zaradi nelikvidnosti Ljubljanske banke - Gospodarske banke. Posledica takega stanja so bili nujni preventivni ukrepi, kot so zmanjšanje zalog pri članicah do take mere, da bo dnevna preskrba prebivalstva neokrnjena in bo omogočeno normalno poslovanje, komercialne pogodbe za dobavo blaga naj temeljijo na plačevanju z menicami na čim daljši rok ter nujna ukinitve vseh avansov.

Poslovni odbor banke

Poslovni odbor Mercator-Interne banke je na svojih sejah v času od oktobra 1980 do januarja 1981 obravnaval naslednje točke:

- obravnava in potrditev periodičnega obračuna Mercator-Interne banke za čas od 1. 1. do 30. 9. 1980 ter ugotovitev KKP in LIP,
- dovolitev limitov za likvidnostne kredite,
- sklep o najetju kratkoročnih kreditov,
- obravnava zahtevkov za koriščenje združenih sredstev za investicije,
- dovolitev garancij in avalov,
- pregled stanja in gibanja združenih sredstev za investicije,
- pregled predlaganih sprememb Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator-Interne banke za srednjeročno obdobje 1981-1985,
- obravnava in določitev osnutka plana in aktov poslovne politike za leto 1981,
- določitev datuma in dnevnega reda za 3. in 4. sejo zbora M-Interne banke,
- določitev predloga plana M-Interne banke za leto 1981 in
- določitev predloga sprememb pravilnika o organizaciji in vodenju knjigovodstva za poslovanje M-Interne banke.

Poslovni odbor je obravnaval periodični obračun M-Interne banke za čas od 1. 1. do 30. 9. 1980 in potrdil začasno razporeditev prihodkov M-Interne banke. Obenem je bil ugotovljen kratkoročni kreditni potencial (KKP - to je znesek, do katerega sme banka avalirati menice in dajati garancije uporabnikom družbenih sredstev), razen garancij in avalov za investicije, in likvidnostni investicijski potencial (LIP - to je znesek, do katerega sme banka avalirati menice in dajati garancije za zavarovanje plačil za investicije).

Dovolitev limitov za likvidnostne kredite in avalov na menicah

Poslovni odbor je na predlog strokovnih služb dovolil limite za likvi-

dnostne kredite za I., II. in III. tromesečje za leto 1980 članicam, ki združujejo sredstva za tekoče poslovanje, v okviru predvidenih možnosti in zahtev.

Obravnava zahtevka za najetje kratkoročnih kreditov

Poslovni odbor je obravnaval zahtevek za najetje kratkoročnega likvidnostnega kredita pri Ljubljanski banki - Gospodarski banki Ljubljana in zahtevek M-Interne banke za najetje reskontnega kredita za sladkor za ljubljansko TOZD Grosist.

Obravnava zahtevkov za koriščenje združenih sredstev za investicije

Na zahtevek tozda TMI (M-Velepreskrba) je poslovni odbor M-Interne banke odobril koriščenje združenih sredstev za investicije v višini 12.091.760,00 dinarjev za izgradnjo zorilnice trajnih mesnih izdelkov.

Tozd Maloprodaja (MIP Ptuj) je podal zahtevek za koriščenje združenih sredstev za investicije v višini 5.628.168,00 dinarjev. Po pregledanih podatkih o predačunski vrednosti investicije je poslovni odbor odobril zahtevani znesek, ki ga bo tozd Maloprodaja uporabil za izgradnjo trgovinskega objekta v Cirkulanah.

Na zahtevek tozda Univerzal (M-Rudar Idrija) je poslovni odbor odobril združena sredstva v znesku 9.335.200,00 dinarjev za izgradnjo prodajalne in skladišča gradbenega materiala v Idriji.

Na zahtevek tozda Preskrba Portorož (M-Nanos) je poslovni odbor odobril dodatno koriščenje združenih sredstev v višini 1.478.000,00 dinarjev za izgradnjo blagovnega centra v Luciji.

Tozdu Zaščita Kidričevo (MIP Ptuj) je poslovni odbor odobril koriščenje združenih sredstev v znesku 5.316.854,70 dinarjev za izgradnjo proizvodne hale v Kidričevem.

Dovolitev garancij in avalov

Poslovni odbor M-Interne banke je odobril zahtevek za izstavitev garancije G-2 za zavarovanje plačil tozda Preskrba Tržič (M-Rožnik) v znesku 1.446.412,00 dinarjev za pripravljala dela za investicijo izgradnje SP Planina Kranj.

Poslovni odbor je tozdu Jelka Hrastnik (M-Hoteli gostinstvo) odobril garancijo GB-0 na priliv lastnih sredstev v znesku 11.691.798,55 dinarjev in garancijo G-2 za zavarovanje plačil v znesku 5.289.515,65 dinarjev.

Tozdu Proizvodnja (M-KK Sevnica) je poslovni odbor odobril garancijo GB-0 na priliv lastnih sredstev v znesku 800.000,00 dinarjev za pripravljala dela za nasade jablan.

Tozdu Maloprodaja (MIP Ptuj) je poslovni odbor odobril garancijo GB-0 na priliv združenih sredstev v znesku 3.014.731,00 dinarjev.

Mercator-Jelši iz Šmarij pri Jelšah je poslovni odbor odobril garancijo GB-0 na bodoči priliv za investicijo I. faze trgovsko gostinskega objekta v Šmarjah: na priliv združenih sredstev 18.970.406,00 dinarjev, na priliv lastnih sredstev za osnovna sredstva 17.423.690,00 dinarjev, na priliv lastnih sredstev za energetiko 2.985.168,00 dinarjev in na priliv lastnih sredstev za TOS 2.500.000,00 dinarjev.

Tozdu TMI (M-Velepiskrba) je poslovni odbor odobril garancijo G-2 za zavarovanje plačil v znesku 2.106.900,00 dinarjev za izgradnjo zoričnice trajnih mesnih izdelkov.

Poslovni odbor je tozdu Maloprodaja (MIP Ptuj) odobril garancijo G-2 v znesku 4.098.713,40 dinarjev za izgradnjo SP Cirkulane.

Tozdu Jelka Hrastnik (M-Hoteli gostinstvo) je poslovni odbor odobril aval na menici v znesku 540.000,00 dinarjev z zapadlostjo 1 leto po izstavitvi.

Tozd Univerzal (M-Rudar Idrija) je bil odobren aval na menici za investicijski kredit v znesku 190.000,00 dinarjev z zapadlostjo menice 31. 1. 1981.

Poslovni odbor je obravnaval pristop M-Interne banke k udeležbi pri preverjanju verižnega načina plače-

vanja in obračunavanja. M-Interna banka je poskusno pristopila k verižnemu plačevanju, ki bo trajalo eno leto. V to je uvodoma vključenih le nekaj največjih organizacij združene-ga dela: tozdi Golovec, Dolomiti in Grmada iz M-Rožnika ter Grosist, TMI in Steklo iz M-Velepiskrbe in delovni organizaciji M-Emba ter M-Sadje zelenjava.

Poslovni odbor je sklenil, naj M-Interna banka izda tozdom – udeležencem preverjanja veriženja garancijo za udeležbo pri preverjanju, zase pa naj M-Interna banka zaprosi za garancijo pri Ljubljanski banki – Gospodarski banki Ljubljana. V zvezi z izdajanjem garancij za veriženje je zadolžil strokovne službe, da takoj pripravijo osnutek dopolnitev pravilnika o dajanju garancij in avalov ter eskontiranju menic.

Poslovni odbor je obravnaval osnutek predloga Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator-Interne banke za obdobje 1981–1985 in predlagal zboru M-Interne banke v sprejem predlog Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator-Interne banke za obdobje 1981–1985, skupaj z nekaterimi pripombami in dopolnitvami.

Obravnaval je tudi osnutek plana in akte poslovne politike M-Interne banke za leto 1981 ter jih dopolnjene predložil v sprejem zboru M-Interne banke.

**Gradivo M-Interne banke
zbrala in obdelala
Cita Jager**

Mercator- » **Nanos** «

Neobičajno,
a trezno
razmišljanje
o prihodnosti

Iz tozda INDUS, Koper

Mladinci in stanovanja

Na tretji redni seji osnovne organizacije ZSM tozda Indus Koper (DO M-Nanos) konec decembra lani, so mladinci med drugim razpravljali tudi o reševanju stanovanjskih problemov.

Čeravno ta stvar zanje še ni tako pereča, pa jih bo slej ko prej večina med njimi trčila na težavo, kako priti do stanovanja, za katerega vemo, da je kar težko dosegljivo. Večkrat se je že pojavilo vprašanje, zakaj v tozdu ni stanovanjskega sklada za mlade družine, se sprašujejo mladinci na Obali in ugotavljajo, da se morajo sami tvorneje vključiti v oblikovanje in sprejemanje samoupravnih sporazumov in razvojnih programov, v katerih določajo sistem reševanja stanovanjskih vprašanj. Zlasti je treba doseči, da se bodo stanovanjski problemi reševali iz sklada za mlade družine, saj marsikateri ustrezen samoupravni akt na to pozablja, se glasi sklepna misel Indusovih mladincev.

Reorganizacija M-Nanosa teče naprej

Franc Čuk – M-Nanos, Delovna skupnost DO

Kompromis z obalnimi tozdi

Delavski svet delovne organizacije je 19. 1. 1981 sprejel sklep, da se v tozdih Preskrba Portorož in Indus Koper opravi usklajevalni postopek glede predlaganega modela reorganizacije M-Nanosa, ki v obeh omenjenih tozdih v javni razpravi meseca decembra ni bil sprejet.

Prva faza usklajevalnega postopka je bila v Portorožu, kjer so se 29. 1. 1981 sestali predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij obeh tozdov, direktorji drugih temeljnih organizacij, direktor delovne organizacije in generalni direktor sozda. Dogovorili so se, da izvršnemu odboru predlagajo, naj ta oblikuje nekatere spremembe predloga makroorganizacije: tozda Preskrba in Indus ostaneta organizacijsko nespremenjena, obvelja pa

predlog, da se tozd Sadje Koper Dekani pripojijo tozdu Preskrba iz Portoroža. Hkrati naj se upošteva tudi pripomba oziroma zahteva tozda Indus Koper po večji specializaciji maloprodaje. Posledica tega je, da bodo prešle iz tozda Preskrba v tozd Indus maloprodajne enote št. 52-Tekstil Lucija, št. 36-Tekstil Portorož in št. 53-Šport Piran. Po novem predlogu bo torej tozd Indus nosilec maloprodaje industrijskega blaga, tozd Preskrba pa maloprodaje in grosistične-

ga prometa z živili in izdelki dnevne potrošnje ter gostinstva.

Druga faza usklajevalnega postopka je bila 4. 2. 1981, ko je izvršni odbor na podlagi poročila o opravljenih predhodnih razgovorih oblikoval predlog sprememb modela makroorganizacije, ki ga je delavski svet delovne organizacije M-Nanos sprejel 11. 2. 1981.

Taka kompromisna rešitev je pustila grenak priokus pri delavcih v drugih temeljnih organizacijah, ki so sprejeli model reorganizacije, upoštevaje načelo specializacije dejavnosti (čisti grosisti, čista maloprodaja) in so zato upravičeno negodovali. Vendar pa v trenutnih razmerah ni bilo mogoče ravnati drugače, kot spoštovati dokaj trdno stališče delavcev tozda Preskrba.

Iz dela OO ZSM na obali

Marija Vučko

Mladinci dobili svoj prostor

Na zadnji seji OO ZSM, ki je bila 27. 12. 1980, nas je Zvonko Cegan, član naše mladinske organizacije in delavskega sveta tozda, presenetil z veselo novico: na seji delavskega sveta so ugodno rešili našo prošnjo za mladinski prostor, ki smo jo poslali 25. 6. 1980. Prostor, ki je dosedaj služil za priročno skladišče, bomo spremenili v mladinsko sobo.

Ker je prostor v slabem stanju, smo se takoj dogovorili, da ga bomo očistili in adaptirali. Najprej bomo pospravili neurejen arhiv in ga uredili v sosednjem skladišču, pobelili bomo stene, v okna vstavili šipe, ker so razbite. Na pomoč so nam že priskočili sodelavci iz poslovalnice Železnine v Kopru, ko so nam odstopili knjižno omaro in mizo, ki ju ne potrebujejo več. Naročilnico za barve in lake bomo dobili v našem tozdu, kar nam bo tudi v veliko pomoč. Čim bo vreme toplejše, bomo začeli z delovno akcijo.

Tako bomo rešili problem, kje se sestajati. V mladinski sobi bomo imeli naše seje, sestajali se bomo lahko večkrat na teden; tu se bodo učenci ob pomoči mentorjev pripravljali na izpite, prostor bodo lahko uporabljali tudi poslovodje in kolektivi poslovnih enot. Sami upamo, da bo pridobitev novih prostorov močna spodbuda za resno in aktivno delo.

Skupna seja konference sindikata in sekretarjev OO ZK je obravnavala potek javne razprave o reorganizaciji M-Nanosa. Foto: Jože Rozman

Novi hotelsko-gostinski objekt tozda Jelka v Hrastniku

Dnevna zmogljivost kuhinje je 15.000 obrokov. Foto Matjaž Marinček

Nov obrat družbene prehrane v Hrastniku

Matjaž Marinček

Trikrat večja realizacija

Prebivalci Hrastnika, predvsem pa njegovi delavci v združenem delu, so od 17. januarja bogatejši za sodoben obrat družbene prehrane, ki bo s svojo dnevno zmogljivostjo 15.000 obrokov Hrastničanom zagotavljal dobro prehrano med delom ter kakovostne in cenene glavne obroke.

Obrat družbene prehrane sodi v sklop hotelsko gostinskega objekta tozda Jelka (M-hoteli gostinstvo). Celoten objekt ima 3.050 kvadratnih metrov neto površine, od katere odpade približno polovica na hotel z restavracijo, druga polovica pa na obrat družbene prehrane, kuhinjo (ta bo služila ta-

ko obratu kakor tudi hotelski restavraciji) ter na potrebne skladiščne in ostale prostore.

Objekt je že v celoti zgrajen, svojemu namenu pa zaenkrat služi le obrat družbene prehrane, saj hotelski del z restavracijo še ni dokončan. Urejene so sicer že vse potrebne napeljave in vsi prostori

so zastekleni, manjka pa jim še vsa oprema in predelne stene. Dolej so v izgradnjo in opremo objekta vložili 73 milijonov dinarjev, ki so jih zbrali iz združenih sredstev sozda, bančnih kreditov, nepovratno zbranih sredstev delovnih ljudi Hrastnika, kreditov izvajalcev del in dobaviteljev opreme ter seveda tudi iz lastnih sredstev.

Za dokončanje objekta bi potrebovali še 38 milijonov dinarjev, ki pa jih sami, kljub predvideni povišani realizaciji, ne bodo mogli zbrati. Veliko mero razumevanja pričakujejo od Mercator-Interne banke, ki je že doslej vedno imela posluh za njihove težave, izdatno

pomoč pa si obetajo od Ljubljanske banke, Temeljne banke Zavsavje v Trbovljah.

V prvi fazi bodo v obratu pripravljali približno 5.500 do 6.000 obrokov malic in s tem zadostili potrebam celotnega združenega dela, šol in zavodov. Vsi dosedanji obrati družbene prehrane hrastniških organizacij združenega dela so že ali še bodo ukinjeni; nekateri bodo preurejeni v razdelilnice hrane, ponekod pa bodo te urejene na novo. Delavci iz ukinjenih obratov družbene prehrane že združujejo delo v novem obratu tozda Jelka. Število delavcev tozda se je tako povečalo za 72%, za realizacijo pa predvidevajo, da se bo povečala kar za 310%!

Že sama zmogljivost obrata pričča o tem, da so v tozdu Jelka mislili tudi na prihodnost. Tako namepravajo s svojimi storitvami zadostiti potrebam bodočega doma učencev v gospodarstvu, ki bo imel 200 ležišč, predvideli pa so tudi prehrano za 450 delavcev Hidromontaže, ki bodo gradili Termo III in rekonstruirali Termo I trboveljske termoelektrarne. Se-

veda tudi niso pozabili na 600 knapov hrastniškega rudnika, le ustreznega načina embalaranja toplih obrokov za jamska delovišča še niso našli (v raziskavah že dve leti sodelujeta ljubljanski Zavod za napredek gospodinjstva in velenjski rudarski center).

Za dokončanje hotelskega dela objekta z restavracijo bodo potrebni štirje meseci del. V tozdu Jelka upajo, da ga bodo lahko odprli 3. julija, ko je praznik občine in rudarjev. O tem, kolikšna pridobitev bo hotel za Hrastnik, pričča podatek, da trenutno v tem kraju nimajo niti ene tujske sobe, kar je velika ovira živahnemu poslovnemu turizmu. Nobene bojazni ni, da bi bilo, ko bo hotel B kategorije dokončan, 71 ležišč v 34 sobah praznih. Velika pridobitev bo tudi restavracija z 282 sedeži, ki bo prvi sodoben lokal v Hrastniku.

Delavcem hrastniškega tozda Jelka želimo, da bi čim prej uspeli rešiti problem financiranja za dokončanje objekta, saj je ta problem očitno edini, ki jim še preprečuje, da bi v celoti uresničili načrtovane poslovne uspehe.

Dvajset let novomeških trgovcev

Jože Rozman

Nagrajevanje kot spodbuda in solidarnost

Decembra je minilo dvajset let od nastanka trgovskega podjetja Standard iz Novega mesta, ki je danes tozd delovne organizacije M-Velepreskrba. Takrat sta se združili trgovski podjetji Rog in Uslužnost, obe iz Novega mesta. Prvo je imelo poleg grosistične dejavnosti še 13 trgovin, drugo pa 6 maloprodajnih enot. Kot samostojna enota se je TP Standard priključilo Veletrgovini Mercator leta 1964, deset let kasneje je postalo tozd delovne organizacije Mercator, leta 1977, ko je nastal sozd z istim imenom, pa je tozd Standard postal temeljna enota DO M-Velepreskrba.

»V tej povezavi smo se našli skupaj z ljubljanskim Grosistom in kočevskim Trgoprometom da bi uskladili delo in si ga primerno razdelili. To je bil osnovni namen nove povezave in njegov cilj: napredek vseh,« je osvetlil tiste čase direktor tozda **Ciril Jarnovič**.

»Dogovorili smo se, kako bo kdo oskrboval maloprodajno mrežo na svojem področju in ta sporazum velja še danes. Ni pokrivanja, ni podvajanja, čeprav se tudi Trgopromet ukvarja s prodajo na debelo in na drobno. Mi šami oskrbujemo iz grosističnega skladišča z živi in pijačami lastne trgovine,

jo nazaj v Novo mesto, saj je tudi zanimanje za trgovski poklic zaradi tega pri naši mladini malce upadlo, v Brežicah imajo pa več kadrov, kot jih potrebujejo.«

Učinkovit način nagrajevanja

»Osebnih dohodkov naših delavcev so manjši, kot jih imajo druge zaposleni z enakimi kvalifikacijami. To za trgovino seveda ni nič novega. Zato pa smo že leta 1961 uvedli nagrajevanje po poslovnem uspehu. Ta način smo veskozi izpopolnjevali in izboljšali in danes izgleda takole. Osnovni princip je,

saj ga, upošteva izkušnje, stalno izpopolnjujemo.«

Poslovna in samoupravna povezanost

»Kar najprej, odgovarja nam sedanje mesto v delovni organizaciji. Najbolj čvrsto in dejavno smo povezani s komercialno službo sozda, sektor za AOP pri delovni skupnosti vodi evidenco našega blagovnega poslovanja, razmišljamo pa tudi o vključitvi v plačilni promet pri Interni banki. Poglejmo še drugo plat: s strani sozda pogrešamo predvsem strokovno pomoč pravne narave. Zato misli-

Ciril Jarnovič

mo, da bi nam koristila taka služba v delovni organizaciji, saj je bilo prej, ko je bil Mercator še delovna organizacija, takega sodelovanja več. Sami doma urejemo ključna vprašanja na zborih delavcev. Ti so deljeni in večkrat tudi zvečer po koncu dela. Udeležba je dobra, kadar pa gre za denar za plače ali stanovanja, pa še boljša.«

Pregled preteklih let in načrti za prihodnjih pet

»Za naš razvoj je veliko pomenila združitev z Mercatorjem, ne samo zaradi ohranjanja prostora,

pač pa tudi zaradi novih naložb. Za te združujemo sredstva že od leta 1964 naprej. Tako smo leta 1968 zgradili Blagovnico in Salon pohištva v Novem mestu, leta 1971 Potrošniški center na Zagrebški cesti, potem pa je zaradi zamrznjenih marž, zagotavljanja obratnih sredstev za zaloge in omejitve kreditov prišlo do zastoja pri naložbah. Na bolje se je premaknilo šele leta 1978/79, ko smo dobili bančni kredit in posojilo iz združenih sredstev in se odločili za gradnjo Blagovnice na Cesti herojev. 2880 kvadratnih metrov velika trgovina s samopostrežnico, bifejem, oddelki za pohištvo, belo tehniko, akustiko itd. ter skladiščem bo končana sredi letošnjega leta.

V novo srednjeročno obdobje prenašamo dograditev Blagovnice o ožjem središču mesta. Zaradi težav s spomeniškim varstvom se je gradnja druge etape Blagovnice iz leta 1968 zavlekla. Letos bomo dogradili še SP Šentjernej, v naslednjih letih pa trgovino v Gotni vasi, samopostrežnico v Šmihelu, začeli pa bomo tudi z gradnjo prve etape grosističnega skladišča. Posebej ne omenjam več manjših preureditev, izboljšav opreme in delovnih pogojev,« je končal Ciril Jarnovič in dodal, da je njihov program za naslednjih pet let sicer optimističen, že danes pa nekatere stvari kažejo, da ne bo tako lahko izvedljiv.

Potrošniški center na Zagrebški cesti.

Malo naprej od nove Blagovnice, ki bo dokončana letos, je staro, premajhno in neprimerno skladišče. V letih 1983/84 naj bi začeli graditi prvo etapo novega.

druge Mercatorjeve trgovine na dolenskem koncu (tozd Gradišče Trebnje in tozd Metlika), trgovsko mrežo kmetijskih zadrug in ostale večje potrošnike, to so gostinci, menze, šole itd. Imamo 20 maloprodajnih enot, dva bifeja v sklopu trgovin, grosistično skladišče v Ločni pri Novem mestu ter nekaj novogradenj. Skupni prihodek za lansko leto je bil okoli 70 starih milijard, od tega je promet na drobno dal 465 milijonov, promet na debelo pa 241 milijonov.«

Težave z zaposlenimi sedaj manjše kot nekoč

»Imamo 293 delavcev in 93 učencev. 206 jih dela v maloprodaji, 54 v skladišču, 33 v skupnih skužbah tozda. Fluktuacija, s katero smo se zagatno ukvarjali prejšnja leta, se je v zadnjem letu precej zmanjšala. Pozna se, da so v raznih silih in drugje v administraciji pripravili ventile zaposlovanja. Seveda, ljudje so odhajali predvsem zaradi višjih osebnih dohodkov drugje in boljših delovnih pogojev. Približno 75 odstotkov zaposlenih pri nas je žensk in delovne sobote jim razumljivo niso nič kaj pogodu. Same pravijo, da ni denarnega nadomestila za te sobote, ko je družina sama doma. Malce nas moti tudi to, da je sedaj trgovska šola v Brežicah. Želeli bi

da so delavci motivirani za čim večji promet in čim manjše poslovne stroške. Nekoliko pa še šepa individualno ocenjevanje uspešnosti, predvsem zaradi dveh ljudi, da se ne bi drug drugemu zamerili, dobili kritično oceno vrnjeno neupravičeno nazaj. Vsake tri mesece, ko izračunamo poslovni uspeh, ugotavljamo uspešnost posameznih poslovnih enot in to analiziramo. Osnovno načelo je, da poslovne enote prispevajo različne deleže v sklade tozda. Odstotek prispevkov je odvisen od predmeta poslovanja in lokacije, oziroma, poslovna enota z večjim prometom prispeva višje odstotke. Podobno je pri sredstvih za osebne dohodke. Imamo posebno omejitveno lestivco, kar pomeni, da tisti del sredstev za osebne dohodke, ki je rezultat posebnih ugodnosti (boljše lokacije, predmeta poslovanja), omejimo. Ta denar gre potem v sklade. Tako smo se izognili željam delavcev, da bi vsi hoteli delati v tisti poslovni enoti, ki ima zaradi tega ali onega večji promet. Hkrati pa je to tudi solidarnost do tistih, ki zaradi objektivnih pogojev ne dosegajo recimo poprečnega prometa. Mislim, da so naši delavci s takim načinom nagrajevanja zadovoljni in tudi ustrezno motivirani za boljše delo. Sedanji sistem seveda ni statičen,

Pomemben delovni uspeh ob 30-letnici

Mile Bitenc

Nova blagovna hiša v Hrastniku

Hrastničanom in okoličanom se bo prve dni marca končno le izpolnila dolgoletna želja: dobili bodo novo, veliko blagovnico in z njo skorajda vse na enem mestu.

No, brez blagovne hiše sicer tudi doslej niso bili. Zgradili so jo pred 15 leti, čas pa je prinesel svoje in postala je mnogo pretesna.

Novega programa so se lotili ob vključitvi v SOZD Mercator, spomladi leta 1977. Zaradi razširjenega programa je bilo treba porušiti skoraj sto let star stanovanjski objekt. Ker niso uspeli pravočasno preskrbeti nadomestnih stanovanj, se je spet zataknilo in pričetek gradnje se je zavlekel tja v november 1979.

Zdaj teče že trinajsti mesec del in urejanja nove blagovnice. Celotni projekt za novo gradnjo je prevzel naš tozd Investa, prav tako pa tudi dela, ki bodo nastala s kasnejšo prenovo starega dela blagovne hiše. Tudi notranjo opremo je predvidela Investa: večinoma gre za tipsko opremo, ki jo izdeluje Alprem iz Kamnika.

Izvajalec gradbenih, pa tudi obrtniških in instalacijskih del je SGP Hrastnik s svojimi kooperanti, hladilno opremo je izdelala škofjeloška tovarna LTH, obrtniško mizarska dela pa opravlja Komunalno obrtno podjetje Hrastnik.

Po investicijskem programu, ki obsega tudi adaptacijo obstoječe blagovnice, planirajo znesek 59.500.000,00 dinarjev. Največ od tega odpade na osnovna sredstva (42 milijonov), drugo pa predstav-

ljajo potrebna sredstva in lastna sredstva. V teh skupnih sredstvih so bile tudi predvidene podražitve v višini 20% in nekatere fizične spremembe pri delih.

Ljubljanska banka – temeljna banka Trbovlje je prispevala največ – kar 21 milijon dinarjev. Nekaj manj, okroglo rečeno 20,5 milijonov predstavljajo združena sredstva sozda Mercator, 8,5 milijonov je kredita izvajalcev del in opreme, lastna sredstva M-STP Hrastnika pa znašajo približno 9 milijonov dinarjev.

Novogradnja bo dala okrog 2.300 kvadratnih metrov uporabnih površin, skupna površina z adaptirano obstoječo blagovnico pa bo 3.200 kvadratnih metrov. Na čisto prodajno površino odpade približno 80%, ostalo pa so skladiščni prostori, pisarne in zaklonska ter seveda pomožni prostori.

Omenil sem že, da je dosedanja blagovna hiša postala pretesna in tako ni mogla ponuditi dovolj velike izbire blaga. Prav zaradi tega je bilo moč opaziti odliv kupne moči, zlasti za tiste skupine blaga, v katerih doslej niso bili dovolj sortirani, ali pa so iz prodajnega programa sploh izpadle. Tu mislim zlasti na prodajo pohištva: zanj so imeli doslej premalo prostora in tudi razstava je bila neprimerna. V novi blagovnici bo pohištvo namenjen velik prodajni prostor. Izbiro bodo popestrili tudi z obu-

tvjivo Planika (mimogrede: obute doslej tudi niso prodajali). Velika pridobitev – ne le za hišo, temveč za cel Hrastnik in okolico – pa bo sta športni oddelek in specializirana delikatesna prodajalna. Dosedanja prodajalna železnine služe v izredno težkih pogojih, v novi blagovni hiši pa bo tudi ta našla ustrezno mesto; prodajalna, ki zdaj služi temu namenu, bo po novem ponujala gradbeni material, stavbno pohištvo in večje kosovne izdelke.

Ko bo stekla prodaja v novi blagovni hiši, pričakujejo oziroma načrtujejo tudi večji promet. Nekaj delavcev bodo morali zaposliti na novo. Obstoječa blagovnica zaposluje le 22 delavcev, z uvedbo neprekinjenega poslovanja v novi hiši pa bi potrebovali 45 delavcev. Pravijo, da z zaposlovanjem zankrat ni težav in da se je fluktuacija, ki je bila pred dvema leti precej močna, že skorajda povsem umirila.

Blago, ki ga zdaj ponujajo v obstoječi blagovnici, bodo preselili v novo. Takoj bodo pričeli s prenovo stare blagovnice in če bo teklo vse po načrtih, bodo nekako čez tri mesece dela tudi tam končali. Šele takrat – računajo da bo to nekje v mesecu juniju – bo končno svojemu namenu predan celoten objekt in šele odtlej bo resnično vse na svojem mestu.

To bo lep delovni uspeh za kolektiv, ki prav letos praznuje svojo 30-letnico. Velika nova gradnja pa ne bo povečala le prodajnih prostorov, temveč bo dala streho tudi novim upravnim prostorom, ki so bili doslej že neprimerni.

Hrastnik, mesec dni pred otvoritvijo nove blagovnice (desno). Čez nekaj mesecev bodo odprli tudi preurejeno in posodobljeno »staro« blagovnico (levo). Foto: Mile Bitenc

Kmetijstvu denar, da bo ozelenelo

Jože Rozman

Več mesa, mleka in krompirja iz Cerknice

Dilemo, ali prepustiti razvoj kmetijstva in proizvodnjo hrane stihiji ali pa to stanje korenito in načrtno spremeniti, kar pomeni med drugim tudi dvigniti proizvodnjo mleka iz dveh milijonov litrov na tri milijone litrov, mesa pa iz 2000 pitancev na 4000 pitancev v letu 1985, skušajo odgovorni za kmetijstvo v cerkniški občini razrešiti seveda v drugo korist. Zato so tudi pripravili nov samoupravni sporazum o temeljih plana Kmetijske razvojne skupnosti za pospeševanje kmetijstva in oskrbe občine Cerknica za obdobje 1981-1985, ki je bil podpisan zadnje dni lanskega decembra.

Kot stoji v sporazumu, se podpisniki (M-KZ Cerknica, GG Postojna-TOK Cerknica, TOZD Snežnik, TOZD Jelen, PK Pivka - TOZD LKP Cerknica, KIT Ljubljanske mlekarne, SIS za preskrbo mesta Ljubljne in delovni ljudje cerkniške občine) zavezujejo, da bodo združevali denar za hitrejši razvoj kmetijstva v občini, ki zaostaja za razvojem ostalih gospodarskih panog. Podrobneje rečeno, naložbe v kmetijstvo naj bi odpravile ali zmanjšale nenormalno razslojevanje kmečkega prebivalstva, opuščanje in zaraščanje kmetijskih površin, dvignile produktivnost in življenjsko raven na vasi ter majhno akumulativnost kmečkih go-

spodarstev, skratka, utrdile večstransko vlogo kmečkega prebivalstva v družbeno-ekonomskem razvoju občine.

Kmetijska razvojna skupnost občine Cerknica je bila ustanovljena leta 1971; izvajalec njenih nalog in hkrati združevalec denarja je M-KZ Cerknica, ki preko svoje pospeševalne službe te naloge »razdeli« kmetom. V prvem petletnem obdobju je bil osnovni cilj bolje opremiti zastarele kmetije, modernizirati hleve in uvesti nove tehnologije v kmetijski proizvodnji. V naslednjem srednjeročnem obdobju je Kmetijska razvojna skupnost nadaljevala s temi nalogami, začela pa je tudi ustanavljati

in razvijati strojne, pašne, hlevske in proizvodne skupnosti ter sodelovala pri razvoju čvrste pospeševalne službe pri kmetijski zadruzi. Med vsemi težavami, ki so spremljale to delo, je bila gotova največja nereden dotok sredstev in pomanjkanje le teh, saj so se iz leta v leto krčila. Za kmetijstvo kritični leti 1978 in 1979, ko so bili porušeni normalni tržni odnosi, so vplivali na nihanje kmetijske proizvodnje. Očitne posledice tega so se pokazale leto kasneje, ko je na trgu primanjkovalo nekaterih prehrabnih izdelkov. Drugače rečeno, neskladni odnosi med cenami vhodnih surovin in cenami mesa in mleka ter neenotnost jugo-

slovankega trga so vplivali na pomanjkanje mesa, mleka, olja itd. Da bi ne bilo reševanje teh in podobnih težav le kratkoročno in zato neučinkovito, so nosilci kmetijske proizvodnje v cerkniški občini sklenili, da je treba proizvodnjo in oskrbo urediti s samoupravnim združevanjem sredstev. Sklep tega je nov sporazum Kmetijske razvojne skupnosti, ki ima tako dve bistveni nalogi: pospeševanje kmetijstva in ureditev preskrbe oziroma intervencije v proizvodnjo hrane in nemotene preskrbe. Za naslednje naj bi skrbel posebej ustanovljena skupnost za preskrbo. Natančnejši pregled sporazuma pove, da želijo podpisniki zagotoviti »trajnost pogojev razvoja kmetijstva in stabilnost usmeritve v kmetijski proizvodnji in predelavi« ter »sredstva za izvedbo planirane kmetijske proizvodnje in preskrbe.« To pomeni, vlaganje v urejanje kmetijskih zemljišč, sofinanciranje pospeševalne službe, štipendiranje in izobraževanje kmetov, sofinanciranje vse naročene kmetijske proizvodnje (različno za hriboviti in ravninski svet), to je sovlaganje pri gradnji hlevov in nabavi strojev, sofinanciranje (regresiranje) živinoreje oziroma proizvodnje mesa in mleka ter sovlaganje pri proizvodnih skupnostih in nazadnje še nadomestilo dela obresti (3,5%) pri investicijah v zasebnem kmetijstvu. Drugo področje, to so intervencije za nemoteno preskrbo tržišča občine Cerknica, bodo podpisniki uredili z združevanjem

denarja za kompenzacije, če bo motena oskrba z mesom, mlekom, sladkorjem, oljem, moko in soljo. Zagotovili pa bodo tudi sredstva za zalogo živega mesa, koruze in pšenice.

Denar, ki ga bodo podpisniki združevali po različnih prispevnih stopnjah, glede na predmet poslovanja in prodaje, delovni ljudje pa po stopnji 0,6% od bruto osebnega dohodka (dosedaj 0,2%), bodo valorizirali vsako leto za indeks dvig cen industrijskih izdelkov v preteklem letu. Največ denarja bo šlo vsako leto za sofinanciranje naročene kmetijske proizvodnje (nekaj več kot 5 milijonov), 4 milijone bodo porabili za nemoteno preskrbo tržišča, ostalo za urejanje zemljišč, pospeševalno službo štipendiranje in nadomestilo dela obresti; skupaj dobrih 11 milijonov letno. V to možno bodo največ prispevali delovni ljudje cerkniške občine (skupaj okoli 3 milijone in pol), potem SIS za preskrbo mesta Ljubljane (natančno 3 milijone in pol) ter SO Cerknica (okoli 3 milijone). Glede na prejšnja leta bo precej več denarja prišlo iz občinskega proračuna in iz ljubljanske SIS, vključene pa so tudi nekatere organizacije (s področja preskrbe), ki dosedaj niso združevale sredstev.

Če je proizvodnja hrane strateško pomembna naloga, bodo morali podpisniki sporazuma res zagotoviti nemoten in reden dotok sredstev, da bo kmetijska proizvodnja dosegla tisto raven, ki bi jo že zdavnaj mogla.

Problematika razvoja kmetijstva v občini Cerknica

Površina občine Cerknica meri 48253 ha, obdelovalnih površin (travniki, njive, sadovnjaki) je 15050 ha, od tega 2050 ha družbenih in 13000 ha zasebnih. Večinoma je to kraški svet in deloma planinski (najvišja nadmorska višina 1796 m je na Snežniku). Gozd pokriva 55% površin, med obdelovalnimi površinami pa je kar 80% travnikov. Geografske in klimatske razmere (kraški svet, velika nihanja temperatur) ne omogočajo intenzivnega kmetijstva.

Leta 1971 je v 129 naseljih živelo 14170 prebivalcev (30 na km²), od tega je bilo kmečkega prebivalstva 2560 ali 18%. Ta delež se iz leta v leto zmanjšuje, slabša se tudi starostna struktura kmečkega življa; vse več je ostarelih, vse manj mladih kmetov. Danes je čistega kmečkega prebivalstva le še 4%, dnevno se s kmetijstvom ukvarja 2500 ljudi. Na območju Kmetijske zadruge Cerknica je od 1230 kmetij zaščitenih 1050, možnost perspektivnega razvoja pa ima okoli 600 kmečkih gospodarstev. Od vseh kmetij v občini jih je 860 višinskih (70%) in 370 nižinskih (30%).

Delež kmetijstva v bruto proizvodu občine je 8%; najmočnejši sta lesno-predelovalna in kovinska industrija.

Področje KZ Cerknica ima 1250 govejih hlevov s skupno 6250 stojišči (5 stojišč na hlev), 1100 hlevov za prašiče s 3000 prašiči (3 pašiči na hlev), 15 stolpnih silosov in 13 koritastih silosov pod folijo. Število kmetijskih strojev kaže na to, da so kmetje pomanjkanje delovne sile nadomestili s stroji, saj je na primer traktorjev več kot je perspektivnih kmetij (740 traktorjev); kmetje imajo še 1150 motornih kosilnic, 235 samonakladalnih prikolic, 17 trosilcev za hlevski gnoj in 45 za mineralna gnojila, 3 kombajne, 46 molznic strojev itd. Usanovljenih je tudi več kot 120 strojnih skupnosti, 5 pašnih in 8 proizvodnih skupnosti.

Poraba kreditov tudi kaže na večanje proizvodnih zmogljivosti. Leta 1970 je 26 kmetij najelo 318.000 din kreditov, leta 1980 pa 231 kmetij že 11.347.000 din kreditov.

Skrb za napredek in razvoj kmetijstva v občini ima KZ Cerknica, ki je kot enovita DO vključena v sozd Mercator. Zadruga ima 7 združnih enot, vsako vodi pospeševalec.

Kmetijska proizvodnja temelji na izkoriščanju travniškega sveta v skromnih kraških razmerah; kmetje pridelujejo meso in mleko, v zadnjem času krompir. Rast oziroma padanje proizvodnje v preteklih šestih letih:

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
živina (živa teža v tonah)	1020	1250	1480	800	1050	800
mleko (v tisoč l)	2170	2400	2820	2770	2407	2350
krompir (v tonah)	35	310	340	280	386	748

Nihanja v proizvodnji so posledica nestabilnih tržnih razmer in razdrobljene proizvodnje z neprimerno starostno sestavo kmetov.

Vsi tržni viški grejo v Ljubljano, mleko v Ljubljanske mlekarne, meso v M-TMI. Sodelovanje traja že več deset let. Načrtovano povečanje proizvodnje mesa, mleka in krompirja do leta 1985 za znanega potrošnika v občini in Ljubljani zahtevaskupnookoli 120 milijonov predračunskih investicijskih sredstev, največ (okoli 75 milijonov) za gospodarske objekte, za stroje in opremo 28 milijonov, za plemensko živino 2,5 milijona itd. Načrt proizvodnje za obdobje 1981-85 je:

	1981	1985
mlado pitano govedo (v tonah žive teže)	800	2000
ostalo govedo	400	400
mleko (v tisoč l)	2625	3000
krompir (v tonah)	600	1500
konji (komadov)	300	400

Za uresničitev načrta bo poleg omenjenih sredstev potrebno zbrati letno še 11 milijonov dinarjev nevratljivih sredstev. Ta denar, ki ga bo zagotovila Kmetijsko-razvojna skupnost občine Cerknica, bo namenjen izenačitvi pogojev gospodarjenja zaradi težkih geografskih in klimatskih razmer in za vse pospeševalne akcije skupne združne proizvodnje. Pogoj za pridobitev teh sredstev je gradnja hleva za 50 molznic ali 100 pitancev, kmetijska zadruga pa zaradi pomanjkanja krmne osnove predlaga zmanjšanje črede v enem objektu na 30 molznic oziroma 60 pitancev. Dobri dve tretjini tega denarja bodo zbrali v občini (glej uvodni sestavek!), ostalo bo prispeval ljubljanski SIS za preskrbo iz presežkov občinskih proračunov. Hkrati pa cerkniški kmetijci predlagajo, da začnejo tudi v Ljubljani združevati denar iz bruto osebnih dohodkov za stimuliranje naročene proizvodnje za svoje prehrabne potrebe.

Povzeto iz elaborata dipl. inž. Leona Freliha

Jože Rozman

Pogovor z direktorjem M-KZ Cerknica, inž. Leom Frelihom

Iz plana Kmetijske razvojne skupnosti in iz vašega elaborata o problematiki razvoja kmetijstva v cerkniški občini se jasno vidi zahteva po večji, a tudi bolj stimulirani in ustrezno financirani kmetijski proizvodnji. Osnovni nosilci razvoja kmetijstva (SO Cerknica, M-KZ Cerknica in kmetje, M-TMI Ljubljana, Mercatorjeve trgovinske organizacije, SIS za preskrbo mesta Ljubljane, veterinarska služba, zavarovalnica Triglav, Kmetijsko-zemljiška skupnost občine Cerknica in Kmetijsko-razvojna skupnost občine Cerknica) imajo pri tem vsak svoje naloge. Kateri?

Frelih: Kmetijska zadruga mora zagotoviti naročeno proizvodnjo, Kmetijsko-zemljiška skupnost

zidujejo kvalitetno zemljo, breme preskrbe pa prenašajo na kmetijske občine. Zato naj bi se tam zbrana sredstva dajala tja, kjer pridelujemo hrano za Ljubljano.

Bodo številke, ki ste jih zapisali, tudi zares dosežene?

Frelih: V kmetijstvu moramo vzpostaviti tržne odnose, ker ti omogočajo pospešeno in stabilno proizvodnjo. Osnova pa so ustrezna normativna razmerja med vhodnimi surovinami in končnim produktom, to je pariteta med ceno koruze in ceno mesa.

Plani so napisani in sprejeti, predvidevate 100-odstotno povečanje prireje mesa, večjo proizvodnjo mleka in krompirja, sprejeti so sporazumi za združevanje denarja tistih, ki bodo to hrano potrebovali, po drugi stra-

na njih, saj na ostarelih in razočaranih kmetih tega ne moremo.

Po podatkih skupnosti starostnega zavarovanja je le 19% slovenskih kmetov, vključenih v to zavarovanje, mlajših od 50 let. Več kot polovica jih je starejših od 65 let. Rezultat tega je tudi nizka nataliteta kmečkega prebivalstva. Kako je s tem pri vas?

Frelih: Pri nas je to še slabše, več je ostarelih kmetov. A to ne vpliva samo na nataliteto, tu gre tudi za sprejemanje novitet, novih tehnologij v kmetijstvu, ki se jih starejši branijo. Tu gre za bojazen pred novimi vlaganji, tu gre za strah, ki ne vidi perspektive itd.

Večkrat so ti dvomi in nezaupanja upravičeni. Tako sedaj povsod na veliko govorijo o strateški pomembnosti kmetijstva in hrane, vemo pa, da ni dovolj umetnih gnojil za spomladanska dela?

Frelih: Nam recimo primanjkuje okoli 30% umetnih gnojil. Pri dobavi se zatika zaradi znanih gospodarskih težav, vendar pa je nenormalno, da primanjkuje mineralnih gnojil. Vemo, da primanjkuje deviz za uvoz komponent za umetna gnojila, vendar bi tu morala priti na pomoč turistična in živilsko-predelovalna deviza, saj je tudi ta zaslužena s hrano oziroma kmetijstvom.

Ko že govorimo o tem, za tono umetnega dušika v mineralnih gnojilih sta potrebni približno dve toni nafte. Cena nafte se dviga, zato rastejo tudi cene umetnih gnojil.

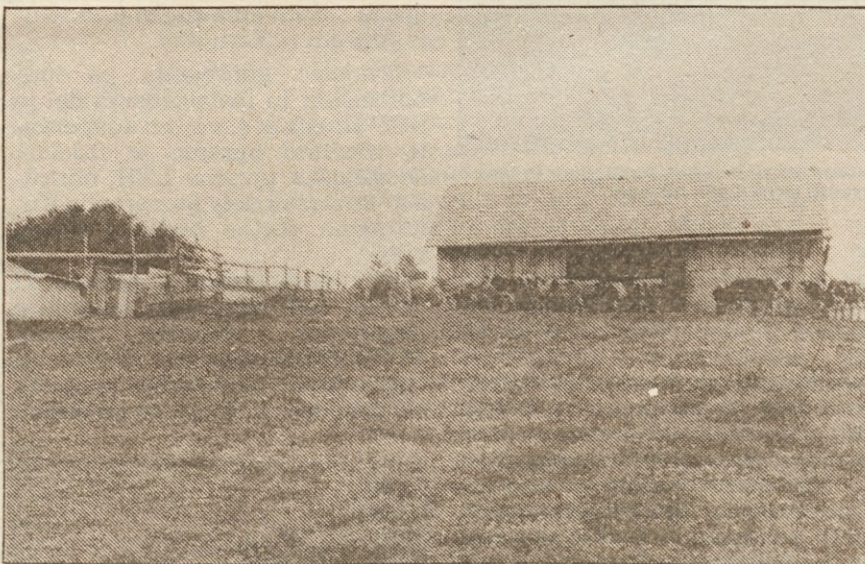
Frelih: K temu dodam lahko samo to, poleg znanega neskladja med cenami v kmetijstvu, da je hlevskega gnoja premalo kot nadomestilo umetnemu. Obvezno je treba dognojevati z mineralnimi gnojili.

Ne samo zaradi nafte, so se cene hrane v Jugoslaviji od leta 1971 do 1979 povečale za 350% (v istem obdobju največ v Turčiji - 693%, najmanj na Madžarskem - 45%). Vaš komentar?

Frelih: To je bila razvojna faza kmetijstva, ko smo na račun kmetijstva in hrane gradili druge faze gospodarstva. Do leta 1971 smo zmanjševali kmetijske potenciale, potem pa smo ugotovili, da moramo te razmere rešiti na račun cen.

Slovenija pokrije danes sama skoraj 80% potrebo po hrani. Do leta 1985 naj bi se ta številka dvignila na 85%, nekateri pa menijo, da bi lahko takrat pokrivali za lastno proizvodnjo vse svoje potrebe oziroma izvozili toliko hrane, kolikor jo uvozimo.

Frelih: To lahko dosežemo, če bomo izpeljali rajonizacijo proizvodnje z različnimi intervencijami. To ne pomeni samo, da upoštevamo, da je proizvodnja v hribovskem svetu dražja za 40%, ampak tudi to, da pasemo živino v hribovih, ki so marsikje zaraščeni; koruzo pa sadimo v ravnini, kjer se sedaj pase živina. Sprašujem se, zakaj teh stvari v republiki enkrat ne rešimo temeljito.

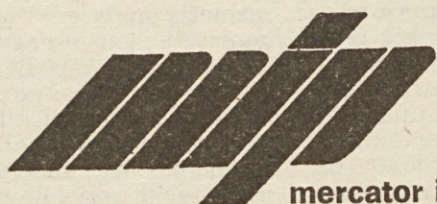
Pašnik in hlev pašne skupnosti na Uncu, treh kmetov - kooperantov M-KZ Cerknica. Foto: Jože Rozman

mora denar iz spremembe namembnosti zemljišč usmeriti za komasacije in melioracije ter v okviru občine pripraviti nekakšne prisilne ukrepe, da bo zemlja dobro obdelana; od organizacij iz sozda pričakujemo odvezem celotne proizvodnje mesa, sofinanciranje iz združenih sredstev ter zbiranje sredstev za interne kompenzacije; od Kmetijsko-razvojne skupnosti pričakujemo reden dotok sredstev, kot so navedena v njenem sporazumu, torej isto tudi od ljubljanskega SIS-a, ki je podpisnik tega sporazuma. Glede denarja kmetijsko-zemljiških skupnosti bi rad opozoril na dva problema. V ljubljanskih občinah imajo te skupnosti za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč nižje prispevne stopnje, čeprav za-

ni pa kmetje pravijo: »Zakaj bi delali več, ko se nam ob zdajšnji kmetijski politiki ne splača,« ali »Če se preusmeriš, lahko pogoriš, čeprav je specializacija umnejša.« Takšni so bili namreč sklepi ankete med kmeti v Sloveniji, ki jih je objavilo Delo 7. februarja.

Frelih: Prav zaradi tega problema smo imeli 8. februarja v Grahovem posvet s kmeti-delegati in predstavniki občine in gospodarstva. Hoteli smo ugotoviti, ali je naša usmeritev, politika sprejemljiva za kmete. Odmev je bil ugoden, seveda pa garancije ne moremo dati nikomur. Jasno pa je, da mora tudi kmetijska proizvodnja iti vstric z gibanjem ostalih cen. Sedanja gospodarska recesija bo tudi povzročila, da bodo mladi več ostajali na kmetih, mi pa gradimo

V skladu s priporočili IZDAJATELJSKEGA SVETA GLASILA, naj se delovne organizacije bolj organizirano poslužujejo časopisa Mercator kot osrednjega integracijskega sredstva, se je 9. februarja v MERCATOR-IZBIRI-PANONIJI sestal strokovni kolegij s predstavnikom centra za obveščanje SOZD Mercator. Na sestanku je bilo dogovorjeno, da Mercatorjeve organizacije iz SV Slovenije redno mesečno pripravijo svojo stran oziroma list, koder obveščajo predvsem z naslednjih vsebinskih področij: poslovna politika, samoupravno sporazumevanje in politično dogovarjanje, akcije sindikata in novosti iz kolektivov. Rezultat odgovora so pričujoče NOVICE IZ SEVEROVZHODNE SLOVENIJE, pri katerih se bodo MIP pridružile v prihodnje še M-JELŠA iz Šmarij, M-POTROŠNIK iz Lenarta, M-SLOGA iz Gornje Radgone in M-UNIVERZAL iz Lendave.

mercator izbira panonija ptuj

Kurentovanje

Ferdo Lovrec – MIP Ptuj

20. tradicionalno kurentovanje na Ptuj

Ptujsko kurentovanje je poneslo v široki svet stare šemske navade, ki so se po svoji izvornosti najbolj ohranile v okolici Ptuja in so pravo zgodovinsko izročilo iz davne preteklosti tega predela Slovenije

Kolikor bolj se vsako leto približuje pustni čas, s toliko večjo vne-mo tečejo na Ptuj in okolici pri-prave za organizirano izvedbo kurentovanja. Tako bo tudi letos zad-nje dni v februarju in v začetku marca na Ptuj in okolici ponov-no zaživelo veselo pustno rajanje, ki si je po svoji obsežnosti, predvsem pa z značilnim poskakova-njem in z zvonjenjem kurantov ob vseh drugih pustnih šemah z bog-atimi motivi folklorne pridobilo vzdevek »kurentovanje«.

Osrednja prireditev 20. tradicio-nalnega kurentovanja na Ptuj bo tokrat v nedeljo, 1. marca s celo-dnevним programom. Ob 10. uri bo na Titovem trgu nastop doma-čih in gostujočih folklornih sku-pin, ob 15. uri pa se prične dve uri trajajoči pohod karnevalske po-voške po ulicah Ptuja, v kateri bo sodelovalo čez 2000 nastopajočih.

Da je ptujsko kurentovanje po-leg ljubljanske »kmečke ohceti« ena najbolj množičnih kulturno zabavnih in folklornih prireditev v Sloveniji z mednarodnim sodelo-vanjem, priča dejstvo, da ob teh dneih obiše Ptuj nad 40.000 turi-stov iz raznih krajev Jugoslavije in inozemstva.

Zraven množice kurantov bo v letošnji pustni povorki nastopilo 17 izvornih etnografskih skupin iz raznih krajev Slovenije, dve iz SR Hrvaške, ena iz SR Makedonije, dve iz Avstrije in ena iz Italije. Zaključna prireditev letošnjega kurentovanja pa bo mladinska maskerada v torek, 3. marca, po-poldan, v kateri bodo nastopili predvsem učenci osnovnih in dija-ki srednjih šol ob sodelovanju pi-halnih orkestrrov in drugih pust-nih likov s pokopom pusta.

Čeprav je kurant daleč naokrog znana pustna maska, verjetno ne

bo odveč, če omenimo, da je nje-gov zgodovinski izvor in grotesken videz vezan na čas odhoda zime in pričetek pomladi, ko se pričenjajo kmečka dela na polju. V davnih časih je kurant z drugimi maskami ob njem v tem letnem času opravljal obred preganjanja zlih duhov s polj in kmečkih hiš z namenom, da bi bil letni pridelek na poljih obilen in živina zdrava, ob tem pa kmetje zadovoljni in srečni.

Kurant kot najoriginalnejša pustna maska – v Markovcih pri Ptuj mu pravijo tudi kórant – je oblečen v bel ali črn ovčji kožuh z navzven obrnjeno dlako. Okrog pasu ima verigo s kravjimi zvonce. Izpod kožuha, ki sega skoraj do čevljev, se vidijo zelene ali rdeče nogavice in težki čevlji. Na glavi nosi kapo iz ovčje kože, ki ima spredaj izreze za oči, prišit velik koničast nos in dolg rdeč jezik. Na zgornjem delu kape je rogovje, na katero so privezani pisani trakovi in umetne rože, na obeh straneh pa razpeto puranje perje. V rokah nosi palico – jezevko, ki je na spodnjem koncu ovita z jezevo ko-žo. Kurant skače in rogovili, ob čemer zvonce bučno pozvanjajo. Običajno pred njim beži vse staro in mlado, dekleta pa se odkupijo z žepnim robčkom, ki si ga kurant zatakne oz. zaveže za verigo med zvonce. Maski, ki imata svoj izvor v poganski šegi preganjanja zime, sta RUSA in GAMBELA. Spomla-dansko oranje pa ponazarjajo pustni ORAČI, to je šest do osem fantov, oblečenih v narodne noše, ki vlečejo plug, pluži pa jim ku-rant.

Delavci SOZD Mercator, kateri si te prirediteve doslej niste ogleda-li, pridite v nedeljo, 1. marca na čez 1900 let stari Ptuj; videli boste obsežen in pester pustni program.

Inflacija razvrednoti rezultate

Marjana Olstrak – MIP Ptuj

Uspešno zaključili poslovno leto

Pretekli sta dve leti, odkar smo delavci skoraj 1300-članskega kolektiva Mercator-Izbire-Panonije na referendumu obkročili svoj odločni »da« za združitev bivše Izbire in Panonije. Smelo smo začrtali našo smer razvoja do konca preteklega srednjeročnega obdobja, cilje, ki so bili dolgoročneje narave, pa smo vgradili v nove planske dokumente do leta 1985.

Razprave pred in ob sprejema-nju zaključnih računov v vseh treh TOZD in delovni skupnosti so potekale v letošnjem letu še bolj poglobljeno, predvsem pa kri-tično, saj se dobro zavedamo, da bo borba za dohodek v prihodnje še težja ter bo potrebno poiskati vse notranje rezerve. Zato so naši planski dokumenti za obdobje 1981–1985 kot tudi gospodarski načrt za letošnje leto usmerjeni zelo stabilizacijsko.

V razpravah ob sprejemanju zaključnih računov so se delavci seznanili z doseženim dohodkom ter odločali o njegovi delitvi, pose-ben poudarek pa smo dali uresni-čevanju določil resolucijskih do-kumentov za leto 1980. Z veliko pozornostjo smo spremljali gospo-darjenje z materialnimi stroški, predvsem tistimi, ki jih je zakon omejeval, kot tudi izostanek de-lovnega časa, kjer smo ponovno izpostavili problem naraščanja bo-lezni, ki ga je najbolj čutili v TOZD Veleprodaja.

Izplačani osebni dohodki se gib-ljejo v skladu z določili dogovora o uresničevanju družbene usmeri-tve razporejanja dohodka v letu 1980 ter resolucije, sprejete na ravn-i SOZD Mercator. S povprečno izplačanimi osebnimi dohodki na delavca zaostajamo za doseženim povprečjem trgovine v občini in povprečjem SOZD Mercator kot tudi osebnimi dohodki, izplačani-mi v trgovini na drobno in trгови-ni na debelo v SRS.

Stroški reklame in propagande so nižji od doseženih v letu 1978, medtem ko so se stroški dnevnice in ostali potni stroški gibali v do-voljenih okvirih. Nizke cene kilo-metrim v letu 1980 se letos odražajo kot resen problem, kako zagoto-viti primerno višino nadomestila ob upoštevanju dovoljene mase za izplačilo v prvem trimesečju.

Razpoložljivi delovni čas smo bolje izkoristili kot v letu poprej, delno na račun državnih prazni-kov, ki jih je bilo manj kot v letu 1979, še v večji meri pa na račun

zmanjšanja izostankov zaradi bo-leznin nad 30 dni, ki so nižji kar za 15%. Boleznine do 30 dni so se dvignile za 8%, zato je bil tudi ce-loten delovni čas za 1% slabše iz-koriščen, kot smo načrtovali.

Investicijska dejavnost je bila razmeroma aktivna v vseh TOZD. Skoraj v celoti smo zgradili nov proizvodni obrat TOZD Zaščita v Kidričevem, ki bo pričel obratova-ti v letošnjem letu; investicija je bila financirana iz združenih sredstev SOZD Mercator, bančne-ga kredita, kredita izvajalcev del ter seveda lastnih sredstev, zdru-ženih na ravni delovne organizaci-je. Ostale investicije, t. j. razširitve in preureditve dveh samopostrež-nih prodajaln v Ptuj ter nabave transportnih sredstev in mehani-zacije za potrebe skladišč smo fi-nancirali iz lastnih virov. Poleg te-ga smo vlagali lastna sredstva še za arheološke raziskave ter pripra-vo investicijsko tehnične doku-mentacije za gradnjo novega na-kupovalnega središča v novi sta-novanjski soseski v Ptuj ter za-gotovili lastno udeležbo za grad-njo samopostrežne trgovine v Cir-kulanah, ki bo dokončana v drugi polovici letošnjega leta.

V letu 1981 bo potrebno vložiti še veliko naporov za realizacijo naših investicijskih programov, saj bodo osnove za zagotavljanje take rasti, kot smo si jo začrtali v novih srednjeročnih planih.

Ob primerih okoriščenja

Franc Zdravec – MIP Ptuj

Za varstvo družbenega premoženja odgovorni vsi delavci

V dnevnik informacijah skoraj redno zasledimo po-ročila: Poslovodja prodajalne se je okoristil z družbe-nim premoženjem; blagajničarka poneverila večje vsote denarja; prodajalci in skladišni delavci golju-fali potrošnike. Še bi lahko naštevali nepravilnosti iz poslovanja in dela trgovskih delavcev. Za nekaj tega smo odgovorni, ne moremo pa biti odgovorni za rast cen v maloprodaji, za podražitve ipd., saj imamo že 10 let zamrznjene marže.

Odgovornost delavcev v trгови-ni je velika. Večina trgovskih de-lavcev kakovostno in pošteno opravlja svoje delo in na ta večin-ski del potrošniki ne bi imeli prip-omb. Imamo pa nekaj delavcev, ki nam kvarijo ugled. Taki posa-mezniki ne morejo ločiti osebne lastnine od družbene, premamita jih blago in denar.

Več ali manj se posamezniki hit-ro ujemajo že takrat, ko so komaj začeli z nepoštenim delom. Mnogo bolj je nevarno, kadar so v nepo-šteno delo vpleteni trgovski delav-ci, prevozniki, skladiščniki in dru-gi delavci iz različnih organizacij združenega dela.

V primeru, ko delajo nepravil-nosti, je škoda na družbenem pre-moženju manjša, kakor če deluje organizirana skupina. Tako kot posameznik tudi skupina ne more delati dolgo. Slej ko prej pride nepošteno delo na dan – ugotovimo, da so mnogi delavci, za katere smo bili prepričani, da so pošteni, na tak ali drugačen način vpleteni v nepošteno delo, mnogokrat že zgolj s tem, da so vedeli za nepravilnosti svojih sodelavcev, niso pa ukrepali oz. obvestili ustreznih or-ganov.

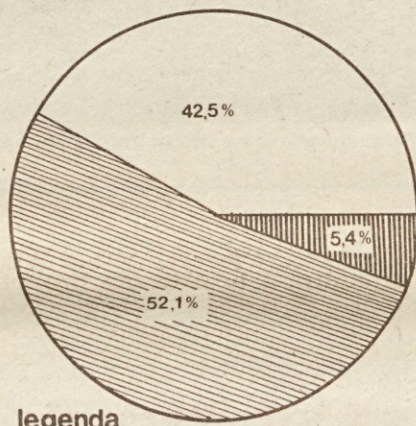
Samoupravni organi temeljnih organizacij združenega dela in de-lovne skupnosti Mercator-Izbira-Panonija Ptuj so v februarju raz-pravljali o negativnih pojavih v DO MIP. Negativni pojavi so bili redno obravnavani na disciplinski komisiji in izrečni ukrepi. Ne bi mogli trditi, da je takih nepravil-nosti veliko, prav gotovo pa jih je preveč in bi jih lahko omejili. Od zamujanja na delo, vinjenosti, in-venturnih primanjkljajev, do osebne okoriščenja z družbeni-mi sredstvi, malomarnosti in ne-vestnega poslovanja lahko zasle-

dimo v tem poročilu. Premalo smo obravnavali gospodarske pre-stopke in prekrške, za katere so izrekla ukrepe sodišča, in ukrepali proti povzročiteljem.

V zadnjih mesecih se na Ptuj precej govori o skupini trgovskih delavcev, ki je v preiskovalnem zaporu. Ta skupina je bila poveza-na z delavci drugih organizacij združenega dela. Gre za večjo ško-do, ki so jo s svojim delom povzro-čili družbenemu premoženju, če-prav ne moremo govoriti niti o približnem znesku. Skupina in posa-mezniki so dražje prodajali trgovsko blago, si delili inventurne viške in opravljali druga nepoštena in kazniva dejanja.

Kdo je odgovoren za to? V prvi vrsti delavci v trgovini, ki smo imeli preslab nadzor, ki smo bili premalo pozorni, kako naši sode-lavci delajo in živijo. Ne mislimo opravičevati nikogar, vendar pa moramo zapisati tudi to, da nepre-stano dviganje cen omogoča ali pa vzpodbuja k nepoštenemu delu in osebnemu okoriščenju. Nihanje cen se lahko opravi uradno, ven-dar vsi tega ne delajo, in ob pro-daji po višjih cenah nastopa pozitiv-na razlika, ki se je v tem primeru znašla v žepu posameznikov.

Notranja kontrola in višja raven-samozaščitne zavesti zaposlenih bi lahko take nepravilnosti močno zmanjšali. V kratkem bo primer objavljen v sredstvih javnega obveščanja, za svojo nepoštenost bo-do posamezniki obtoženi in poz-neje obsojeni. Toda tudi pravična kazen za storjene prestopke ne more izbrisati madeža, ki smo ga dobili trgovski delavci. Madež bo ostal na vseh, ki smo zaposleni v trgovini. Tokrat tudi zato, ker smo za zakonito in pošteno delo odgo-vorni pred sabo in družbo.

legenda

	TOZD MALOPRODAJA
	TOZD VELEPRODAJA
	TOZD ZAŠČITA

Dosežene rezultate poslovanja smo primerjali s planiranimi ter ugotavljali pozitivna in negativna odstopanja, za delavce pa so bile zanimive tudi primerjave po-membnejših kazalcev poslovanja z drugimi TOZD oz., DO, ki se ukvarjajo s sorodno dejavnostjo.

Pogoji poslovanja so bili v letu 1980 vse prej kot ugodni. Opažali smo mrzlično nakupovanje predvsem tistih vrst blaga, ki ga je obča-sno primanjkovalo, problemi pa so se pojavljali tudi na nabavnem tržišču, predvsem pri nekaterih vrstah prehranbenega in tehničnega blaga. Visoka stopnja inflaci-je, ki je močno preseгла načrtova-no, je razvrednotila rezultate, ki jih prikazujemo v nominalnih vred-nostih.

Kljub vsem problemom, ki so spremljali poslovanje v preteklem letu, so vse tri TOZD v sestavi naše delovne organizacije ustvarile preko 3,3 milijarde din bruto reali-zacije, kar je v primerjavi z letom 1979 za 35% več. Nadpovprečna rast je bila dosežena v TOZD Zaščita in TOZD Veleprodaja, med-tem ko je bil promet v TOZD Ma-loprodaja prod povprečjem rasti, dosežene v delovni organizaciji.

V strukturi realizacije zavzema največji delež TOZD Veleprodaja, kar je razvidno iz strukturnega kroga.

Doseženi celotni prihodek

je v delovni organizaciji višji za 35%, dohodek prav tako za 35%. Produktivnost, merjena z doseže-nim dohodkom na delavca po opravljenih urah, se je dvignila za 34%, kar je tudi odraz politike na področju zaposlovanja, saj se šte-vilo zaposlenih glede na leto 1979 ni povečalo.

Vozilo Mercator – Izbire – Panonija v povorki leta 1979 – po združitvi

● Novice iz severovzhodne Slovenije ● Novice iz severovzhodne Slovenije ● Novice iz severovzhodne Slovenije ● Novice iz severovzhodne Slovenije ●

O delu samoupravnih organov in delegacij

Milan Petek – MIP Ptuj

Sprejeli petsto petindvajset sklepov

V času, ko delavsko odločanje v vseh svojih oblikah vsebinsko dobiva vse večji pomen na področju razpolaganja z delom in rezultati dela, ko je delegatski sistem dejansko zaživel v svoji politični, družbeni in ekonomski naravnosti, lahko rečemo, da so ustvarjene razmere za večjo stabilnost socialističnega družbenega sistema

V delovni organizaciji, kot je Mercator-Izbira-Panonija Ptuj, v kateri združuje delo 1297 delavcev in 163 učencev v gospodarstvu, samoupravno organiziranih v treh temeljnih organizacijah in delovni skupnosti, je takšna naravnost vsekakor nujnost, obenem pa tudi pogoj za uresničevanje širše družbene vloge, saj je MIP Ptuj ena od nosilk gospodarskega razvoja občine Ptuj.

Na področju delegatskega odločanja v samoupravnih interesnih skupnostih imamo na nivoju delovne organizacije organizirane konference delegacij, iz katerih so delegirani delegati na zasedanje skupščin. V osnovnih samoupravnih organizacijah so organizirane splošne, posebne in združene delegacije SIS, in sicer: po ena splošna delegacija v TOZD Zaščita in delovni skupnosti, štiri združene delegacije v TOZD Veleprodaja in tri združene ter tri posebne v TOZD Maloprodaja. V navedenih delegacijah bolj ali manj uspešno deluje 130 delegatov, kar je nekaj več od zakonskega minimuma – in pogojeno z združitvijo delovnih

organizacij Mercator Panonija in TP Izbira v letu 1978.

Na podoben način so organizirane tudi delegacije zbora združenega dela občinske skupščine. Dejavnost navedenih struktur v preteklem letu lahko ocenimo le kot zadovoljivo, kar lahko opravičujemo s številnimi obojestranskimi težavami, ki se kažejo predvsem v prevelikih količinah materiala in prepoznih vročitvah s strani skupnosti, kakor tudi v teritorialni razprostranjenosti, vezanosti na poslovni proces in delno tudi v stopnji zavesti delegatov z naše strani.

Nasprotno pa lahko o preteklem letu zelo ugodno ocenimo delo delavskih svetov in komisij ter odborov, tako na ravni delovne organizacije kot na ravni temeljnih organizacij in delovne skupnosti.

Tako je delavski svet delovne organizacije, ki šteje 16 delegatov, na petih sejah ob povprečni udeležbi 10 delegatov in 5 vabljenih sprejel skupaj 33 sklepov. Sklepi se v glavnem nanašajo na stabilizacijske ukrepe, poslovno politiko, samoupravne akte in planske dokumente.

Delavski svet TOZD Maloprodaja s 17 delegati je na 11 sejah ob povprečni udeležbi 12 delegatov in 6 vabljenih sprejel 123 sklepov.

Delavski svet TOZD Veleprodaja z 11 delegati je na 16 sejah ob povprečni udeležbi 8 delegatov in 5 vabljenih sprejel 192 sklepov.

Delavski svet TOZD Zaščita z 9 delegati je na 11 sejah ob povprečni udeležbi 7 delegatov in 5 vabljenih sprejel 95 sklepov.

Delavski svet delovne skupnosti z 9 delegati je na 12 sejah ob povprečni udeležbi 7 delegatov in 4 vabljenih sprejel 82 sklepov.

Skupno so tako vsi delavski sve-

ti v DO MIP Ptuj zasedali na 52 sejah in sprejeli 525 sklepov. Po datek, da je bilo za vsak posamezen sklep porabljenih povprečno 20 minut, je vsekakor manj ugoden, vendar je opravičljiv spričo vsebine dnevnih redov, saj so mnoge zadeve zahtevale temeljito razlago ter tehtno in vsebinsko bogato razpravo. Delavski sveti temeljnih organizacij in delovne skupnosti so odločali predvsem o:

določitvi zaključnega računa in periodičnih obračunov; o planu poslovanja; stabilizacijskem programu; resoluciji o dopolnitvi srednjeročnega plana SOZD Mercator za leto 1980; uresničevanja srednjeročnega plana za preteklo obdobje; oblikovanju predlogov smernic planov TOZD in elementov za samoupravne sporazume o temeljnih planov za obdobje 1981-1980; planu porabe sredstev sklada skupne in splošne porabe; planu investicij in izvedbi financiranja; spremembah in dopolnitvah statuta; določitvi predlogov oz. sprejemu samoupravnih sporazumov, pravilnikov in poslovnikov; zadevah splošne ljudske obrambe

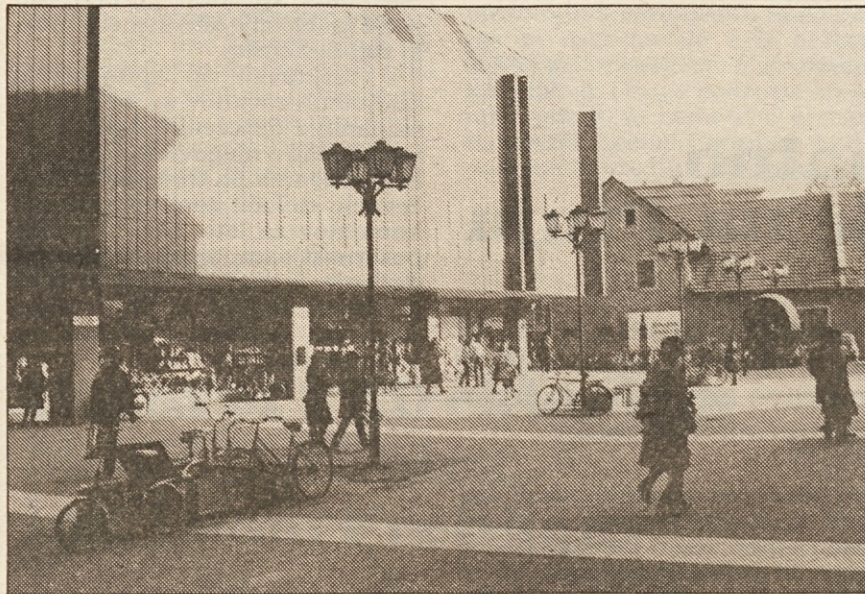
in družbene samozaščite; samoupravnih sporazumih o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, materialne proizvodnje in drugih nosilcev planiranja ter splošne porabe 1981-1985; stališčih k negativnim pojavom v TOZD in DSSS; strokovnemu izobraževanju in šolanju delavcev ob delu in iz dela; reševanju zadev iz varstva pravic delavcev, nabavi osnovnih sredstev in opreme; pristopih k poslovnim sporazumom ter o drugih zadevah s svojega področja, predvsem vezanih na poslovni predmet ter zakonska določila in določila samoupravnih splošnih aktov.

Od komisij in odborov so imele največ dela komisije za delovna razmerja predvsem v temeljnih organizacijah, kar je pogojeno z veliko fluktuacijo zaposlenih in s številnimi potrebami po nadomeščanju za čas porodniških dopustov. Komisije zaradi učinkovitosti sestavljajo po trije člani in so v skupnem številu zasedale 83-krat.

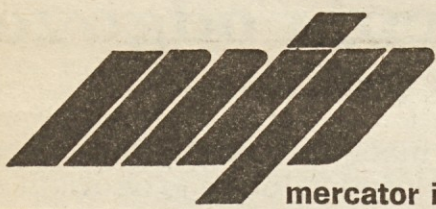
Vsebinsko bogato delo so opravile tudi komisije za poslovne in splošne zadeve. V okviru potreb in v mejah svojih pristojnosti so uspešno delovale tudi inventurne komisije, komisije za nihanje cen blagu in odpise in komisije za vrednotenje del in nalog.

Svoje samoupravne pravice in dolžnosti smo zaposleni uresničevali tudi z odločanjem na referendumu dne 24. 11. 1980 kakor tudi za zborih delavcev.

Vse navedeno lahko strnemo v ugotovitev, da je bilo samoupravno delovanje v DO MIP v preteklem letu vsebinsko in količinsko zelo pestro, da pa je na delo vplivala vrsta objektivnih in subjektivnih težav, ki so v glavnem opravičljive, saj izvirajo pretežno iz poslovnega procesa in razprostranjenosti posameznih poslovnih enot. Seveda pa to ne opravičuje tistih delegatov, ki se obnašajo nesamoupravno in do svoje delovne okolja neodgovorno.

Blagovnica MIP v središču Ptuja. Foto Kancijan Hvastija

mercator izbira panonija ptuj

Letna seja konference osnovnih organizacij ZS MIP

Kristina Antolič – MIP Ptuj

Velik poudarek rekreaciji in športu

Po opravljenih članskih sestankih osnovnih organizacij zveze sindikatov bo letna seja konference osnovnih organizacij ZS Mercator – Izbire – Panonije 5. marca

Po pregledu dela v preteklem letu ugotovljamo, da ni zadovoljivo, kljub temu, da so bile nekatere zastavljene naloge dokaj uspešno opravljene, vendar druge polovično ali sploh ne. Glede finančnega poslovanja konference lahko priznamo, da smo se obnašali stabilizacijsko, saj so bila predvidena sredstva porabljenega le 81-odstotno. Na letni seji bodo delegati obravnavali tudi poročilo o delu blagajne vzajemne pomoči, ki deluje že od leta 1973. Konferenca bo na svoji seji obravnavala in sprejela programske usmeritve za tekoče leto, finančni načrt in program dela odbora za šport in rekreacijo v delovni organizaciji.

Iz predloga programa dela in nalog odbora za šport in rekreacijo je razvidno, da je ta zelo obširen, pri čemer se postavlja vprašanje, kaj zagotoviti potrebna sredstva za uresničevanje zastavljenih nalog.

Poleg športnih panog, ki potekajo že nekaj let v delovni organizaciji – strelski in kegljaški krožek, nogomet, namizni tenis in šah – je v programu predvideno še organiziranje novih rednih aktivnosti, in sicer rokomet in plavanje za ženske, trim akcije, pikado in minigolf za ženske, tenis, badminton, smučanje, ribištvo, planin-

stvo in druge aktivnosti. Skratka, vse kar nam je potrebno za udeležbo na tekmovanjih v sozdu – na zimski in letni Marcatoriadi – delavsko športnih igrah in prijateljskih srečanjih s pobratenimi kolektivi iz Arandželovca. Prav tako si želimo vzpostaviti stike s trgovskimi delovnimi organizacijami Mercatorja v severovzhodni Sloveniji.

Konferenca ne bo obravnavala samo športa. Poleg predloga sprememb in dopolnitev Poslovnika o organizaciji in delovanju konference osnovnih organizacij ZS delovne organizacije MIP bo letna seja obravnavala še predlog možnosti razvoja inventivne dejavnosti na področju trgovine v delovni organizaciji, katere pobudnik je bila komisija za inventivno dejavnost pri občinskem svetu ZS Ptuj. Delegati bodo predlog temeljito proučili ter ga posredovali v obravnavo in sprejem delavskega sveta delovne organizacije.

Zaradi odhoda nekaterih delavcev, ki so bili imenovani za delegate v konferenco, iz TOZD oziroma osnovnih organizacij ZS, so osnovne organizacije imenovale nove delegate ter opravile nadomestne volitve. Zaradi tega bo poimenski seznam delegatov konference nekoliko drugačen.

Kulturni utrinek iz MIP

Kristina Antolič – MIP Ptuj, DSSS

Pet zvezkov pesmi

V 1.500-članskem kolektivu so tudi delavci, ki se v prostem času ukvarjajo s kakšnim konjičkom. Eden takšnih je tudi Branko Ciglar – Džipsi, ki združuje delo v aranžerski delavnici tozda Maloprodaja. Obiskala sem ga in poprosila, naj kaj pove o svojem konjičku – pesnikovanju.

»Pesmi sem začel pisati v srednji šoli, približno pred desetimi leti. Prva in edina mentorica mi je bila Branka Bezjak-Glazer. V začetku sem se zgledoval po Murnu, vendar sem pozneje zajel vse pesniške zvrsti.

Pišem predvsem v sodobni obliki. Ne pišem vsak dan, pa tudi vsak mesec ne – pritegnejo me predvsem aktualne teme, dogajanja v svetu. Ena takšnih tem so na primer dogodki na Koroškem.

Zbirka mojih pesmi obsega približno pet zvezkov. Nekateri teh pesmi sem objavil še v šolskem glasilu Centra za blagovni promet v Ljubljani, kasneje pa v reviji Mladina, mesečni prilogi ptujskega Tednika »Naša pota« in drugod.

Sodelujem v Klubu mladih in kar desetkrat sem že sodeloval na literarnih večerih, in sicer v Ormožu, pri brigadirjih v Dornavi, Majšperku in drugod. Svoje pesmi izvajam tudi ob spremljavi kitare.

Udeležil sem se tudi srečanja pesnikov začetnikov in vsakoletnega srečanja mladih pesnikov in pisateljev.

Na koncu njegove skromne pripovedi sem ga prosila za kakšno njegovo pesem. Izbrala sem dve in z njima ga predstavljamo bralcem glasila Mercator.

saj ti več ne bom sledil
v tvoj novi dan
kar mirno spi
naj ti noč prinese papirnate sanje
zbudi se zjutraj srečna
naj bo tvoj korak lahak
in tvoj obraz jasen

jasna so bila včasih jutra

saj ti več ne bom sledil
v tvoj novi dan
v tej noči bom mogoče tiho umrl

smrt je kot veter
ti ga ne slišiš
a jaz ga čutim
tako prijazen je veter smrt
in tako nežno šepeta

šepet me vedno spomni na to

saj ti ne bom sledil v novi dan
mogoče bo veter zamenjal smrt
in bo smrt postala končni šepet

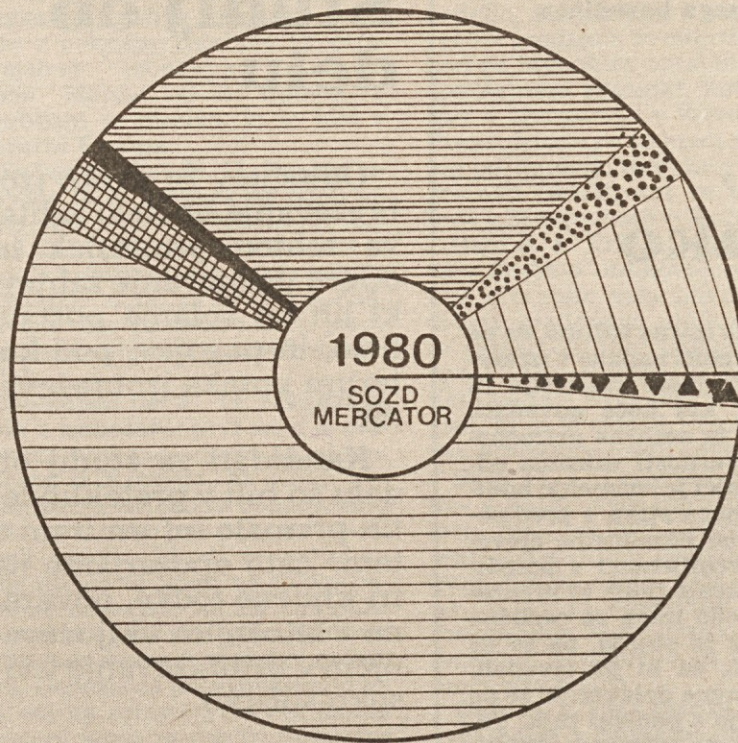
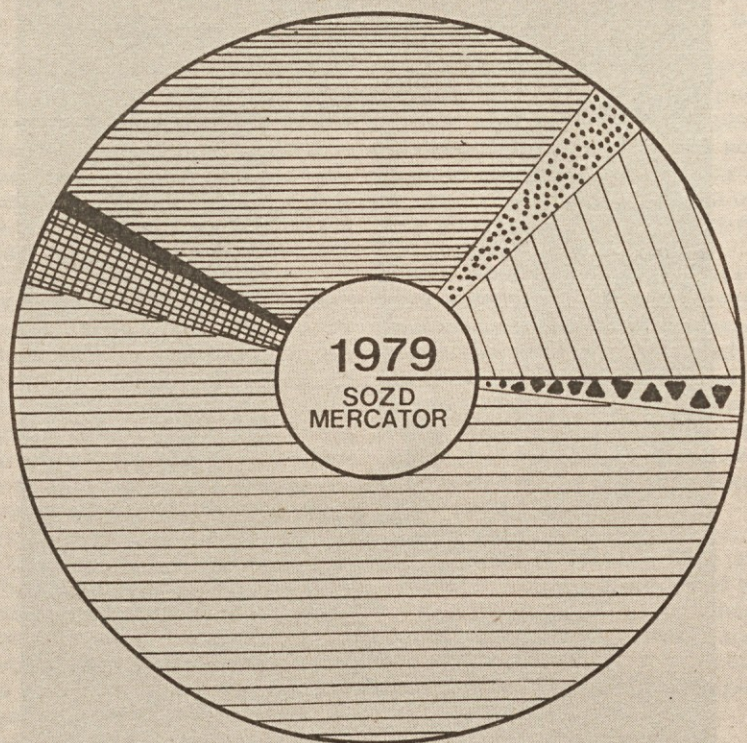
če bom takrat sanjal
in bom lahko umrl
bom zakričal v tem veselju
bom vesel v tem kriku zlahka umrl

tako umirajo razočarani

kar spi
saj ti mogoče res ne bom sledil v
novi dan

na ruševinah preteklosti
so gradili srečo do neba
in srne so bežale k potoku
pustile kričave spomine
tam
kjer naj bi bila zjutraj rosa
gradili so naprej
srečo do neba
a srn ni bilo več nazaj
in potok je ječal
pod bremenom svoje vode
nihče ga ni poslušal
in ljudje so gradili
naprej
svojo srečo do neba
do neba

Klasifikacija dejavnosti SOZD Mercator

Legenda:

\\ \\ \\	ZUNANJA TRGOVINA	▨▨▨▨▨	INDUSTRIJA IN RUDARSTVO
•••••	GOSTINSTVO IN TURIZEM	=====	TRGOVINA NA DROBNO
=====	TRGOVINA NA DEBELO	▲▼▲▼	TEHNIČNE IN POSLOVNE STORITVE
▬▬▬▬▬	KMETIJSKA PROIZVODNJA		

Pripravil in zrisal: Kancijan Hvastija

Grafična primerjava klasifikacije dejavnosti za leti 1979 in 1980 v sestavljeni organizaciji združenega dela Mercator že na prvi pogled kaže, da je najmočnejše zastopana trgovina na drobno (v letu 1979 s 53,5% in v letu 1980 s 55,1% celotnega prometa), sledijo pa ji trgovina na debelo (v letu 1979 s 26,8% in v letu 1980 s 27,0%, zunanja trgovina (v letu 1979 z 11,2%, v letu 1980 pa le z 9,7% – manjši izvoz in uvoz), industrija in rudarstvo (v letu 1979 s 3,4%, v letu 1980 s 3,3%), gostinstvo in turizem (v letu 1979 z 2,6%, v letu 1980 z 2,5%), tehnične in poslovne storitve (v letu 1979 z 1,7%, v letu 1980 z 1,6% ter kmetijstvo (v obeh letih 0,8%). Iz tega je razvidno, da so vse dejavnosti brez trgovine na drobno v celotnem prometu sozda udeležene v letu 1979 s 46,3%, v letu 1980 pa s 44,9%.

Vsi ti podatki so nam od vseh delovnih organizacij mesečno na razpolago, zato je primerjava dokaj točna.

Zmanjšan promet v zunanji trgovini v letu 1980 je glede na znane predpise o uvozu in izvozu povsem logičen, nova delovna organizacija Mercator – Mednarodna trgovina pa si bo prizadevala, da bi ta odstotek povečala.

Kmetijstvo sicer »caplja« na zadnji poziciji, vemo pa tudi, da je naša prva naloga vlaganje sredstev v pospešeno proizvodnjo kmetijstva (predvsem mesa in izdelkov). Naložbe v to dejavnost bodo imele prednost.

Ob uresničevanju smernic srednjeročnega plana razvoja naše sestavljene organizacije združenega dela bomo morali največ storiti za pospešitev zunanjetrgovinske in kmetijske dejavnosti. Tako bomo lažje premagovali težave, sposobni pa bomo tudi doseči boljše poslovne rezultate z vsemi partnerji doma in v tujini.

Šport

Metka Kraškovič – M-Slovenija sadje, DSSS

Obisk v gorah

Bilo je lani, proti koncu meseca maja, ko se je naša planinska družba odločila za obisk v gorah. Ker je bilo takrat vreme še nestalno, nas je malo skrbelo, kako se bomo imeli. Vseeno pa si z vremenom le nismo preveč belili glav, saj nas je volja, ki smo jo vsi imeli in nosili v srcu, gnala naprej.

Naposled je le napočil čas našega odhoda, ki smo ga že tako težko pričakovali. V planinskih oblaci in s težkimi nahrbtniki na ramah smo se zgodaj dopoldne odpeljali iz Ljubljane proti Kamniški Bistrici.

Naši težki nahrbtniki so se kar smejali od samih dobrot, ki smo jih nosili s seboj. Vreme je bilo ves čas oblačno, vendar nam planinskega vzdušja ni pokvarilo. Čakali smo na gondolo, da nas pripelje na vrh. Od tam naprej sicer pelje sedežnica, a smo se raje odločili, da jo do vrha mahujemo peš.

Ob prihodu na cilj smo se v koči udobno namestili in malo pospravili okrog nje. Potem smo se odpravili na krajši sprehod po bližnji okolici. Pot nas je vodila mimo zelenih pašnikov in planinskih čukov, ki pa so bile še prazne in so čakale na planšarje in črede krav.

Proti večeru, ob povratku, so nas pred kočo čakali novopečeni planinci, ki so prišli malo prej. Koča je zaživela, čeprav ni bilo električne, ampak je gorela le navadna plinska svetilka. Tudi zeblo nas ni, saj je bilo drvo na pretek. Šele pozno zvečer se je v koči vse umirilo.

Naslednjega dne smo vsi spočitli zgodaj vstali. Takoj smo začeli pogovor o tem, kam se bomo danes odpravili. Tako je padla odločitev, da gremo na vrh Konja. Vreme je bilo lepo, zato smo kmalu odšli na pot. Doma je ostala samo gospodinja.

Hodili smo po gozdu, mimo nizkih borovcev, ki širijo svoje košate veje na vse strani ter mimo travnikov, dolin in kotlin. Sonce je bi-

lo že visoko na nebu in je vse bolj pripekalo. Za nami je bila še dobra polovica poti, ko smo prišli do kažipota, na katerem je pisalo: Konj 2,6^h hoje, Korošica 3^h hoje.

Pot se je začela naglo vzpenjati in novopečenim planincem, ki niso bili vajeni dolge hoje, je zmanjkovalo moči. Na srečo smo imeli vodiča, ki je bil zelo dober poznavalec planinskih poti in ki je vsem omagajočim pomagal s spodbudnimi besedami. Prehodili smo največje strmino in spet je bil na vrsti počitek.

Čas nas je vse bolj priganjal. Kmalu smo pred seboj zagledali vrh Konja. Pospesili smo in skorajda hiteli proti vrhu, pa je še vseeno trajalo pol ure, da smo ga dosegli.

Razgled na druge vrhove je bil čudovit. Za novopečene planince je to bil planinski krst. Po skupnem fotografiranju za spomin je marsikoga zaskrbelo, kako bomo prišli v dolino, saj smo vedeli, da se bo treba spuščati po jekleni vrvi v skalah.

Ob spustu v dolino so se marsikomu tresla kolena in roke. Čepav je bila pot navzdol naporna, se je za vse srečno končala.

Popoldne se je že približevalo, zato smo se odpravili proti koči. Ves čas smo hodili po ozki kamniti poti skozi gozd, ki nam je gostoljubno ponujal svojo hladno senco. Kar naenkrat poti ni bilo več in zagledali smo Bistrico, ki teče tod mimo. Spraševali smo se, kako bomo prišli čez, ne da bi se zmočili. Morali smo skakati po kamnih in si sproti pomagati s palico, da

se ne bi kdo znašel v vodi. Enemu se je to sicer »posrečilo«, a se ni prav nič razburjal.

Zvečer smo vsi skupaj odšli še na kratek sprehod. Stali smo ob robu skal in gledali v dolino, ki se je vsa svetila v lučeh. Noč je bila jasna, nebo pa posejano z zvezdami.

Zjutraj so se na nebu zbirali deževni oblaki. Vedeli smo, da jih bo veter kaj hitro razpihal in to se je tudi zgodilo. Manj odpornosti so bolele noge in so stokali, pa vendar ni bilo nikomur žal, da je doživel planinski krst na Konju. Tega dne smo se odpravili na Korošico. Hodili smo kar dobrih 7 ur. Tura je od nas terjala boljšo kondicijo ter več volje in previdnosti, pa tudi za vzpon ni bilo nikomur žal.

V štirih dneh smo obiskali tudi manjše in manj zahtevne hribe v okolici Velike planine. Dopustu se je žal bližal konec.

Ko smo zapuščali kočo, so se na nebu zgrinjali težki deževni oblaki. Dež nas je spremljal vse do gondole, vendar nam ni pokvaril planinskega dopustniškega razpoloženja. Vsak je v srcu nosil kaj prijetnega in nepozabnega, kar je doživel v strmih skalah.

Vsi si še želimo takšnih izletov, le malo več izkušenj bomo potrebovali. Gore so sicer res čudovite, za neizkušene pa so lahko tudi usodne! Obljubila sem si, da bom v gore še šla, saj ljubim naravo in strme skale, ki se dvigajo visoko pod nebo.

V premislek

Minila ga je volja do dela, ne pa tudi do denarja.

Za gledališče sicer ni imel denarja, zato pa sta z ženo doma večkrat uprizorjela teater.

Čudil se je, kako imajo nekateri lahko poleg fička še bicikel, ko pa on komaj vzdržuje nov mercedes.

Premnogi so prepričani, da so v sadjevju tudi vitamini.

Gral je, da bi zaslužil za življenje, pa še za pogreb ni bilo dovolj.

Marko Bokal

Nagradna uganka

Matjaž Marinček

Ali poznate svojo organizacijo?

Če poskušam odgovoriti na vprašanje, zastavljeno v naslovu, bi v imenu 11.600 bralcev glasila Mercator lahko rekel, da bolj slabo. O tem pričajo relativno maloštevilne dopisnice, ki priromajo v uredništvo, in napake, ki se pri rešitvah pojavljajo.

V tokratno nagradno uganko so vključeni že tudi pojmi, ki se nanašajo na nove organizacije v sozdu, zato pričakujem tokrat rešitev še manj kot običajno. Poskusite me prepričati o nasprotnem!

Odgovore na zahtevana vprašanja morate pisati drugega pod drugega; **pete črke odgovorov**, brane po vrsti, vam bodo dale **geslo**.

1. Zapišite ime enega od ljubljanskih tozdov iz sestava M-Rožnika.

2. Napisati morate ime nove zunanjetrgovinske delovne organizacije v sozdu.

3. Tokrat morate zapisati le del imena tozda, ki je v sestavi delovne organizacije, katere ime ste morali napisati pri prejšnjem vprašanju. V pomoč naj vam bo podatek, da je bil ta tozd pred reorganizacijo v sestavi M-Slovenija sadja in da je bil del imena, ki ga morate zdaj zapisati, prej njegovo celo ime.

4. Zapišite ime kraja, v katerem je eden od tozdov delovne organizacije M-Hoteli gostinstvo sredi meseca januarja predal namenu velik obrat družbene prehrane, v kratkem pa bodo tamkajšnji potrošniki lahko nakupovali v novi blagovnici.

5. Delovna organizacija, katere ime morate zapisati, ima sedež v kraju, ki leži približno na pol poti med Mariborom in Gornjo Radgono.

6. Tudi tokrat morate zapisati ime kraja na Štajerskem; leži jugozahodno od Maribora, v njem pa je sedež tozda, katerega osnovna dejavnost je predelava sadja.

7. Zapišite za konec ime delovne organizacije, v katero so se po reorganizaciji združili tozdi Investa, Spectrum in Cibes.

Odgovore na vsa vprašanja in geslo napišite na dopisnico, to pa najkasneje do 12. marca pošljite na naslov **Uredništvo glasila Mercator, Gorupova 5, 61000 Ljubljana**. In nagrade? Nekoliko nenavadne bodo tokrat, zato pa toliko bolj privlačne! Prva nagrada bo »plošča Mantova« za dve osebi v hotelu Mantova na Vrhniki; druga nagrada bo »plošča Močilnik« za dve osebi v gostišču Močilnik nad Vrhniki; tretja do peta nagrada pa bosta po dve pizzi v hotelu Mantova na Vrhniki. Najbrž ni treba posebej poudarjati, da bo nagrade prispeval tozd Hotel Mantova z Vrhnike.

Matjaž Marinček

● Ne tako, marveč tako ● Ne tako, marveč tako ●

Ne zavoljo nekega posebnega nastranega užitka, s katerim se nekateri ljudje vržejo na odkrivanje nepravilnosti, zato da bi imeli priložnost preganjati mirne in neškodljive ljudi ter jim greniti življenje s šikaniranjem, ne iz takšnih instinktov, ampak kot naš prispevek k osamljenim prizadevanjem za čiščenje smeti iz slovenskega poslovnega in uradnega besedišča

odpiramo rubriko

Ne tako, marveč tako

Naša služba – center za obveščanje – ki skrbi za pretok informacij in v mejah možnosti tudi za njihovo jezikoslovno obdelavo, ima veliko opraviti s pisano in govorno besedo, s tem pa seveda več kakor drugi delavci z napakami pri oblikovanju sporočil. Pri tem opažamo, da je najpogostejši vzrok za nastanek napak površnost, ta pa posledica podcenjevanja pomena pravilnega in natančnega izražanja. Ljudje – ni jih malo celo med delavci v javnosti – se ne zavedajo, kako se zmanjšuje tehtnost njihovih javnih nastopov, med katere štejemo tudi medosebne poslovne stike ali nastopanje pred občinstvom, kadar so njihove misli, sodbe, vprašanja izražena ohlapno ali celo jezikovno napačno, kar je isto kakor nelogično. Ljudje se premalo zavedamo, da okolica sodi o naši osebnosti kultiviranosti lahko samo na podlagi naših dejanj in zunanji izrazov – med temi pa so najvidnejši naše kretnje in govorica. Nikakršne druge podlage nima okolica za sodbo o človeku, pa še ta del osebne kulture lahko miselno zamenjamo.

V vsakem slabem izražanju je nekaj primitivnega, neuglajenega in nerodnega. Pri sprejemnikih sporočila je vsak večji odklon v izražanju sprejet z večjim ali manjšim nelagodjem, večkrat pa celo odklonilno ali posmehljivo.

Rubrika *Ne tako, marveč tako* želi pomagati na ta način, da bo vsaj opozarjala na napake, ki so najpogostejše v govoru in pisanju, predvsem tiste jezika, ki ga uporabljamo v pisarnah in na sestankih. Kakor ne bi bilo primerno, ko bi prišli na sestanek s strgano srajco ali z nahrbtnikom, tako moti pri sporazumevanju strgan jezik, preobloženost in pomanjkljivost.

Jezik je sredstvo sporazumevanja. Tako gledano napake pri oblikovanju sporočila vnašajo motnje v razumevanje sporočila. Velika večina napak nastane iz nedomišljenosti predmeta sporočila, zaradi meglene predstave o njem. Nadalje moti sprejemnika uporaba zabljenih govornih obrazilov (fraz), do katerih pomena smo odtujeni zaradi prepogoste rabe. Če upoštevamo, da poslovni jezik in uradni jezik slonita na logičnem razmišljanju, izjemno na ekspre-

siji, lahko mirno trdimo, da ne more narediti napake v izražanju, kdor jasno razmišlja in kdor ve, kaj hoče povedati. Ohlapno in netočno poimenovanje stvarnosti oziroma odnosov v njej je znamenje bodisi ohlapnega stika s predmetom bodisi nezadostne človekove opremljenosti z besediščem. Srečate ljudi, ki preprosto ne vedo imen za različne predmete in stanja, pa se ne potrudijo, da bi jih izvedeli. Imamo javne delavce, ki se ne seznanjajo s pomeni tujk. Tako slišite, da »direktor eksistira na tem, da gremo vsi«. V Ljubljani živi, pa govori »ampak« namesto ampak, »fižon« namesto fižol, pa je Slovenec. Tajnica, ki je pol leta pisala zapisnike in gledala v samoupravne akte, ni razlikovala med »delovnim« in »delavnim«, pa smo imeli tako »delovce Delavne skupnosti« pa »delavne dneve« ipd. Bedno pri tem je, da je ta jezik edino sredstvo, s katerim so v stiku s svetom med dvema mejnikoma svojega bivanja. Ljudje se naučijo vseh vrst spretnosti, s katerimi bolj obvladajo svet in okolico. Vozijo avtomobil, smučajo na vodi, sadijo in obrezujejo trto, najdejo luknje v zakonih – vse kot čisti ljubitelji, ko pa spregovorijo ali nekaj napišejo, imate občutek, da so na bergljah, da imajo pritezo in da niso našega rodu.

Zmotno še vedno velja prepričanje, da je jezikovna izobrazba nekaj, kar je domena posebnih strokovnjakov, ne pa vsakdanja spretnost kakor voziti kolo ali avtomobil ali seštevati.

V naši rubriki seveda ne bomo obravnavali napak iz kategorije lapsusov (spodrsrljajev), kakor denimo »delavci v menzi lahko vsak dan dobijo slamo«. Prav tako se napak ne bomo lotevali sistematično po slovnicih poglavjih, ampak bomo ob nekem zgledu navedli še kakšen primer, kakor bo to naneslo, in vsega po malo. Prostor bo priložnost za razčiščevanje spornih jezikovnih vprašanj ali strokovnega izražanja v naših dejavnostih, kakor denimo »center osnovne preskrbe« ali »blagovnica«. Rubrika je pri tem namenjena vsem bralcem, tako za sodelovanje z vprašanji kakor z razlagami, pri čemer se ne bomo branili tudi sodelovanja avtoritet zunaj Mercatorja.

Jaro Novak

Vprašanje uredniku rubrike »Ne tako, marveč tako«:

V naši pisarni smo sami ljubitelji, če ne celo amaterji lepote našega jezika. Često se zagrizemo v kakšno prelesto skovanko, bolj podobno sklepanki, ki jo je moč prebrati v našem tisku ali slišati po radiu in televiziji. Potem jo meljemo, drobimo in žvečimo toliko časa, dokler se ne zedinimo, da je neprebavljiva in ji najdemo našim subtilnim bobničem lepše zvonečo zamenjavo.

Pripeti pa se – in tako je bilo tudi zadnjič – da se nikakor ne moramo zediniti, katera raba je pravilnejša. Fonza, v globino duše prepričani Štajerec, je namreč trdil, da se delavcu, ki združuje delo v Mercatorju, reče Mercatorčan (po zgledu Maribor – Mariborčan ali Ljutomer – Ljutomerčan). Luka, prislovno stiskaški Gorenjec, se je vsajal, da je to vsekakor Mercatorjec (po zgledu Begunje – Begunjec). Nestl, št. Korošec, je pogrknil, da je »prau gušno« najbolj prav Mercatorjan (po zgledu Črna – Črnjan). Sam, potomec matere solatarice iz Trnovega in očeta barjana z Iga, sem jih prepričeval, da je »za pr'mej« prav Mercatornik (po zgledu močvirje – močvirnik). Novomesčan Martin pa nič. Le sodček najboljšega iz njegove zidanice na Gadovi peči je ponudil za stavo, da nima nihče od nas prav.

Zato te, veleocenjeni poznavalec našega leporečja, najspoštljiveje prosimo, da umno oceniš naše predloge in po svoji jezikovni vesti razsodiš, kdo ima prav. Prosimo te tudi, da pohitiš, ker za Martinovim cvičkom že na debelo sline cedimo. Pa še skisati bi se utegnili.

Tvoj predani jezičnik
Vencelj Klotuta

Informativni dnevi

Iz Zveze skupnosti za zaposlovanje

Študij ob delu

Odločitev za vsako izobraževanje ob delu zahteva tehten premislek in dobro poznavanje zahtev, ki jih bo šolanje postavljalo, in pogojev, pod katerimi poteka izobraževanje.

Kandidati za študij ob delu so bili v preteklih letih premalo informirani o tem. Zato opozarjamo na tri ključne točke, povezane z letošnjim vključevanjem v izobraževanje v visoko šolstvo.

Razpis za vpis

Razpis za vpis v začetne letnike študija bo letos objavljen v »Delu« in »Večeru« 3. ali 4. marca. Poznavanje razpisa je zelo pomembno, ker so v njem vsa navodila za prijavo in vpisni pogoji za vse visokošolske delovne organizacije. Razpis torej vključuje vse osnovne informacije, ki jih mora poznati kandidat za študij.

Informativna dneva

Takoj po razpisu bosta na vseh visokošolskih delovnih organizacijah dva »Informativna dneva«, na katerih bodo vsi kandidati za študij dobili vse informacije, ki jih za svojo odločitev potrebujejo. Pripravljene informacije posredujejo visokošolski učitelji. Poleg tega pa je moč v razgovoru dobiti še vse tiste, ki jih potrebuje vsak posameznik. To so lahko številne podrobnosti o zahtevnosti posameznih predmetov, o ustreznosti predizobrazbe za študij, o nejasnostih v razpisu in podobno.

Informativna dneva bosta letos:

6. marca z informacijami ob 9. uri in ob 15. uri in

7. marca z informacijami ob 9. uri.

To omogoča, da se jih lahko udeležijo vsi delavci, ki jih to zanima in še več. Mogoč je obisk enih informacij v petek popoldne in drugih v soboto dopoldne.

Kje bodo informacije za posamezne šole, bo mogoče zvedeti v kadrovske službi, ki bo imela popis vseh informativnih mest z ustreznimi zemljevidi. Dogovorjeno pa je tudi, da bodo izobešeni na mestih, kjer so ponavadi objavljene pomembne informacije.

Svetovanje za študij

Če bi se po teh informacijah še ne mogli odločiti, ali če bi iz kakršnihkoli razlogov ne mogli na informativna dneva, potem lahko vse informacije dobite na skupnostih za zaposlovanje.

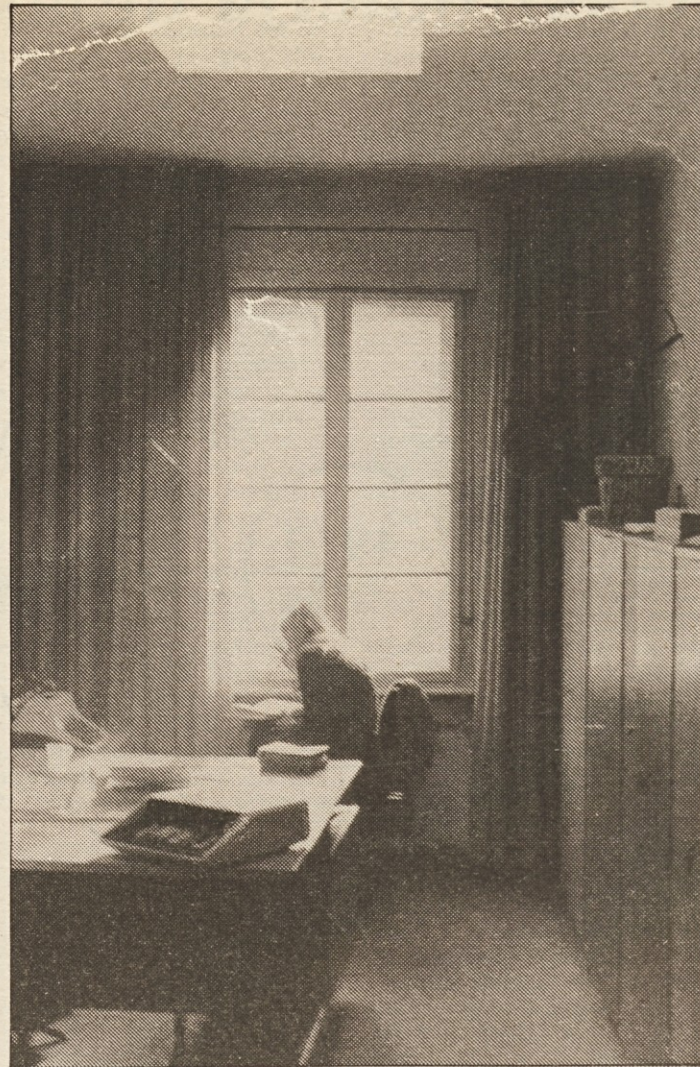
Pri skupnostih bo v vsaki občini za ves mesec, kolikor traja vpis, organizirana posebna svetovalna služba, kjer boste dobili informacije, se lahko posvetovali s strokovnjaki o svoji odločitvi ali razčistili dvome, ki jih imate v zvezi z vključitvijo v študij.

Svetovalna služba dela seveda tudi za vse tiste, ki bi se radi vključili v srednje izobraževanje. Tudi po preteku vpisa se boste lahko še posvetovali na skupnostih.

Naslovi svetovalnih mest in ure bodo objavljene v razpisu za vpis v začetni letnik visokošolskega študija in v razpisu za vpis v srednje usmerjeno izobraževanje.

Zato vsem kandidatom za izobraževanje na katerikoli stopnji in smeri priporočamo, da si ogledajo razpis za vpis, se udeležijo informativnih dni in se po potrebi posvetujejo še s strokovnjaki.

Bolje ena informacija več kot ena usodna premalo.

Pesem življenja

*Kje je pomlad?
Glej, že prihaja iz mladostnega raja,
vsak dan bliže in bliže.*

*Moje srce pa je trudno, betežno,
brez dobrih nad,
zlomilo se upanje je
v lastnih rokah.*

*Na toploto me sonce spominja.
Zaman bo pomlad za mene
v svoji lepoti cvetela,
moja pesem bo izzvenela
v mrtvaško otožen akord.*

*V prsih boli, spominja,
včasih tiho, drugič glasneje,
a gola resnica iz tega veje,
da druga pomlad ne bo prišla.*

*A glej, življenje se smeje
in jaz nočem umreti,
želim si naprej v daljni svet,
ah, pomlad ogrej mi telo!*

*Nič več te nazaj ne bo,
ti moja mladost,
na ustnih že rože cveto,
rože rdeče, rože grozeče.*

*Zdaj vem prav vse –
da ljubezen je gorje,
ki ubija in sodi,
in ni več pomoči
kruti življenjski usodi.*

Mimi Zabukovec

mercatorjev MOZAIK

● Trnovski maraton na Črnem vrhu, ki je bil v nedeljo, 8. februarja, je tudi našim gostincem prinesel obilico dela. V hotelu Bor se je kar gnetlo obiskovalcev. Kuhinja je bila več kot polno zasedena. Na pomoč je ljubeznivo priskočila Danica Strnad, upravnica hotela Sremič iz Krškega, ki je bila tam slučajno na smučanju. Pa naj še kdo reče, da ni solidarnosti med tozdi!

● Ko sem v Hrastniku pripravil zapis o novi blagovnici, so mi povedali tudi tole: kupcem ne dostavljajo na dom le pohištva in večjih kosov blaga, temveč celo špicerijo. Seveda je treba nekaj dni prej naročiti, potem odpeljejo blago svojim stalnim strankam, ki žive nekaj kilometrov iz Hrastnika. Prav gotovo je to pozornost, vredna pohvale!

● Križanke v našem glasilu so, po vašem odzivu sodeč, zelo priljubljene. Vendar, žal, vsi ne upoštevate naših napotkov. Zahtevamo namreč, da križanki priložite pravilno izpolnjen kupon, na ovojnici pa obvezno pripisete, da je v njej ta in ta križanka. Zato-

Prva stvar, ki jo kupec ob vstopu v samopostrežno prodajalno na Derčevi 29 zagleda, so kičaste steklene košarice mavričnih barv, tem pa, poleg ostale steklovine, sledijo še za odtенок bolj kičasti porcelanasti psi in srnjad. Že res, da je to blago, ki gre bolj slabo v promet in se verjetno zato potrošniku ponuja že pri vходу, res pa je tudi, da je prvi vtis najpomembnejši – in za tega bi v tej samopostrežni prodajalni bolj težko rekli, da je briljanten! Na račun »cuc-

rej: delajte tako, kot prosimo in olajšajte nam delo, sicer bodo križanke romale v koš!

● Manjša krojaška popravila opravijo v nekaterih naših prodajalnih zastojih. Tako brezplačno zdaljšajo ali skrajšajo hlače, zožijo krilo in podobno. Lepo in prav, saj že tako veliko odštejemo za oblačila. Pa naj še kdo reče, da ni čitno nič zastoj!

● V hotelu Bor na Črnem vrhu bo v soboto, 28. februarja velika maškarada. Za prijeto razpoloženje bo poskrbel zabavni ansambel, pripravljajo pa tudi zabavni program s srečolovom. Seveda bodo tudi mize obložene z jedmi, ki se običajno postrežejo v pustnem času. Pridite, maske pa so še posebej zaželeno!

● Pizze so iz dneva v dan bolj priljubljene in danes je le še redki kraj, kjer jih ne dobite. Pred kratkim so jih začeli peči tudi v našem hotelu Mantova na Vrhniki. Ljubitelji te okusne jedi lahko izbirajo med tremi vrstami pizz: Marjanca, Mantova in Tabasco.

Zbral in zapisal: Mile Bitenc

kov« in čarastega stekla sem slišal že precej pikrih pripomb, poznam pa celo posameznike, ki zato celo raje kupujejo v drugih prodajalnah!

Besedilo in fotografija M. M.

Prejeli smo

Vedno znova se učimo

Pred dnevi je prispelo v naše uredništvo pismo s Črnega vrha nad Idrijo. Poslala nam ga je direktorica našega hotela Bor, Metka Kumelj. V svojem pismu pravi takole:

»V januarju je zavznil telefon in na drugi strani žice se je prijazno oglašil Tugo Marinček. Imel je takole prošnjo: rad bi rezerviral prenočišča za skupino dvajsetih Mercatorjevih smučarjev.

V tistem času smo imeli hotel polno zaseden, vseeno pa sem začela razmišljati, kako bi tej želji ugodila. Saj so to vendar naši ljudje, sem pomislila in uspela najti pravo rešitev. Rezervacijo sem sprejela po telefonu in jo potrdila.

Tugo Marinček, ki naj bi vodil smučarski tečaj, je bil zadovoljen, prav gotovo pa tudi vsi tisti, ki naj bi prišli na smučanje.

Pa je šest dni pred prihodom skupine zavznil telefon in spet se je oglašil Tugo Marinček.

Pojasniti je, da vsi ne bodo prišli in dá skoraj dve tretjini rezervacij odpoveduje. Prišlo jih je sedem.

Vse to je bilo na višku sezone, takrat, ko so bile šolske počitnice, prav v takšnem času, ko sproščeni ležišč žal nismo mogli več prodati.

Verjemite, da se borimo za vsakega gosta. Veseli nas, ko je hotel poln in razžalosti, če pride do situacije, kakršno sem opisala. Tovarišu Marinčku je bilo zaradi vsega tega zelo neprijetno in prav gotovo bi tudi sam rad videl, da bi prišla vsa skupina. Seveda je storil napak to, da ni od prijaviteljev zahteval predplačila, kar bi konec koncev morali zahtevati tudi mi.

Tako smo zaradi tega žal prišli do novega spoznanja.

Od 20. novembra do 6. februarja

Drugi o nas

Dnevnik 20. 11. Poslovodje na degustaciji: slika in kratko besedilo o pokušini izdelkov 12. proizvajalcev, namenjena poslovodjem Mercatorjevih trgovin v Ljubljani in okolici, ki je bila v kavarni Evropa.

Dolenjski list 20. 11. Zapreš trgovino in jo mahneš na izlet: pismo ogorčene Ribničanke, ki najprej v novi M-trgovini v Ribnici ni mogla kupiti salame, ker jo menda prodajajo samo za sendviče, nadstopaje više pa je za nakup prtov čakala 15 minut in potem brez njih odšla.

Dolenjski list 27. 11. Zelo draga šola z embalažo: prvi sneg je presenetil tudi sadjarje M-Agrokombinata iz Krškega, ki zaradi pomanjkanja embalaže in sezonskih delavcev niso pravočasno obrabli vseh jabolk. Škodi bi se lahko izognili, če bi imeli na zalogi potrebno embalažo ali saj box-palete, kar sicer pomeni osem do deset milijonov vezanih sredstev za leto dni. Denarja za tako investicijo pa ni, saj na primer Posavka banka nameni letno za vse tri posavske občine le 10 milijonov dinarjev za kmetijske kredite. Temu preprosto rečemo mačehovski odnos bank do kmetijstva.

Dnevnik 28. 11. Trgovske police že bolj založene: kratka anketa po ljubljanskih trgovinah je pokazala, da je na prodajnih policah spet blago, ki ga je prej primanjkovalo. V mesnicah, tudi Mercatorjevih, pa celo opažajo, da je ponudba svežega mesa večja od povpraševanja.

Dnevnik 4. 12. Vse manj je dobrih gostiln... inšpektorjev obhod po mestu ljubljanskem je odkril marsikaj, med drugim tudi to, da je v M-poslovalnici na Tržaški cesti in ulici Moše Pijadeja kupcem zasmrdel kraški zašink, v gostilni Kolodvor v Medvodah (PE tozda Hotel Ilirija) pa so morali uničiti 20 dkg pršuta.

Delo 5. 12. Kako bo mesto podprlo pridelovanje hrane. Delo 22. 1. Ljubljanski »zeleni« dinar tudi v Cerknico. **Dnevnik 22. 1. Hrana bo zagotovljena.** **Dnevnik 31. 1. Sporazum s preskrbovalci. Gospodarski vestnik 23. 1. Premije za pridelovanje hrane:** vsakdanja tema na straneh ljubljanskega časopisja govori na kratko o tem, da je Ljubljana med prvimi ustanovila skladišča za kmetijstvo in presežkov občinskih proračunov. Denar dobijo tiste kmetijske organizacije za svoje razvojne programe, ki oskrbujejo Ljubljano. Med njimi sta tudi M-Sadje zelenjava (za sovlaganje v nasade mandarin v dolini Neretve) in M-KZ Cerknica, ki bo dobila denarno pomoč za razvoj živinoreje in mlekarstva.

Naša skupnost – Glasilo SZDL Ljubljana Moste-Polje 10. 12. Pogovor z vodjem trgovine Mercator na Vevčah: o premajhnih prostorih, ki so bili leta 1968, ko je bila trgovina zgrajena, dovolj veliki, sedaj pa ..., o pomanjkanju blaga, kar ni krivda trgovine, o željah ustreči potrošnikom kljub vsemu, o pomanjkanju dobrih prodajalcev je govoril Lojze Jančar.

Dnevnik 16. 12. Ljubljanski mozaič. Delo 24. 12. Nova trgovina v Slapah. Naša skupnost – Glasilo SZDL Ljubljana Moste-Polje 24. 12. Uresničena dolgoletna želja: gre za tri novice o novi samopostrežnici, ki jo je tozd Golovec odprl v Polju pri Ljubljani. Ime Slape je dobila po katastrski občini.

Dnevnik 24. 12. Lepo novoletno darilo: to je nova blagovnica M-Nanosa, tozd Trgovina Rakek, ki meri nad 5.000 kvadratnih metrov, ima pa tudi veliko sodobno restavracijo z več kot tristo sedeži in prostore za turistično dejavnost. O obeh novih trgovinah smo več pisali v januarjem Mercatorju.

Delo 6. 1. Na prazničnih mizah manj kruha in več mesa: kratka statistika porabe osnovnih živil med novoletnimi prazniki v Ljubljani. Trgovci so se potrudili, tako da ničesar važnega ni manjkalo na mizah, za kar gre zasluga tudi M-Tovarni mesnih izdelkov iz Ljubljane, ki je pred novoletnimi prazniki dala na trg 36 ton junčjega mesa, 24 ton svinjskega, 10 ton piščančjega, 2 toni puranjega mesa in 2,3 toni odojkov.

Delo 6. 1. Inventure niso dosti ovirale kupcev: anketa po Sloveniji je ugotovila, da so trgovci pre-

števali blago večinoma v soboto in nedeljo, zato je bila v ponedeljek večina prodajalnih že odprtih. Ponekod so inventure opravili že pred novoletnimi prazniki, kot na primer v Mercatorju v Ribnici in na Ptuj, drugi pa so imeli popis zaloga postopoma, torej ne v vseh trgovinah hkrati, kot so to storili tudi v M-trgovinah v Kočevju.

Delo 6. 1. Trikrat »delo meseca«: društvo oblikovalcev Slovenije je ocenilo najboljša dela s področja grafičnega oblikovanja in za mesec oktober namenilo priznanje »delo meseca« celostni grafični podobi Brubarja (tozd Golovec), ki jo je izdelal Peter Škerlavaj, arhitekt v tozdu Investa.

Delo 13. 1. Trgovina »na veliko« v Polju: staro trgovino ob Zaloški cesti bo tozd Golovec preuredil v diskontno trgovino na samopostrežni način, kjer bo blago od 10 do 15 odstotkov cenejše. Preureditev ne bo draga, saj bodo prostore le prebelili in namestili močnejše police.

Delo 14. 1. Vsak zase bi rad imel svoj hotel v oblakih: ljubljanski gostinci imajo bogate načrte in plitke žepe, saj imajo narisane že štiri hotele, denar pa komaj za enega. Morda bi kazalo denar štiri (med njimi je tudi Mercator) zbrati v enem mošnjičku in tako priti do hotela, ki ga Ljubljana menda nujno rabi, pa ne samo enega, zatrjujejo gostinci...

Dnevnik 31. 1. Načrti so, soglasje tudi, denar pa...: Ljubljana kot križišče evropskih poti leta 1985 ne bo sposobna prenočiti vseh gostov, zato bi bilo nujno zgraditi hotel A kategorije. Za nosilca te investicije je določen sozd Mercator, vendar bo moral ugrizniti v kisljo jabolko, saj bo samo pridobitev lokacijskega dovoljenja stala 150 milijonov dinarjev. Hotel naj bi stal za Gospodarskim razstaviščem ob križišču Titove in Linhartove ceste. V njem bo 500 ležišč, od tega polovica enoposteljnih, konferenčna dvorana s petsto sedeži, manjše dvorane in vse ostale pritlikline, potrebne za tako imenovani kongresni turizem. Zaradi izredno visoke investicije je bil v družbenopolitičnih razpravah sprejet sklep, da bi ustanovili konzorcij sovlagateljev. Predviden začetek gradnje je leto 1984.

Dolenjski list 15. 1. Da bo lepše okoli trgovine: prodajalke Mercatorjeve samopostrežne trgovine na Mirni so izkoristile lepo vreme za ureditev okolice trgovine, saj je tudi od tega odvisno, koliko kupcev se bo v njej oglašilo.

Delo 20. 1. Zakaj slovi grosupeljski kruh?: M-Pekarna Grosuplje je lani napekla 3600 ton kruha, polovico tega so pojedli Ljubljančani. Dober kruh vabi kupce, dober pa je zato, ker nekatere vrste delajo še ročno, čeprav je zato manjša produktivnost. Delajo z najodobnejšo domačo opremo, peki pa natančno izpolnjujejo predpisano tehnologijo.

Dnevnik 22. 1. Vrste so že redkost: razen kadar v trgovinah dobijo pomaranče, banane, maslo ali margarino in čokolado. Zato pa ni več vrst pred policami z oljem, kavo in pralnim praškom. V mini-anketi sta odgovarjali tudi Slavka Horvat (M-Sadje zelenjava) in Milka Povhe (M-Golovec).

Dnevnik 23. 1. Nov listek prek starega: nov listek ima seveda ne-utemeljeno višjo ceno, prilepili pa so jih nekaj v M-poslovalnici v Rihtarjevi ulici (tozd Dolomiti). Inšpektor je izrekel mandatno kazen.

Dnevnik 23. 1. Trgovina v zamudi: M-samopostrežba v Črnučah je že zgrajena, odprta pa bo, ko bo urejena še okolica, ki je zaradi trde in prehitre zime niso uspeli pravočasno urediti. Trgovina tozda Grmada bo podobna tisti v Draveljski gmajni. Skupno meri 742 kvadratnih metrov, samopostrežni del z mesnico pa 300 kvadratnih metrov.

Dolenjski list 29. 1. Lanska posavska bela vina boljša od rdečih: na Bizeljskem je bila 22. januarja razstava in praznik posavskih vin. Največ točk za bizeljsko rdeče vino sta dobila Barbara Gregl iz Drenovca in Stane Nuncič (direktor M-Agrokombinata Krško), za cviček pa kar Agrokombinat sam. Vino letnika 1980 je po kakovosti za malenkost pod poprečjem, zaradi neugodnih vremenskih razmer in obilnega pridelka.

Dnevnik 6. 2. Razširitev motela Tikveš: znani motel »dr. O« na Večni poti bo tozd Hotel Ilirija z dozidavo povečal za sto ležišč. Povečali bodo tudi kuhinjo. Investicija je usklajena z razvojnimi načrti sozda Mercator in je umestna zato, ker bo v bližini motela potekala nova obvoznica z Gorenjske proti Dolenjski in Primorski, računati pa je treba tudi na večji poslovni in kongresni turizem v Ljubljani.

Izbral in povzel: Jože Rozman

Iz naših pesmaric

Srečno – za osmi marec

Prometni vam sonet poklanjam,
v času tem; ki nisem zaželjena,
da bi kopit polagala na njih ramena,
ki so umrli nam že pred sto leti.

Resnično kaj počeli bi poeti,
če bi na novo se rodili,
v času tem, ki ni ga dohiteti,
od žalosti bi jim srce zastalo.

Ob njih morda bi srečo uživala,
ki znali bi me razumeti
in razvozljati vse, kar pa ni malo.

Morda je bolje, da začnem po svoje
in že na prvem mestu bi dejala,
da danes lahko dela vsak po svoje.

Eno hočem razvozljati,
do smrti bomo se učili
in vedno znova zopet isti časi,
ker pač v življenju mora tako biti.

Tudi čas se mora enkrat spremeniti,
ker prehiteti se ne bo več dalo.
Preveč drago bi nas z avtom stalo,
če hoteli po ljudeh bi z njim voziti.

Naj moj sonet obsije vse te rože,
ki iz nesrečnih teh poti so kal pognale.
Na potih v mislih pa naj bodo nam le ceste.

In ker je ravno osmi marec,
varno vožnjo vsepovsod,
naj življenjska sreča plove lepšo pot.

Srečno, varno, ti slovenska mati!
Naj te moj sonet časti,
vpletam vanj ti sopek cvetja
in naj v spomin duhti za večne dni.

Objela bi te, moja domovina
in žrtvovala bi vso lastno kri,
da bi rešila ti edinga sina,
ki žrtev bil je teh nesrečnih dni.

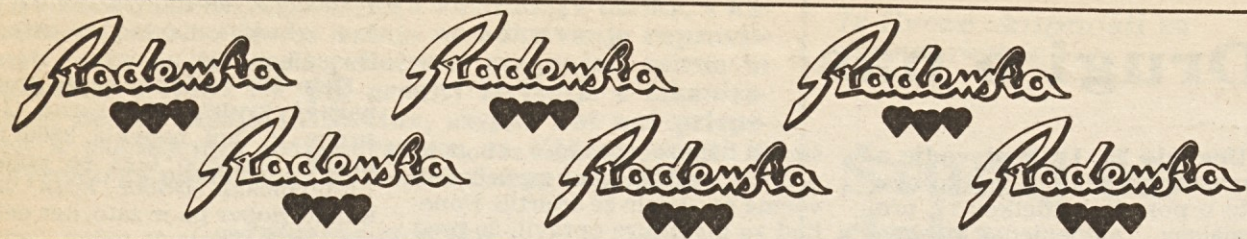
Naj slovenskih cest več ne zaliva
kri naših bratov in sestra,
naj v ljubezni v srcu bo nam Tita domovina.

Edino mir je naša sreča,
ljubezen, čut do vseh ljudi,
le tako bo srečna, varna naša domovina.

Tako po vsej slovenski zemlji,
kar žrtev je bilo vse do današnjih dni,
poklanjam vsa ta čustva iz moje duše,
naj osmi marec vedno se časti.

Marica Gaber, šoferka pri M-Konditorju

PREDSTAVLJAMO NAŠE DOBAVITELJE

Zdravilišče Radenci

Drage bralke, spoštovani bralci, prav gotovo so le redki med vami, ki za Radence še niso slišali ali jih celo obiskali. Vendar naj vsem tistim belim vranam povemo, da Radenci ležijo v Pomurju, na robu Panonske nižine, v bližini tromeje med Jugoslavijo, Avstrijo in Madžarsko. Sodobne prometne poti vežejo Radence z ostalo Slovenijo, pa so vendarle »skriti« in odmaknjeni od hrupa in onesnažene zraka.

Radenci so dolga leta znano zdravilišče. Postali so slovenski center za rehabilitacijo in zdravljenje srčnih bolnikov in vseh tistih, ki jih mučijo bolezni žil, ledvic in sečnih poti. Tudi tisti, ki iščejo svoj mir in relaksacijo in ki jih vsakdanji ritem življenja resno ogroža, prav radi prihajajo v Radence.

Radenska – tri srca je mineralna voda, ki jo najbrž ni potrebno posebej predstavljati. Pri nas je zašla malodane na vsak mizo, v vsako hišo, poznajo pa jo tudi daleč po svetu in jo radi pijejo. Prav ta mineralna voda daje osnovo celotnemu zdraviliškemu poteku.

Balneološki procesi z uporabo mineralne vode ob samih vrelcih, v obliki kopanja in pitnih kur ter ustreznih higiensko dietni režimi so osnovna terapija, ki jo tamkajšnji zdravniki predpisujejo, seveda ob podpori odgovarjajočih zdravil.

Seveda pa je potrebno vedeti pravo diagnozo, če hočemo, da bi zdravljenje potekalo pravilno in bilo kar najbolj uspešno. Prav v ta namen so bili v Radencih zgrajeni moderno opremljeni laboratoriji s cikloergometrijo in telemetrijo, sodobni terapijski prostori, elektroterapija, kopališča, telovadnice, prostori za obsevanje in inhalir-

Zdraviliški park v Radencih

Foto arhiv Radenske

ranje, rentgen, pokrit bazen, savna, solarij, pa še specialistična zobna ambulanta s tehničnim laboratorijem.

V svoji zdravstveni dejavnosti se je zdravilišče Radenci specializiralo za:

– funkcionalno diagnostično obdelavo srca in ožilja,

– rehabilitacijo bolnikov po preloblemu miokardnem infarktu, angini pectoris in zvišanem krvnem pritisku,

– rehabilitacijo pri obolenjih in komplikacijah bolnikov s sladkorno boleznijo,

– rehabilitacijo bolnikov z degenerativnimi obolenji srca, rekonvalescentov pri vnetih obolenjih srca, pred in po operaciji srca in ožilja,

– rehabilitacijo bolnikov po operaciji zaradi ledvičnih kamnov,

– preventivo arteriosklerotičnega obolenja koronarnih arterij,

– redukcijo telesne teže – shujševalne kure,

– zdravljenje obolenja obzobnega mesa s pomočjo masaž z mineralno vodo po Weissenfluha.

V Radencih je danes vrsta hotelov, ki skupno nudijo streho kar 610 gostom – toliko imajo namreč ležišč. Najbolj znan je hotel Radin A-kategorije, ki ima kar 214 postelj, hotel Radin B-kategorije pa ima 206 ležišč. Razen sodobne restavracije, kavarne, aperitiv bara, TV sobe, knjižnice, klubskih prostorov in prodajalne spominkov, so gostom na voljo tudi slaščičarna, galerija za umetniške razstave, pitna dvorana, manjše konferenčne sobe, pa še kinodvorana ter frizerski in kozmetični salon.

Hotelski kompleks je povezan z Zdraviliškim domom, kjer so tudi terapijski in diagnostični prostori.

V sklopu letnega bazena je gostom na voljo vrsta rekreacijskih objektov. Nedaleč od hotelov so teniška igrišča ter igrišča za balinanje in minigolf.

Vsi, ki radi pridejo v Radence in bi želeli bolje spoznati ta del severovzhodne Slovenije, se lahko odločijo za številne izlete v bližnjo in daljno okolico, ki jih v hotelu organizirajo. Privlačni so izleti v vinske gorice in med domače lončarje, prijetne so kopeli v termalnih vodah. Zanimiv je ogled polnilnic, marsikoga pa seveda mikajo tudi obiski in pukušine v vinskih kletih.

Preveč je, da bi naštevati vse in tudi kaj bolj podrobno o posameznih pregledih ne bomo spregovorili. O vsem tem vam v Radencih radi povedo kaj več, če pa želite vam pošljejo tudi knjižico, v kateri so posamezni pregledi podrobneje opisani.

Mile Bitenc

Aranžerji!

Vam in vsem tistim, ki v naših prodajalnih in gostinskih obratih urejate izložbe in prodajna mesta, je bil namenjen sestavek pod naslovom »Radenska«, ki smo ga objavili v januarški številki Mercatorja na 15. strani.

Radenska namreč razpisuje tekmovanje za najlepše urejene izložbe, prodajna mesta in gostinske lokale v stilu Radenske. Podrobnosti o tekmovanju si oglejte oziroma preberite v prejšnji številki Mercatorja. Prijavite se k sodelovanju v čim večjem številu, prijavnice pa pošljite na naslov M-Studio za ekonomsko propagando, Brega 22, 61000 Ljubljana, s točnim naslovom prodajnega mesta ali gostinskega obrata in imenom aranžerja oziroma tistega, ki sodeluje v tekmovanju. Prijavo pošljite v ovojnici s pripisom »tekmovanje Radenske«.

Mercator Turist

naše delo-
vaše potovanje

Iz programov

Dubrovnik

Mercator Turist tudi letos prireja tradicionalni marčevski izlet revije Stop, tokrat v Dubrovnik. To kamnito mesto na omejenem prostoru je kljub majhnosti veliko in nadvse pomembno. Dubrovnik je biser, ki ga pozna ves svet, prečudovit spomenik snovanja človeške duha in oblikovanja človeške roke: domiselno skladišče kamnitih stolpov, zvonikov, trdnjav, obzidij in trgov.

Obisk Dubrovnika, te neme, a kljub vsemu zgovorne priče o burnih stotletjih bleščeče preteklosti, ostane vsakomur v trajnem spominu. Kdor je enkrat videl Dubrovnik, bi ga želel videti, občudovati in doživljati še večkrat, saj ostaja mesto, kljub častitljivi starosti, še vedno mlado in privlačno – kot enkratna, nikoli izpeta, vedno na novo oživljajoča umetnina človeka.

Prvega dne popoldne se boste s posebnim letalom odpeljali v Dubrovnik in se nastanili v hotelu Libertas (visoka A kategorija), v bližini starega mesta. Drugega dne si boste po zajtrku ogledali glavne znamenitosti mesta: Stradun, mestni zvonik, palača Sponza, Onofrijevi vodnjak, cerkev Sv. Vlah, ki je patron mesta, Knežev dvor, trg Placa, katedralo, frančiškanski samostan z znamenito staro lekarno, dominikanski samostan, trdnjavo Sv. Ivan s akvarijem in druge zanimivosti. Po kosilu bo prosto za sprehode in kopanje v pokritem hotelskem bazenu. Večerjali boste ob glasbi znane dalmatinske klope, poskrbljeno pa bo tudi za nekaj presenečenj.

Tretjega dne boste imeli po zajtrku dve možnosti: celodnevni izlet v Črno goro, na katerem si boste ogledali Igal, Herceg Novi, Risan, Perast in Kotor (za ta izlet boste doplačali 650 dinar-

jev), tisti, ki boste ostali v Dubrovniku, pa boste lahko uživali na sprehodih, individualnih ogledih in se kopali v bazenu. Zvečer se boste z letalom vrnili v Ljubljano.

Odhodi na ta izlet bodo 6., 8., 10. in 12. marca, nekaj prostih mest pa je le še za drugi in tretji termin. Cena za izlet je 2.990 dinarjev. Pri prijavi potrebujete prijavnico revije Stop.

Lepote Koroške

Mercator Turist vas vabi, da obiščete avstrijsko Koroško, kjer boste odkrivali prelepa jezera in reke ter občudovali visoke alpske vrhove. Koroška je polna prelepih koticov, kjer živijo naši rojaki, mnogi pomniki pa spominjajo na našo ponosno preteklost.

V soboto, 7. marca ob sedmih zjutraj se boste z avtobusom odpeljali v Ljubljano preko Kranja in Jesenic do Kranjske gore, kjer bo krajši postanek za osvežitev, potem pa boste nadaljevali vožnjo preko Korenskega prelaza v Ziljsko dolino.

Ustavili se boste v Beljku in si ogledali cerkev Sv. Jakoba iz XIV. stoletja, od tu pa se boste odpeljali do Vrbe, čudovitega kraja ob Vrbskem jezeru. Po krajšem postanku se boste podali v Rožno dolino. V Bilčovsu se boste ustavili v domači slovenski gostilni in se okrepili z obilnim kosilom.

Po kosilu boste nadaljevali pot proti Celovcu in naprej do Gosposvetskega polja, kjer si boste ogledali cerkev Gospe svete in Vojvodski prestol. Po tem ogledu se boste vrnili v Celovec, si ogledali mesto, potem pa bo do večera prosto.

Preko Ljubelja in skozi Tržič se boste okrog 22. ure vrnili v Ljubljano.

Cena izleta je le 790 dinarjev.

Spomladanski vikend v Parizu

Pariz je živ in nepredvidljiv, odprt vsem radostim, poln vzdušja, vedno nov, z ljudmi, ki hitijo z dolgimi štrucami kruha pod roko, s palačinkami, ki jih pečejo na ulici. Vsemu temu daje pomlad, ki jo je čutiti na vsakem koraku, še prav poseben čar.

Pariz je tudi osnova za razumevanje marsičesa v našem življenju, okusu in veselju. Za vsakogar se najde kaj – od kozarca božalejca pri mizici na pločniku do najbolj prefinjenega kosila v elegantni restavraciji, od kramarskega trga do razkošnih trgovin, od sprehoda med otroci v parku Tuileries do nakupovanja v velikanski veleblagovnici Forum des Haies. To nenavadno mesto je polno očarljivosti, ki jo razdaja brez vsake zakonitosti.

Mercator Turist vas v sodelovanju z Generalturistom za picilih 5.260 dinarjev vabi na vikend v Parizu. Odhodi bodo 6. in 13. marca, 3. aprila in 8. maja.

Prvega dne, v petek popoldne, boste poleteli z brniškega letališča in po slabih dveh urah letenja pristali na letališču Orly. Zatem se boste nastanili v hotelu.

V soboto se boste po zajtrku z avtobusom odpeljali na poldnevni ogled mestnih znamenitosti: opere, trga Concorde, Elizejskih poljan, Slavoloka zmage, Eifflovega stolpa, Invalidov z Napoleonom grobnico, Sorbone, Panteona, Notre-Dame, Monmartra in še mnogih drugih. Popoldne bo prosto za nakupe in individualne ogledе, zvečer pa bo po želji ogled predstave v kabaretu.

Tretjega dne, v nedeljo, bo po zajtrku ogled muzeja Louvre. Na letališče Orly se boste odpeljali ob 16.00, poleteli pa ob 18.45. Na Brniku boste pristali ob 20.35.

Sejem gospodinjske opreme

Mercator Turist je v sodelovanju z Generalturistom pripravil potovanje v Pariz, na 50. mednarodni sejem gospodinjske opreme. Ta sejem, ki bo odprt od 7. do 10. marca, je eden največjih tovrstnih v Evropi: na njem se bo letos na 83.000 kvadratnih metrih razstavne površine predstavilo 946 razstavjalcev iz 28 držav.

Kaj vse si boste na tem sejmu lahko ogledali? Naj naštejemo le nekaj naj-

pomembnejših skupin predmetov: različne vrste jedilnih priborov, pogrinjkov, posod za kuhanje in pripravljanje hrane, steklenine, kuhinjskega perila, najrazličnejših manjših in večjih kuhinjskih aparatov (od mlinčkov za kavo do največjih strojev za sušenje perila), pa opreme za kuhinje, kopalnice, sanitarije, balkone in terase, naprav za gretje in hlajenje, materialov in pripomočkov za ročna dela, šivalnih in pletilnih strojev in še mnogo drugega. Pokusili boste lahko tudi francoske kulinarične specialitete.

Prvega dne, v petek, 6. marca boste ob 16.20 poleteli z brniškega letališča, na Orlyju pa boste pristali ob 18.05. Zatem se boste nastanili v hotelu. Drugega dne se boste po zajtrku, v spremstvu vodiča, z metrom odpeljali do razstavnih prostorov Porte de Versailles. Sejem si boste ogledovali ves dan, zvečer pa si boste lahko, če boste želeli, ogledali predstavo v enem znanih pariških kabaretov. Tretjega dne si boste lahko ogledali muzej Louvre ali si še naprej ogledovali sejem, zvečer pa se boste z letalom vrnili v Ljubljano.

Cena tega aranžmaja je 5260 dinarjev.

Trije sejni kmetijstva

V času od 8. do 15. marca bodo v Parizu kar trije, po stroki sorodni mednarodni sejmi: SIMA, 52. sejem kmetijske mehanizacije (Salon international de la machine agricole), sejem kmetijstva (Salon international de l'agriculture) in 13. sejem motoriziranih vrtičkarskih pripomočkov (Salon international de la motoculture de plaisance-jardinage).

Prvi, ki ima najdaljšo tradicijo, bo predstavil okrog 20.000 kmetijskih strojev, ki jih bodo razstavili proizvajalci iz 30 držav na 161.000 kvadratnih metrih razstavne površine.

Drugi sejem je ena največjih tovrstnih prireditelj na svetu: na ogled bo okrog 2300 primerkov različnih vrst živali, 5000 vrst sira, 4500 izbranih primerkov perutnine, ogledali pa si boste lahko tudi razstavi vin in psav ter lovsko razstavo.

Tretji sejem prinaša številne novosti, na ogled pa bo okrog 3000 pripomočkov za vrtičkarje.

Tudi to potovanje je Mercator Turist pripravil v sodelovanju z Generalturistom, na pot pa se boste podali v petek, 13. marca. Po uro in trideset trajajočem poletu boste zvečer pristali

na letališču Orly in se nastanili v hotelu. Drugega dne se boste po zajtrku, v spremstvu vodiča, z metrom odpeljali do razstavnih prostorov Porte de Versailles. Ogledu sejma je namenjen ves dan. Zvečer si boste po želji lahko ogledali predstavo v enem znanih pariških kabaretov. Tretjega dne si boste lahko ogledali muzej Louvre ali si še naprej ogledovali sejem, zvečer pa se boste z letalom vrnili v Ljubljano.

Tudi to potovanje vas bo veljalo 5260 dinarjev.

Sejem v Londonu

Mercator Turist je v sodelovanju z Generalturistom pripravil obisk 23. mednarodnega sejma opreme za kemiparane. Na ogled bodo sotori vseh vrst in velikosti, stanovanjske prikoličice, gumijasti, plastični in zlozljivi čolni, jadrnice, jadrnalne deske, oprema za kuhanje v kempu in vsi ostali pripomočki, ki jih moderni nomad potrebuje za preživljanje prostega časa v naravi. Turistični delavci bomo imeli obilo priložnosti za pogovore in sklepanje poslov, saj bodo na sejmu prisotni številni predstavniki kempov in »tour operatorji« iz vse Evrope.

Prvega dne potovanja, v petek, 20. marca boste popoldne poleteli z Brnika in po približno dveh urah letenja pristali v Londonu, kjer se boste nastanili v hotelu. Popoldne si boste lahko ogledali londonske znamenitosti.

Drugega dne se boste po zajtrku z mestnim avtobusom odpeljali do sejmišča v Battersea Parku in si ves dan ogledovali sejem.

Tretjega dne bo po zajtrku prosto za individualne ogledе, popoldne pa se boste z letalom vrnili v Ljubljano.

Cena tega aranžmaja je 6400 dinarjev.

Podrobnejše podatke o vseh opisanih programih lahko dobite pri Mercator Turistu. Veseli bodo, če jih boste osebno obiskali: njihova poslovalnica je na Tavčarjevi 6 v Ljubljani, pokličete pa jih lahko tudi po telefonu na številki (061) 312-254 in 317-285.

AVTOM. OZNAKA POLJSKE	SLOVEN. ZROBO - VODJA GOBEC	ZGOŠČE - NI VODNI HLAPI V ZRAKU	IZVRŠ - NI ODBOR	ZDENKA RAUH	MANJŠE - NASELTE	DEL KO - PNEGA ODBANO Z VODO	ŽENSKA, KI DOJI	NAŠI RAZ - GLEDI	JOŽE IZLAK	ŽITA - RICA
	DANE LAJOVIC		HUDINA - SLABO - ST	SIT, ŽAR	ŽILJA ODVOD - NICA			ŠPORTNI KLUB IZ MADRIDA	IZDELUTE TO ILIRIJA - VEDROG	
	ZELENICA V PUŠČAVI			ZAROVNICA IZ ODISEJE	ODPOVED HRANI					
RIMSKA ENA	VAŽNA ODLIKA ILIRIJE - VEDROG	NIC	REČNI PESEK	VKLO - PITEV	NUT - NOST		MOŠKO IME			POGOSTO ŽENSKO IME
LADKO KOROSEC	MREŽNA SLOVEN. VIOLINIS			MAKED. KOLO	CELINA		PRVA OSEBA, SLOVNI - ČNO			
IME IGRALCA BANA	RUNSKA PISAVA VALLI ALIDA			AVT. OZN. ZA TRST	POŠKODBA TELES		ŽENSKO IME PRILAGO - DITEV/LAV			
EVOLU - CIJA				DURI			4. SA - MOGLAS - NIK	GLAVNI ŠTEVNIK NOVA VAS		
HOMER - TEV EP				EGIPE. BOG SONCA	EKSPLOZ. TELO	2. SAMO - GLASNIK	ITALITAN P. PRODUC. LITER			
AMER. MOŠKO IME		365 DNI	IZDE - LEK					ŠALA ... BURSAC		
ARABSKI ŽREBEC	SEVER		POCEST - NICA	VZKLIK PRI BIKODOR		PLAHA GOZDNA ŽIVAL	PLUS EVA VANDBER	AVTOM. OZ. KARLOVCA VEŠA O - NOSNIŠ DOLEŽNIŠ		
PRIPOMO - ČEK ZA VESLAN - JE			PREBLOG	ORODJE ZA SEKANJE	POMOREC					RISBA: MATA HOČEVAR
LATIN. PREDLOG	ŽENSKO IME			ASI	2. ČRKA				1. SAMO - GLASNIK	
PRITR - DILNICA	KATRAN RUDAR			VREDN. PAPIR	SARATEVO		PREDEL. METER			PORCE - LANSKA GLINA
SL. UMET. DEBEN - TAK			IZVRŠNI SVET	TONE SLODNJAK		NARKO - TIK	GL. MESTO ANGOLE			12. ČRKA
ORGANI - ZACIJA ZDRUŽ. NARODOV	KLADA ZA SEKANJE	NASROTNO OD VISOK					NOVOLET. DREVESCE			17. ČRKA
POLJSKO MESTO				UROŠ RUSIGAJ	TUKAJ	NASELJE PRI UMAGU	EDDY ARSSEN			
LEPŠE PESNITVE			USLUŽBE - NES NA VELEPO - SLANIŠ - TVU				VAS PRI LJUBLJA - NI		LITER	
KRAJ NA PRIMORSKEM									OZIR. ZAIMEK	
PITAZA STARIH SLOVA - NOV	PREDZ. ČRKA LJUBSKA REPUBL.		AVTOM. OZNAKA ZA / PEC	IRIDIJ		AVTOM. OZNAKA ZA KNIN	AVT. DIR - KAC LAUDA	OZEK KO - NEČ. POLOT		
ZAKLJU - ČKI				PRITR - DILNICA		PREBIV. DOLOČEN. KRAJA				
SVETOV. PRIZNANA ZNAMKA PISAL				SREDO - ZEMSKA RASTLINA						400 m ²

naš nasvet

Leto dni se že v rubriki, ki nosi naslov »Naš nasvet«, seznanjamo z izdelki ljubljanske delovne organizacije Ilirija-Vedrog. Mnogo njihovih proizvodov smo že spoznali, niti besede pa še nismo spregovorili o delovni organizaciji sami. No, zamujenega ni še prav nič, saj tokrat prinašamo v zapisu vsaj približno sliko o Iliriji-Vedrog.

Čez dve leti bomo lahko zapisali, da so pred tricetrt stoletja na Viču v Ljubljani nastale skromne obrtne delavnice, v katerih je delala le pešiča ljudi. Tekla so leta, minevala desetletja in danes uživa Ilirija-Vedrog sloves doma in v svetu. Več kot devetsto delavcev združuje delo v štirih temeljnih organizacijah združenega dela in dveh delovnih skupnostih. Pa se zdaj vsaj na kratko sprehodimo skozi proizvodnjo in si oglejmo, kaj kdo izdeluje.

● Krema za čevlje Ilirija je znana že desetletja. Ni samo znana, temveč tudi cenjena in iskana. Nastaja v tozdu, ki prav tako nosi ime Ilirija. Tu proizvajajo kemične izdelke za najširšo uporabo: predvsem loščila, čistila, polirna sredstva, gospodinjne gobe in krpe ter drugo. Na področju svoje osnovne dejavnosti, v kemično

tudi lakov za lase Polidon. Tudi šamponi nastajajo tu – spomnim naj samo na kolekcijo Cvet in na najnovejši proizvod – šampon Ki-smi.

● Negovalna in dekorativna kozmetika pa nastaja v tozdu, ki so ga poimenovali Vedrog. Ime izdelkov Tokalon je na jugoslovanskem tržišču že dolgo znano in prav ti izdelki so se močno uveljavili. V sodelovanju s pariško firmo Unilever izdeluje tozđ Vedrog znane deodorante Rexona, moško kozmetiko Gibbs sport ter zobni pasti Signal in Pepsodent. Zelo priljubljena je tudi negovalna kozmetika Inka. Ko naštevamo izdelke, ki nastajajo v Vedrogu, pa seveda ne smemo mimo najnovejših, ki so se tudi že močno uveljavili: to je ženska kozmetika Inblue in deodorant Gem. Pa še nekaj: nova kolonjska voda Monell je

Nagradna križanka Ilirija-Vedrog

Vse križanke Ilirije-Vedrog, ki so bile doslej objavljene v našem glasilu, so vam s pravilno rešitvijo predstavile izdelke te tovarne in njih kakovost. Tokratna nagradna križanka prinaša za spremembo nekaj splošnih pojmov, ki pa so kljub vsemu tesno povezani s Ilirijo-Vedrog.

Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilno rešene križanke, ki bodo do vključno 12. marca prispele na naslov M-Studio za ekonomsko propagando, Breg 22, 61000 Ljubljana. K rešitvi obvezno priložite izpolnjen kupon, na ovojnico pa pripišite Nagradna križanka Ilirija-Vedrog.

Ilirija-Vedrog bo za tri reševalce, ki jih bomo izžrebali, prispevala tri lepe nagrade.

Maja Hočevar

Izid žrebanja rešitev nagradne križanke

»Zobne paste«

Do predpisanega roka smo na naslov prejeli 405 rešitev nagradne križanke iz zadnje številka glasila. Ob bežnem pregledu rešitev smo opazili tudi nekaj nepravilnih in precej nepopolno opremljenih (brez kupona ali zahtevanega pripisa). Med pravilnimi rešitvami smo izžrebali tri, poslali pa so jih:

- Zlato Krabonja, Moša pijade 23 c, 62000 Maribor, iz M-Mednarodna trgovina, TOZD Slovenija sadje, predelava sadja Bohova;
- Maruša Peklenk, DS SOZD Mercator, razvojno planski sektor, Gorupova 5, 61000 Ljubljana in
- Andreja Gluhodedov, Dobračeva 204, 64226 Ziri, iz M-KGZ Sora Ziri.

Nagrade, ki jih je prispevala Ilirija-Vedrog, lahko izžrebanci sami ali preko svojih zastopnikov dvignejo v dopoldanskem času v Mercatorjevem Studiu za ekonomsko propagando na Bregu 22 v Ljubljani.

pomejamo
pred svojim
pragom

Slučajno mi je prišla pod roke beogradska mesečna ilustrirana revija Halo. Prelistal sem jo in ugotovil, da nudi kar precej zanimivega in svetuje, ali pa tudi – odsvetuje nakup. V sestavku, ki nosi naslov »Pod lupom«, avtorica piše nekako takole: »Z odlokom Zveznega izvršnega sveta o prostem formiranju cen nekaterim proizvodom so cene ponekod močno poskočile in to zaradi napačnega razumevanja tega odloka. Jasno je, da cen ne more vsakdo navijati tako, kot hoče sam. Potrošniki mnogokrat povsem neupravičeno plačujejo previsoke cene. Tako bo, kot izgleda, vse dotlej, dokler inšpektorji ne bodo kaznovali tistih, ki potrošniku neupravičeno pobirajo denar iz žepa.

Da je kontrola inšpektorjev doslej še premajhna, dokazujejo naslednji primeri: Orehova jedra, embalarana po 200 gramov v celofanske vrečke, stanejo v samopostrežbi Beograđanka 68 dinarjev. Enaka orehova jedra stanejo v Mercatorjevi samopostrežbi v Novem Beogradu kar 81,93 dinarjev. »Kuća koja orahe pakuje, prodaje ih za 13,93 dinara skuplje. Neveovatno ali istinito!« poudarja avtorica sestavka. Poglejmo še en primer, ki ga v svojem sestavku navaja novinarka revije Halo. Piše, da stane v samopostrežbah Centroproma zavitek treh koščkov čokoladnega deserta 29,50 dinarjev, v Mercatorju pa je treba za enak proizvod odšteti kar 34 dinarjev. Ti primeri zgovorno pričajo, da se je treba pri nakupu nekaterih proizvodov Mercatorja v Novem Beogradu izogniti v velikem loku. Samo pri nakupu čokoladnih bombic in zavitka orehovitih jedrc boste pri Mercatorju odšteli kar 18,43 dinarjev več. Kar je preveč, je preveč, ugotavlja ob koncu zapisa novinarka mesečnika Halo in zaključuje svoj sestavek z besedami: »Potrošniki, pazite, kje kupujete!«

Mile Bitenc

predelovalni stroki, se je Ilirija že v minulih letih uvrstila med vodilne tovarne v Jugoslaviji, danes pa je zagotovo največja jugoslovanska proizvajalka sveč ter sredstev za čiščenje in nego tal. Nekatere blagovne znamke – Wix, Chamex, Ilirija krema in Triumph – so si pridobile sloves doma in v svetu. Ne smemo pa pozabiti tudi družine čistil, ki jih na trgu najdemo pod domiselnim imenom Čisto.

● Izdelki z imenom Narta so si že v povojnih letih pridobili velik ugled. Narta pa je tudi ime drugega tozda, ki v svoji dejavnosti obsega proizvodnjo kozmetičnih izdelkov s področja lasne kozmetike. Znana barva za lase Koleston, ki jo tozđ Narta izdeluje po licenci zahodnonemške firme Wella, je vodilna barva v svetu in tudi v Jugoslaviji. Regeneratorji Subrina in utrjevalci Eho so bili prvi tovrstni izdelki na našem trgu in so prvo mesto ohranili vse do danes. Ko govorimo o družini lasne kozmetike, pa ne smemo prezreti

plod prizadevanj in dela lastnih laboratorijev.

● V delovnem procesu celotne delovne organizacije Ilirija-Vedrog pa ima posebno mesto tozđ Marketing, saj za vse ostale opravila vrsto pomembnih delovnih nalog. Tako zanje nabavlja surovine, embalažo, pa reprodukcijski material in hkrati njihove izdelke tudi prodaja. Ena pglavitih dejavnosti te temeljne organizacije sta uvoz in izvoz blaga za potrebe drugih in skupni delovni organizaciji. Med njenimi stranskimi dolžnostmi so tudi izobraževanje kadrov v frizerski stroki, opravljanje storitev v kozmetičnem salonu, industrijska trgovina z lastnimi izdelki in opravljanje prevoznih storitev. Tako torej izgleda, na kratko povedano, delovna organizacija Ilirija-Vedrog. Spoznali smo pravzaprav njene proizvodne tozde in za ilustracijo našli le nekatere vodilne proizvode. Nasvidenje prihodnjič!

Mile Bitenc

ILIRIJA-VEDROG

LJUBLJANA, n. sol. o.

Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke

Signal	PENEČA PASTA
Z	A
A	P
A	P
Z	O
A	G
Š	A
Č	R
I	A
T	O
O	S
V	E
A	L
Š	V
I	A
H	I
Z	E
O	B
B	L
E	N
Z	D

---KUPON KRIŽANKA---

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite – Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Zima pokazala zobe in kremplje

Letošnja zima je marsikaterega posameznika, pa tudi organizacijo združenega dela, temeljito presenčila in krepko oškodovala. Tako dolge zime skorajda ne pomnimo, saj nepretrgoma traja že dobre tri mesece.

Prav zaradi svoje dolžine trajanja nam je letošnja zima napravila veliko škodo. Ustavljena je bila gradnja novih objektov, z adaptacijo nekaterih pa sploh nismo začeli. Tako bi morali na primer že v mesecu decembru odpreti samopostrežbo in bife v Črnučah, vendar vse tako kaže, da pred aprilom ne bo nič. V Podutiku smo morali prenehati z obnavljanimi deli; temu kraju celo grozi, da bo za nekaj časa ostal brez prodajalne, saj bomo morali sedanjo zaradi odpovedi 1. marca zapreti. Na Titovi 238 v Ljubljani bi morali že v mesecu novembru pričeti z obnavljanjem prodajalne, vendar do danes še nismo mogli. Takšnih primerov je še več.

Škoda pa se ne pojavlja le pri gradnji in obnovah - tudi drugi stroški so izredno visoki. Nadpovprečna je bila poraba elektrike, nafte, kurilnega olja, premoga in plina. Poseben problem je predstavljalo pomanjkanje kurilnega olja, saj so ga nekatere prodajalne potrebovale dnevno celo 30 do 50 litrov. Ta poraba je bila še posebej velika v novih, toplotno slabo izoliranih objektih, kot na primer v Draveljski gmajni, Vižmarjih in drugje, pri vsem tem pa so se mnogi delavci pritožili, da jih zebe. Pokazala se je tudi stara bolezen - namreč to, da smo se za zimo slabo pripravili, saj premog in kurilno olje marsikje nista bila nabavljena ob pravem času.

Upam, da nas bo letošnja zima le izučila in da novih trgovinskih lokalov ne bomo gradili več brez

dobre toplotne izolacije. Skrajni čas je že, da projektanti ob načrtovanju novih objektov ne bi pazili le na funkcionalnost in ekonomičnost, temveč tudi na ustrezno termo in hidroizolacijo. Pa še nekaj: prodajalne z ravnimi strehami so to zimo ponovno dokazale, da niso za naše podnebje, kolektivni teh prodajaln pa bodo morali za adaptacijo odriniti številne dinarje.

Veliko dela in skrbi nam je povzročilo tudi kidanje snega. Kadar prične snežiti pozno ponoči ali v nedeljo, marsikateri poslovodja ne more spati, ker ga skrbi, kako bo uspel organizirati čiščenje pločnikov prej, preden bo prišla komunalna inšpekcija in mu odmerila kazen. Še huje je, če so pločniki poledeneli, saj obstaja nevarnost, da se bo kdo mimoidočih poškodoval, za kar so predvidene ostre kazni in visoki odškodninski zahtevki.

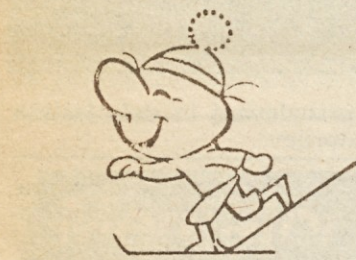
Pozimi, še posebej velja to za meseca januar in februar, se število bolniških zelo poveča - v primerjavi z drugimi letnimi časi celo za sto in več odstotkov. V tozdu Grmada je bilo v letošnjem januarju od 510 delavcev kar 81 (15,9 %) v bolniškem staležu, julija 1980 pa na primer le 17 (3,3 %). Žal smo še vse premalo naredili za lastno zdravstveno zaščito (za tako imenovano preventivo): z obutvijo in obleko se prepočasi prilagajamo vremenskim in temperaturnim spremembam, premalo skrbimo za kondicijo itd.

Zima torej ni le prijetno smučanje. Trgovinski delavci bi lahko tudi takole zapeli:

Zima, zima bela, letos je tako zapela, da je našim tozdom (kljub močni delavski kontroli) dosti d'narja vzela.

Velika hiša - majhen voz. Foto Kancijan Hvastija

Izkoristimo domača smučišča

Z učiteljem gre laže

O Krvavcu je bilo napisano že veliko dobrega in slabega, malokdo pa gleda Krvavec kot v bistvu zares dobro organiziran športni center, ki nudi smučarju poleg dobrih terenov tudi možnost, da se toliko nauči smučati, da te terene lahko tudi izkoristi.

Sola smučanja je nerazdružljiva z ugledom dobrega smučišča, in tega se na Krvavcu dobro zavedajo. V Soli smučanja Krvavec delujejo štirje vaditelji, šest učiteljev in štirje demonstratorji smučanja. Na čelu teh intuziastov sta Izток Belehar in Dušan Blažič, kar zagotavlja krvavški šoli poleg strokovnosti tudi izredno kakovost. Dolej so skupaj odškrnili vrata v smučarski svet že preko petsto smučarjem, do konca letošnje sezone pa se bo število verjetno podvojilo.

Sola smučanja je postala zanimiva zlasti v delovnih organizacijah, kjer so delavci pozdravili možnost, da se naučijo smučanja. Prav odziva iz delovnih organizacij so na Krvavcu najbolj veseli. OZD najraje posegajo po takojimenoenovanih popoldanskih tečajih smučanja, saj so smučarji do enajste ure na delovnem mestu, ob dvanajstih pa pridejo na Krvavec, kjer jih že čaka smučarski učitelj. Vsako popoldne v tednu po štiri ure smučanja, to je za zdravo obli-

ko smučarske rekreacije ravno dovolj; pa še potek dela ni moten. Nudijo seveda tudi enotedske stacionirane tečaje v Brunarici in Domu na Krvavcu ipd.

Smučanja se je nedvomno potrebno najprej naučiti. Na Krvavcu se trudijo, da bi to učenje minilo v duhu rekreacije in zdravega načina življenja. Tesno sodelovanje z RTC Krvavec odpira nove priložnosti, strokovnost in dobra organizacija dnevov na snegu pa naj bi privabili še več novih smučarjev. To so njihove prednosti, in tega se zavedajo, hkrati pa iščejo novih možnosti, kar je pri razvoju današnjega smučarskega turizma najbolj pomembno.

Izkoristimo domača smučišča! Možnost za plačilo v obrokih. Poddrobnejša obvestila še o drugih zanimivostih, kakor o možnostih za zabavo, tekmovanjih, mednarodnem testu itd. lahko dobite pri Šoli smučanja Krvavec - turistična agencija Alpetur, 64000 Kranj, Koroška cesta 5, telefon (064) 21-022 in 23-883.

Zimski vzpon na Snežnik - 8. marca

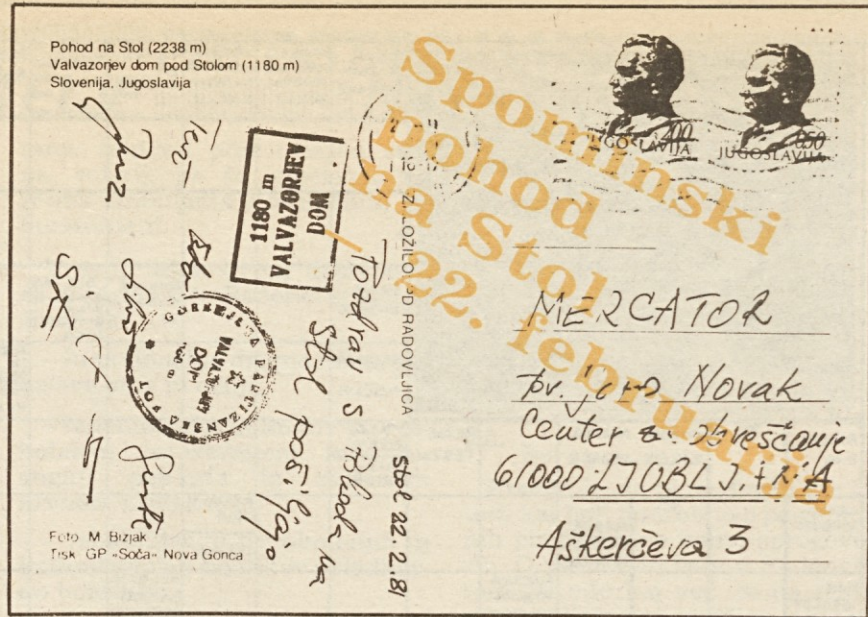
Koordinacijski odbor za rekreacijo in šport sozda - KORŠ - tokrat že tretjič organizira skupen pohod udeležencev Mercatorja na Snežnik.

Zimski vzpon je združen s pohodom 100 žensk na Snežnik. Vzpon je posvečen junaštvu istrskega odreda in je pokroviteljstvo nad njim prevzel odbor borcev tega odreda. Tudi ta vzpon je znan kot zahtevna naloga.

Organizacijo bo v imenu KORŠ-a prevzel tovariš Avgust Rejc. V ta namen kličite na telefon 061-553-084. O točnem času odhoda in načinu prevoza se bomo dogovorili, ko bo znano število udeležencev.

Prijavite se fako, najkasneje pa do 3. marca.

Avgust Rejc

Humor

Pera Srečković

Zapisi izpod tezge

Snizjenja

Na naš oglas o fabričkom snizjenju cena opreme za kupatila javio se jedan kupac sa svojim komentarom:

»Najzad da neko nešto i snizi. Dosta su mi krvni pritisak povećali astronomski računi za vodu!«

O smučanju

Čita drug X. Y. pored svoje fotelje zapis o Mercatorovom smučarskom tečaju pa na svoj način komentariše:

»Smučanje je lep sport. Pogovotovo što i posle spuštanja postoje liftovi - za gore.«

Jedrenje

A kad smo već kod zimskih sportova da se podsetimo i jednog zapisa o karijeri:

- Karijera je kao jedrenje na ledu. I po klizavom se lako ide ako ti neko duva u ledja.

Cene i plafon

Kad cene krenu prema plafonu, standard udara glavom u zid.

O diskusiji

Diskusija mnogih je kao švajcarski sir. Što više rupa - manje sadržaja.

Nafta i mučkovi

Kokošija jaja su sve skuplja, kokošije meso takodje, a neki proizvođači, da bi ubrzali ovaj proizvodni proces, počeli su naftom da pokreću inkubatore.

More, kako je sa njenim cenama počelo, sve mi se čini da će nam se izleći - mučak.

Vozovi prolaze

Neko je izračunao da je prošle godine u svim kancelarijama u našoj zemlji popijeno toliko kafe da bi se mogla sastaviti železnička kompozicija duga nekoliko kilometara.

O hlebu

Kakav da mesimo i prodajemo hleb? Beli, crni, polubeli, luksuzni, obogaćen vitaminima...?

A zbog čega o tome toliko da raspravljamo! Pa svi znamo da treba da bude obogaćen i - ličnim znojem!

Šema

Ona šema, koju smo doneli u prošlom broju našeg lista, podseća me na izlog.

Ali ono što nam puni dohodak je iza izloga - u deset prstiju.

Ravnopravnost

Zimska Mercatorijada biće 7. marta na Crnom vrhu, a samo dan kasnije je 8. mart, Dan Žena.

Možda ne bismo ni povezivali ove dve informacije da nismo čuli jednog učesnika zimske Mercatorijade koji tvrdi da su drugarice dostigle visinu u ravnopravnosti sa muškarcima:

»E, hej... Izračunajte samo na kojoj je visini Crni vrh!«

O vrednosti čoveka

Sta mislite, dragi naši čitaoci, koliko vredi čovek? Meren vrednošću bioloških supstanci u njemu, vredi stari milion. Hemičari, opet, kažu da u čoveku ima hemijskih elemenata za oko 100.000 (starih) dinara. Čoveka su preračunavali i nakupci. Kažu - ne vredi ni prebijeno dinara.

Menja boju

V sklopu naše turističko humorišćke rubrike obaveštavamo Mercatorovce da je jednom šefu računovodstva iščezla bakarna boja sa letovanja...

Sad menja boju - zbog bilansa Računao

Znamo i čoveka koji se naslanjao na dejstvo nekih spoljnih faktora. Na ščepala ga - unutrašnja kontrola.

Poruke

Naučnici nam poručuju: »Ledeno doba je budućnost zemlje.« I poruka iz fabrike frižidera: »Ziranti su budućnost zaledjenih potrošačkih džepova.«

Papreno, papreno...

»Papreno, papreno, papreno...!«

Ne, to ne uzvikuju poznati horgoški proizvođači paprike, nego ljudi iz naših prodavnica dok marikiraju nove cene.

Stambena životna sredina

Za ovu našu rubriku dobili smo od jednog našeg čitaoca pitanje da li se na Mercatorovim stambenim listama dovoljno čuva čovekova sredina.

Umesto da mi odgovaramo, evo mišljenja jednog našeg samca: »Neko čuva sredinu, neko stambeni vrh a ja se čvrsto držim stambeno-životnih krajeva.«

Podivljali

Neke radne organizacije u našoj zemlji trguju i mesom divljači.

Jedan kupac sa tanjim džepom steže gotovo prazan novčanik pred prvi:

»Šta vam je ljudi, pa meni budžet podivljao i od domaće svinjetine!«

Fosili

U okviru naše rubrike imamo i mesto rezervisano za neobične rekorde. E, na ovom mestu beležimo senzacionalnu vest da je jedna konzerva proizvedena 1823. godine sačuvana do danas u svežem stanju.

Komisija za otpis nije, dakle, trebala punih 150 godina. A ni sanitarci na tom terenu nisu bili. A kod nas...

U nekim prodavnicama posle svega nekoliko meseci na tezgama - fosili.

Flaše

»Kako da dođemo do flaša, kako do ostale ambalaže?« pitaju se proizvođači i trgovci.

Polako, dragi naši, ohrabrujuća zvona i za vas zvone... Pođimo na stadione - na nastavak fudbalske sezone.

Protetika i estetika

Žali se jedan potrošač da trgovci ne cene robnu estetiku:

»Da su tvrde karamele bile u domenu trgovačke estetike ja ne bi ni stigao do zubara i zubne protetike!«

Teškoća

»Drugovi moji,« kaže ovih dana jedan beogradski direktor, »kako ja moj kolektiv da uvučem u kraći investicioni guber kad nisam mogao da pomognem rođenoj kćeri - da se uvuče u tesne farmerke!«

Verovanja

Stari narodi su verovali da prosta so na trpezi donosi nesreću. Može, i to ako se u fondu za reprezentaciju prethodno prospe sirće.

Standard

Ona izreka: »Ne vidi šumu od drveta.« Dozivila je u stabilizaciji malu transformaciju: »Ne vidi zajednički dinar od sopstvene tezge.«